

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Lucie Červená

Odpovědnost za vady podílu či akcií

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.

Katedra: Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 28. 2. 2021

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 193 502 znaků včetně mezer.

V Praze dne 28. 2. 2021

Lucie Červená

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petru Čechovi, LL.M., Ph.D. za cenné připomínky a odborné vedení při zpracování této diplomové práce.

Zároveň bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým za veškerou podporu po celou dobu studia.

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 PODÍL ČI AKCIE JAKO PŘEDMĚTY PRÁVNÍHO POMĚRU.....	4
1.1 OBECNĚ K PODÍLU.....	4
1.1.1 Právní povaha převodu podílu	5
1.2 PODÍL VE FORMĚ AKCIE ČI JINÉHO CENNÉHO PAPÍRU.....	7
1.2.1 Právní povaha akcií či jiných cenných papírů.....	8
2 VLASTNOSTI A VADY PODÍLU ČI AKCIÍ	10
2.1 OBECNĚ K VLASTNOSTEM PODÍLU ČI AKCIÍ	10
2.1.1 Obvyklé vlastnosti podílu či akcií.....	12
2.2 VADY PODÍLU ČI AKCIÍ.....	14
2.2.1 Právní vady.....	16
2.2.2 Faktické vady	16
2.2.2.1 <i>Změna zakladatelského právního jednání jako vada podílu či akcií</i>	<i>17</i>
2.2.2.2 <i>Nedostatky obchodního závodu jako vady podílu či akcií.....</i>	<i>19</i>
2.3 PROHLÁŠENÍ A UJIŠTĚNÍ	24
2.3.1 Prohlášení o správnosti účetní závěrky	27
2.3.2 Statusová prohlášení.....	28
3 ZÁKONNÁ ODPOVĚDNOST ZA VADY PODÍLU ČI AKCIÍ	30
3.1 OBECNĚ K POJMU ODPOVĚDNOST ZA VADY.....	30
3.2 SYSTÉM ODPOVĚDNOSTI ZA VADY.....	31
3.2.1 Společník jako spotřebitel a (ne)podnikatel.....	33
3.3 PŘEDPOKLADY VZNIKU PRÁV Z VADNÉHO PLNĚNÍ	35
3.3.1 Rozhodný okamžik pro existenci vady	35
3.3.2 Okolnosti vylučující vznik odpovědnosti za vady	37
3.4 IDENTIFIKACE VADY.....	38
3.5 LHŮTY PRO OZNÁMENÍ VADY A K UPLATNĚNÍ KONKRÉTNÍHO PRÁVA Z VADNÉHO PLNĚNÍ.....	40

3.6	PRÁVA Z VADNÉHO PLNĚNÍ	41
3.6.1	Přiměřená sleva z ceny a metody jejího výpočtu	42
3.6.1.1	<i>Přiměřená sleva z ceny vs. předsmluvní odpovědnost</i>	47
3.6.2	Odstoupení od smlouvy.....	48
3.7	SOUBĚH ČI KONKURENCE S JINÝMI PROSTŘEDKY PRÁVNÍ OCHRANY	49
3.7.1	Náhrada škody.....	49
3.7.2	Omyl.....	50
4	SMLUVNÍ ODPOVĚDNOST ZA VADY PODÍLU ČI AKCIÍ.....	53
4.1	DUE DILLIGENCE	53
4.1.1	Povinnost provést due diligence.....	55
4.2	ZÁRUKA ZA JAKOST	56
4.3	VYLOUČENÍ ČI OMEZENÍ ODPOVĚDNOSTI ZA VADY	59
4.3.1	Smluvní způsoby omezení odpovědnosti.....	60
4.3.1.1	<i>Klauzule de minimis</i>	60
4.3.1.2	<i>Baskets</i>	61
4.3.1.3	<i>Cap</i>	62
4.3.1.4	<i>Časové limity</i>	62
4.4	SMLUVNÍ NÁROKY ZA PORUŠENÍ PROHLÁŠENÍ A UJIŠTĚNÍ	62
4.4.1	Smluvní pokuta	64
4.5	SPECIFICKÁ ODŠKODNĚNÍ (INDEMNITIES).....	65
4.6	ŘEŠENÍ SPORŮ	66
	ZÁVĚR.....	67
	SEZNAM ZKRATEK	71
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	73
	ABSTRAKT	84
	KLÍČOVÁ SLOVA.....	85
	ABSTRACT	86
	KEY WORDS	87

ÚVOD

Převod vlastnického práva k podílům či k akciím v obchodních korporacích (*share deal*) je vedle převodu obchodního závodu (*asset deal*) jednou z forem akvizic obchodních korporací.¹ Během roku 2019 proběhlo 282 M&A transakcí o hodnotě v řádu miliard USD.² Lze tak tvrdit, že převody podílů či akcií jsou v rámci obchodních vztahů frekventovanou transakcí prováděnou za účelem (často) strategického investování či podnikání. V souvislosti s tím vzniká v praxi i řada sporů ohledně jejich vad a odpovědnosti převodce za jejich existenci.

Ačkoliv se nabytí všech podílů či akcií, popř. majoritního podílu či počtu akcií z ekonomického pohledu přibližuje nabytí obchodního závodu obchodní korporace a nabyvatele zpravidla k učinění dané transakce motivují předměty či práva, která jsou součástí obchodního závodu, je situace z právního hlediska odlišná. V případě převodu podílu či akcií získává nabyvatel „pouze“ účast v obchodní korporaci, nikoliv (jak je tomu v případě převodu obchodního závodu) vlastnické právo k jednotlivým věcem, které jsou jeho součástí, tedy k majetku dané obchodní korporace. Zároveň podíl či akcie lze považovat za specifické předměty právních poměrů, přičemž český právní řád, resp. Zákon o obchodních korporacích se jejich převodu věnuje jen okrajově, a to ve vztahu k formálním náležitostem jejich převodu. V důsledku toho v praxi vzniká řada sporných otázek ohledně použití úpravy jednotlivých smluvních typů a různých institutů soukromého práva na převod podílu či akcií včetně odpovědnosti za jejich vady, přičemž v mnohých případech jsou tyto mezery v zákoně dotvářeny judikaturou či komentářovou literaturou. S ohledem na četnost daných transakcí a sporné otázky týkající se odpovědnosti za vady podílu či akcií, které se v praxi objevují, lze považovat téma odpovědnosti za vady podílu či akcií za aktuální a vhodné k podrobnějšímu zpracování.

Cílem této diplomové práce je rozebrat použití zákonné odpovědnosti za vady na podíl či akcie jakožto jedinečné předměty právních poměrů, přiblížit úpravu této odpovědnosti objevující se ve smlouvách o jejich převodu a také se pokusit vymezit vlastnosti, resp. vady podílu či akcií se zaměřením na právní úpravu koupě a vady faktické. K tomu je v této diplomové práci využita metoda analytická, deskriptivní a analogická. Dále je v této práci kromě standardních jazykových, logických a systematických interpretačních metod využívána také výkladová metoda komparativní a teologická. Nechybí také srovnání s právní úpravou účinnou před 1. 1. 2014 a

¹ Akvizice obchodních korporací se řadí do práva fúzi a akvizic (*tzv. Mergers and Acquisitions* či *M&A*), jehož součástí jsou také přeměny obchodních korporací, které nejsou tématem této diplomové práce.

² EY M&A Barometr: *V České republice se v roce 2019 uzavřelo celkem 282 transakcí, nejčastěji na trhu s nemovitostmi* [online]. 2020 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z https://www.ey.com/cs_cz/news/2020-press-releases/04/ey-m-a-barometr-v-ceske-republice-se-v-roce-2019-uzavrelo-celkem.

komparace problematiky se zahraniční právní doktrínou. Nutné je zmínit, že cílem této práce není poskytnout úplné srovnání se zahraničními právními řády. Jedná se především o nastínění možného řešení sporných otázek, které se týkají odpovědnosti za vady, s ohledem na podobnost zahraniční právní úpravy, zejména rakouského ABGB a německého BGB. Vzhledem k tomu, že dle § 116 a § 119 ve spojení s § 116 Zákona o obchodních korporacích je u osobních společností převod podílu s výjimkou podílu komanditisty v komanditní společnosti zakázán, bude v této diplomové práci věnována pozornost především odpovědnosti za převod podílu v kapitálových společnostech.

Výzkumné otázky lze shrnout následovně: Je možné na podíl či akcie použít odpovědnost za vady upravenou v Občanském zákoníku? Mohou mít podíl či akcie obvyklé vlastnosti či obvyklý účel užití? Jaké druhy a konkrétní vlastnosti či vady mohou mít podíl či akcie? Mohou být vlastností podílu či akcií také vlastnosti obchodního závodu, popř. za jakých podmínek? Může být společník považován za spotřebitele se všemi důsledky s tím spojenými? Jaké nároky v případě vad podílu či akcií jsou ve smlouvách o jejich převodu sjednávány?

Struktura této diplomové práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. Kapitola 1 se zaměřuje na vymezení podílu v širším smyslu a právní povahu smlouvy o převodu podílu či akcií se zaměřením na použití jednotlivých úprav závazků, zejména koupě. V rámci této kapitoly by mělo dojít k odpovědi na otázku, zda lze použít na podíl či akcie zákonnou odpovědnost za vady upravenou v Občanském zákoníku. Součástí této kapitoly je i komparace povahy smlouvy o převodu podílu s její povahou před účinností nové právní úpravy, tj. Občanského zákoníku a Zákona o obchodních korporacích.

Kapitola 2 se zabývá vymezením vlastností a vad podílu či akcií, a to nejprve v obecné rovině. Následně budou blíže rozebrány jejich obvyklé vlastnosti či obvyklý účel užití a konkrétní vlastnosti s ohledem na judikaturu vyšších soudů. Vzhledem k tomu, že účast v obchodní korporaci je v mnohých případech nabývána pro majetek, který vlastní (tzn. pro vlastnosti obchodního závodu), je v této kapitole podrobněji zanalyzována otázka, zda jsou vlastnosti obchodního závodu vlastností podílu či akcií bez dalšího. V závěru této kapitoly je ponechán prostor prohlášením a ujištěním, tedy smluvním způsobům sjednávání vlastností podílu či akcií se zaměřením na prohlášení vztahující se k účetní závěrce.

Podstatou kapitoly 3 je komplexní analýza úpravy zákonné odpovědnosti za vady se zaměřením na odlišnosti vztahující se k podílu či akciím. Nejprve bude představen systém právní úpravy odpovědnosti za vady a zodpovězení otázky, zda může mít společník obchodní korporace považován za spotřebitele či (ne)podnikatele. Dále bude rozebrán postup reklamačního procesu a vymezení konkrétních práv z vadného plnění. Podrobněji bude přiblíženo stanovení výše

přiměřené slevy z (kupní) ceny, která je v praxi často využívána. Na závěr této kapitoly budou zanalyzovány instituty sbíhající se či konkurující zákonné odpovědnosti za vady, které by měly být brány na zřetel.

Poslední kapitola 4 pojednává o smluvní úpravě odpovědnosti za vady podílu či akcií. V úvodu bude popsána hloubková prověrka cílové obchodní korporace tzv. *due dilligence*, která je při zejména významných transakcích, které se mohou týkat (nejen) převodu podílu či akcií, hojně využívána, a dále bude věnována pozornost povinnosti provádět *due dilligence*. Následně bude pojednáváno o smluvní modifikaci zákonné odpovědnosti a jednotlivých nárocích sjednaných pro případ, že některé prohlášení či ujištění učiněné ve smlouvě o převodu podílu či akcií nebude pravdivé. V posledních podkapitole budou nastíněny možnosti řešení sporů týkající se odpovědnosti za vady.

V úvodu považuji za vhodné zmínit, že terminologie „*odpovědnost za vady*“ byla užívána ve Starém občanském zákoníku. Občanský zákoník nyní používá pojem „*práva z vadného plnění*.“ Důvodem je názorová odlišnost na pojetí občanskoprávní odpovědnosti mezi odbornou veřejností. Starý občanský zákoník chápal odpovědnost za vady jako sekundární (následnou) odpovědnost po porušení zákonné či smluvní povinnosti, která je považována za primární.³ Oproti tomu Občanský zákoník dle jeho důvodové zprávy vychází z tzv. perspektivního pojetí, dle kterého občanskoprávní odpovědnost existuje společně s primární odpovědností.⁴ Vzhledem k tomu, že se jedná pouze o neshodu na úrovni právní teorie a s ohledem na název tématu této diplomové práce bude v této práci dále užíván také pojem odpovědnost za vady.

Pro úplnost uvádím, že veškeré závěry vyplývající z této diplomové práce platí pro podíl v širším smyslu bez ohledu na to, zda je vtělený do cenného papíru či nikoliv (včetně akcií), ledaže výslovně v diplomové práci pro danou formu podílu uvádím něco jiného.

³ ŠVESTKA, J. in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 355. ISBN 978-80-7552-187-3.

⁴ Důvodová zpráva k § 24 OZ, nebo ŠVESTKA, J. in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. op. cit. sub. 3. s. 355.

1 PODÍL ČI AKCIE JAKO PŘEDMĚTY PRÁVNÍHO POMĚRU

Pro vznik odpovědnosti za vady podílu či akcií, která je předmětem této diplomové práce, a její analýzu považuji za vhodné nejprve vymezit pojmy podílu či akcie jako předměty právního poměru. V této kapitole bude nejprve definován institut podílu v širším smyslu, podíl v podobě akcie či jiného cenného papíru a následně bude dána pozornost povaze smlouvy o převodu podílu či akcií se zaměřením na použití právní úpravy koupě, zejména úpravy odpovědnosti za vady.

1.1 OBECNĚ K PODÍLU

Obchodní korporace je dle § 20 Občanského zákoníku právnickou osobou, tedy uměle organizovaným útvarům, který má ze zákona právní osobnost nebo jejíž právní osobnost zákon uzná. Obchodní korporace je zpravidla zřízena z vůle fyzických osob, resp. jejich zakladatelským právním jednáním, na jehož základě vznikají určité obligační poměry mezi touto fyzickou osobou (společníkem) a obchodní korporací a také mezi společníky navzájem, přičemž podíl je prostředkem spojení těchto osob.⁵

Podíl je definován v § 31 Zákona o obchodních korporacích jako „*účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí*“, přičemž lze u něj vymezit dvě stránky, kvalitativní a kvantitativní. Kvalitativní stránka podílu stanoví, jaká členská práva a povinnosti jsou s podílem spojena.⁶ Základní práva a povinnosti spojená s podílem vyplývají přímo ze zákona. Nicméně zčásti je zákonná právní úprava dispozitivní, proto je možné práva a povinnosti zakladatelským právním jednáním modifikovat, resp. rozšířit v rozsahu, ve kterém to zákon dovoluje, či je možné práva a povinnosti dovodit také z právních zásad práva obchodních korporací.⁷ Naproti tomu kvantitativní stránka podílu představuje míru účasti člena obchodní korporace na vytváření společné vůle obchodní korporace vyjádřené rozhodnutím jejího nejvyššího orgánu a na dalších právech a povinnostech plynoucích z účasti na obchodní korporaci.⁸ První část kvantitativní stránky podílu je označována jako velikost podílu, která se stanoví zlomkem nebo procentem ve vztahu ke všem podílům v obchodní korporaci.⁹ Narozdíl od skutečnosti, že velikost podílu společníka je bez projevu vůle všech společníků, popř. obchodní

⁵ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. s. 129,130. ISBN 978-80-7598-991-8.

⁶ Tamtéž. s. 133.

⁷ Tamtéž. s. 131, nebo usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, ze dne 31. 1. 2006.

⁸ Tamtéž. s. 133.

⁹ Velikost podílu je relevantní pouze u podílů v kapitálových společnostech a u podílu komanditisty v komanditní společnosti, neboť podíly ve veřejné obchodní společnosti a podíl komplementáře v komanditní společnosti jsou stejné, pokud společenská smlouva nestanoví jinak (§ 97 odst. 2 ZOK; § 119 ve spojení s § 97 odst. 2 ZOK).

korporace, v zásadě vlivem běhu času neměnná, hodnota podílu se může měnit s ohledem na hospodářskou situaci obchodní korporace. Druhou částí kvantitativní stránky podílu je právě jeho hodnota.

Podíl je též předmětem vlastnického práva ve smyslu § 1011 Občanského zákoníku, neboť je považován za věc v právním smyslu podle § 489 Občanského zákoníku, konkrétně (movitou) věc nehmotnou (pokud není podíl vtělen do cenného papíru), protože jej nelze fyzicky uchopit.¹⁰ Lze se setkat i s názorem opačným, a to, že podíl není věcí v právním smyslu, ale že se mu v některých případech povaha věci přiznává (např. při jeho převodu).¹¹ S takovýmto názorem nelze souhlasit, neboť je v rozporu se zněním § 489 Občanského zákoníku, který říká, že věcí je „*vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí.*“ Této dikci podíl jako takový jednoznačně odpovídá a přiklání se k tomuto výkladu většina odborné veřejnosti, např. B. Havel¹² a také Nejvyšší soud.¹³

Pojetí podílu, jak jej známe nyní, je v českém právním řádu zakotveno až od účinnosti Občanského zákoníku, tj. od 1. 1. 2014. Za účinnosti Starého občanského zákoníku a Obchodního zákoníku (obchodní) podíl sice také představoval podle § 61 odst. 1 Obchodního zákoníku „*účast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti*“, ale jeho právní povaha byla odlišná. Podíl (s výjimkou jeho vtělení do cenného papíru) nebyl považován za věc v právním smyslu, ale za jinou majetkovou hodnotu ve smyslu ustanovení § 118 odst. 1 Starého občanského zákoníku, což potvrdil i Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, ze dne 20. 7. 2007. Nebylo tak možné ani subsidiárně na podíl aplikovat právní úpravu věcí jako takových. Z této skutečnosti například vyvstala otázka, zda, popř. v jakém rozsahu, lze na smlouvu o převodu (obchodního) podílu použít právní úpravu koupě či darování (blíže viz níže).

1.1.1 Právní povaha převodu podílu

Vzhledem k tomu, že je podíl nehmotnou věcí, můžeme s ním nakládat (např. převést jej či zastavit). Nicméně podmínky nakládání s podílem se liší v závislosti na formě obchodní korporace, neboť u podílu společníka ve veřejné obchodní společnosti podle § 116 Zákona o obchodních korporacích a podílu komplementáře v komanditní společnosti podle § 119 Zákona o obchodních korporacích je jejich převod zákonem zakázán. Pro potřeby této diplomové práce se

¹⁰ § 496 odst. 2 Občanského zákoníku.

¹¹ ZUKLÍNOVÁ, M., THÖNDEL, A., in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. op. cit. sub. 3. s. 378,379.

¹² HAVEL, B. in ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. s. 77. ISBN 978-80-7400-799-6. (§ 31 ZOK).

¹³ Např. usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016, ze dne 19. 9. 2017.

proto zaměřím především na převod podílu ve společnosti s ručením omezeným a v akciové společnosti, které jsou (někdy omezeně) převoditelné.

Převod je derivativním způsobem nabytí podílu v obchodní korporaci¹⁴ a lze jej definovat jako dvoustranný projev vůle vlastníka podílu (společníka) a jiné osoby (nabyvatele) převést vlastnické právo k podílu na tuto osobu (jiného společníka nebo třetí osobu). Jedná se tedy o uzavření smlouvy o převodu podílu. Úprava převodu podílu je odlišná s ohledem na skutečnost, zda je podíl vtělen do cenného papíru či nikoliv. V této části se budu zabývat převodem podílu, který není do cenného papíru inkorporován.

Skutečnost, že podle staré právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 podíl nebyl považován za věc, ale za jinou majetkovou hodnotu, neznamena, že by s ním nebylo možné nakládat. Nicméně v právní doktríně byla řešena otázka, zda a případně v jakém rozsahu lze na převod obchodního podílu aplikovat ustanovení Obchodního zákoníku upravující kupní smlouvu (popř. směnnou nebo darovací smlouvu, pokud by se jednalo o bezúplatný převod). Konečné řešení poskytl Nejvyšší soud ve svém usnesení, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010, a to takové, že obchodní podíl nepovažoval za zboží ve smyslu § 409 Obchodního zákoníku a nelze tak na jeho převod přímo aplikovat ustanovení kupní smlouvy. Následně ale Nejvyšší soud konstatoval, že na obchodní podíl lze analogicky použít ustanovení § 13 Zákona o cenných papírech, které umožňovalo na převod akcie aplikovat ustanovení Obchodního zákoníku upravující kupní smlouvu (popř. ustanovení Starého občanského zákoníku upravující darovací smlouvu, pokud by se jednalo o bezúplatný převod). Tuto analogickou aplikaci Nejvyšší soud zdůvodnil tím, že by vlastník podílu nevtěleného do cenného papíru (společník) neměl být zbaven ochrany, která se dostává vlastníkově akcie (akcionáři).¹⁵ Smlouva o převodu podílu byla považována za samostatný smluvní typ podle § 115 Obchodního zákoníku, na který se analogicky použila ustanovení kupní či darovací smlouvy, a to v rozsahu, který nebyl v rozporu s povahou obchodního podílu nebo nestanovil-li zákon jinak.¹⁶ Následně se ale jako problematické jeví určit, která ustanovení kupní smlouvy jsou v souladu s povahou (obchodního) podílu a v jakém rozsahu se na převod obchodního podílu uplatní právní úprava odpovědnosti za vady. Touto otázkou a aplikací této judikatury na současný právní řád se budu zabývat v dalších kapitolách této diplomové práce.

Důsledkem nabytí účinnosti Zákona o obchodních korporacích a Občanského zákoníku, jak již bylo uvedeno výše, došlo ke změně v právní povaze podílu a je možné na převod podílu aplikovat právní úpravu nabývání a jiných dispozic s věcmi. Smlouva o převodu podílu tedy již

¹⁴ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. op. cit. sub. 5. s 148.

¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

¹⁶ § 13 Zákona o cenných papírech.

není samostatným smluvním typem a v závislosti na projevu vůle převodce (společníka) a nabyvatele podílu je tak možné uzavřít smlouvu o převodu podílu jako např. smlouvu kupní, darovací či směnnou s přímým použitím úpravy obsažené v Občanském zákoníku.¹⁷ Lze se v odborné literatuře setkat s názorem, že se na převod podílu použije právní úprava koupě, darování či směny v Občanském zákoníku pouze subsidiárně s odchylkami dle právní úpravy obchodních korporací.¹⁸ Tento závěr nepovažuji za správný, neboť takovýto výklad podle mého názoru odporuje povaze podílu jakožto věci v právním smyslu. Nicméně lze souhlasit, že některá ustanovení vzhledem ke individuální povaze podílu není možné aplikovat na jeho převod jako např. ustanovení o balení předmětu koupě podle § 2097 Občanského zákoníku. Shodnou myšlenku zastává také J. Pokorná.¹⁹

Lze tedy shrnout, že se na převod podílu přímo aplikují ustanovení koupě (darování či směny) upravená v Občanském zákoníku včetně právní úpravy odpovědnosti za vady s vyloučením ustanovení, která odporují jeho právní povaze. Zákon o obchodních korporacích následně upravuje pouze formální náležitosti kladené na převod (např. forma právního jednání, podmínka souhlasu některého z orgánů společnosti aj.), aby byl platný a účinný nejen mezi stranami smlouvy, ale i vůči obchodní korporaci.²⁰

1.2 PODÍL VE FORMĚ AKCIE ČI JINÉHO CENNÉHO PAPIŘU

Zákon o obchodních korporacích výslovně zakazuje, aby podíl společníka v obchodní korporaci byl představován cenným papírem nebo zaknihovaným cenným papírem s výjimkou stanovenou v § 32 odst. 2 Zákona o obchodních korporacích pro podíl v kapitálových společnostech nebo v případě, že tak stanoví právní předpis. Navíc, i když Zákon o obchodních korporacích tuto povinnost výslovně nestanoví, akciová společnost je povinna takové akcie vydat, neboť bez jejich emise by nebyla naplněna samotná podstata akciové společnosti jako takové. To ale neznamená, že pokud by akciová společnost akcie nevydala, nemohl by akcionář (společník) s neemitovanou akcií nakládat. Akcii, která nebyla vydána (popř. která byla vydána, ale nebyl splacen emisní kurz), lze podle § 256 odst. 2 a 3 Zákona o obchodních korporacích převádět písemnou smlouvou o převodu nesplacené akcie, která může mít podobu jakéhokoli smluvního

¹⁷ ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová – Bova Polygon. 2016. s. 250. ISBN 978-80-7273-177-0.

¹⁸ ČERNÁ, S. in ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol., op. cit. sub. 5. s. 148.

¹⁹ POKORNÁ, J. in LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 1067. ISBN 978-80-7478-537-5.

²⁰ Srov. např. § 207 a násl. a § 269 a násl. Zákona o obchodních korporacích.

typu.²¹

Akcii lze definovat jako cenný papír ve smyslu § 514 Občanského zákoníku, tj. jako listinu, se kterou jsou neoddělitelně spojena práva akcionáře jako společníka podílet se na řízení společnosti, na jejím zisku a na likvidačním zůstatku při zrušení společnosti s likvidací.²² Jinými slovy řečeno podíl v akciové společnosti ve smyslu § 31 Zákona o obchodních korporacích je neoddělitelně vtělen do cenného papíru a každá takové akcie představuje jeden podíl ve společnosti, čímž dochází k „zhmotnění“ podílu a stává se z něj věc hmotná dle § 496 odst. 1 Občanského zákoníku. Hlavním znakem podílu či akcií je jejich celistvost. Celistvostí akcie se má podle § 281 Zákona obchodních korporací na mysli, že není možné práva akcionářů (s výjimkou samostatně převoditelných práv) převést samostatně, aniž by došlo k převodu akcie.

Od akcie v listinné podobě je potřeba odlišovat akcii v podobě zaknihovaného cenného papíru, které chybí hmotný substrát a nemá povahu cenného papíru ve smyslu § 514 Občanského zákoníku, neboť je dle § 525 Občanského zákoníku nahrazen zápisem na účet vlastníka či zákazníka v příslušné evidenci. V této podobě je zaknihovaná akcie opět považována za věc nehmotnou.

Inkorporace podílu do cenného papíru je dle § 137 Zákona o obchodních korporacích možná i u společnosti s ručením omezeným. Podíl ve společnosti s ručením omezeným lze vtělit do cenného papíru nazývaného kmenovým listem v případě, že tuto skutečnost připustí společenská smlouva, a to za zákonem stanovených podmínek. Po vydání kmenových listů se společnost s ručením omezeným velmi podobá akciové společnosti s akciemi na jméno, co se týče způsobu nakládání s podílem jako takovým.

1.2.1 Právní povaha akcií či jiných cenných papírů

Převod akcie (či jiného cenného papíru) se v základní rovině nijak neliší od převodu podílu nevtěleného do cenného papíru, neboť vždy je k převodu vyžadována smlouva (titul) jako projev vůle stran (akcionář a nabyvatel) s úmyslem převést danou akcii na jiného. K převodu akcie (či jiného cenného papíru) je navíc kromě titulu vyžadován modus závisející na formě akcie. Dle právní úpravy obsažené v ustanoveních § 269 a násl. a § 274 Zákona o obchodních korporacích existující dvě základní formy akcie, a to akcie na jméno a akcie na majitele. Akcie na jméno představuje cenný papír na řad, k jehož převodu podle § 1103 odst. 2 Občanského zákoníku je nutné vyjma uzavření smlouvy navíc rubopis a předání akcie nabyvateli (tradice). Naproti tomu

²¹ ŠTENGLOVÁ, I., ŠUK, P. *in* ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *op. cit.* sub. 12. s. 603. (§ 256 ZOK).

²² § 256 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích.

podle § 1103 odst. 1 Občanského zákoníku k převodu akcie na majitele je obecně vyžadována kromě smlouvy pouze tradice.

Vzhledem k tomu, že akcie je též věcí v právním smyslu, ať již hmotnou či nehmotnou, na smlouvu o převodu akcie či jiného cenného papíru se stejně jako na podíl nevtělený do cenného papíru (viz kapitola 1.1.1) aplikují ustanovení Občanského zákoníku v závislosti na tom, o jaký závazek se jedná (např. koupě, darování či směna). Obdobně tomu tak bylo i za staré právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, kdy Zákon o cenných papírech výslovně stanovil, že úplatný převod cenných papírů se řídí úpravou kupní smlouvy v Obchodním zákoníku nebo úpravou darovací smlouvy ve Starém občanském zákoníku, ledaže zákon stanoví jinak nebo z povahy věci plyne něco jiného.²³ Na základě tohoto ustanovení nevyvstávalo z aplikační praxe tolik problematických otázek jako ve vztahu k podílu nevtěleného do cenného papíru.

Závěrem lze shrnout, že na podíl bez ohledu na jeho inkorporaci do cenného papíru lze přímo použít právní úpravu odpovědnosti za vady obsaženou v Občanském zákoníku v závislosti na tom, o jaký druh závazku se bude jednat.

²³ § 13 Zákona o cenných papírech.

2 VLASTNOSTI A VADY PODÍLU ČI AKCIÍ

Pojmy vlastnost a vada spolu velmi úzce souvisí. Všeobecná ustanovení o závazcích Občanského zákoníku v § 1914 stanoví povinnost dlužníka (v daném případě převodce podílu či akcií) plnit v případě úplatného závazku řádně, „*bez vad s vlastnostmi vymíněnými nebo obvyklými tak, aby bylo možné použít předmět plnění podle smlouvy, a je-li stranám znám, i podle účelu smlouvy.*“ Následkem porušení této povinnosti může být právě vznik odpovědnosti za tyto vady, resp. vznik práv z vadného plnění, která je ve vztahu k podílu či akciím tématem této diplomové práce. Ačkoliv ustanovení § 1914 Občanského zákoníku se vztahuje pouze na úplatné závazky jako je např. koupě, neznamená to, že by bezúplatné závazky nemusely být splněny řádně.²⁴ Odlišnost spočívá v tom, že v případě přijetí vadného plnění u bezúplatného závazku ze strany věřitele nevznikají práva z vadného plnění, pokud právní úprava daného závazku či ujednání stran nestanoví jinak (např. § 2065 Občanského zákoníku v případě daru).²⁵ Vzhledem k tomu se nejprve pokusím vymezit pojem vlastnost s důrazem na úpravu koupě, následně pojem vada a definovat, jaké druhy vad mohou podíl či akcie mít se zaměřením na vady faktické kvalitativní.

2.1 OBECNĚ K VLASTNOSTEM PODÍLU ČI AKCIÍ

Vlastnosti lze vymezit jako základní hlediska či parametry, které danou věc, jež je předmětem plnění, definují a odlišují ji od jiných věcí. Vzhledem k tomu, že u bezúplatných závazků zpravidla nevznikají práva z vadného plnění (pokud není stanoveno jinak) a vzhledem k tomu, že Občanský zákoník obsahuje u úpravy koupě až na pár výjimek komplexní úpravu práv z vadného plnění, zaměřím se především na vymezení vlastností ve vztahu ke koupi. Lze podotknout, že se vymezení vlastností ve všeobecných ustanoveních a v ustanoveních upravujících koupi značně podobají.

Jak již bylo uvedeno v kapitole 1, pokud smlouvou o převodu podílu či akcií vzniká úplatný závazek, lze na převod přímo aplikovat ustanovení závazku koupě podle Občanského zákoníku. Uzavřením kupní smlouvy tak vzniká závazek koupě, kterým se podle § 2079 odst. 1 Občanského zákoníku společník (vlastník podílu) zavazuje převést vlastnického právo k podílu či akciím na jiného a nabyvatel se zavazuje podíl či akcie převzít a zaplatit jejich kupní cenu. Obecně lze říct, že podstatnými náležitostmi kupní smlouvy, bez nichž nemůže být smlouva uzavřena, patří vlastnosti dané věci souladu s odůvodněným očekáváním nabyvatele (kupujícího), stanovení

²⁴ ŠILHÁN, J. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní instituty. s. 110. ISBN 978-80-7400-544-2.

²⁵ Tamtéž.

úplaty, popř. alespoň stanovení způsobu jejího určení dle § 2080 Občanského zákoníku, a převod vlastnického práva.²⁶ Nicméně skutečnost, že vlastnosti a úplata předmětu koupě, nebudou v kupní smlouvě upraveny, nezpůsobuje bez dalšího neplatnost této smlouvy.

Vzhledem k tomu, že podíl či akcie jsou movitými věcmi, uplatní se na ně úprava koupě movité věci dle § 2085 a násl. Občanského zákoníku. Dle ustanovení § 2085 odst. 2 Občanského zákoníku platí, že za ujednanou kupní cenu je považována cena, za niž se stejný nebo obdobný předmět koupě v době uzavření smlouvy a za obdobných smluvních podmínek obvykle prodává. K tomu lze dodat, že Nejvyšší soud dospěl k závěru, k platnému uzavření smlouvy o převodu podílu či akcií je nutné ve smlouvě pouze stanovit, zda se jedná o úplatný nebo bezúplatný převod.²⁷ Ačkoliv se jedná o judikaturu vztahující se ke staré právní úpravě, lze ji použít i v dnešních právních poměrech.²⁸

Předmět koupě jakožto podstatná náležitost kupní smlouvy musí mít základní vlastnosti v širším slova smyslu, které se skládají dle § 2095 Občanského zákoníku ze tří složek – jakosti, provedení a množství. Jakost lze chápat jako kvalitu určitých vlastností předmětu koupě, přičemž Nejvyšší soud ji vymezuje jako „*parametry věci, trvanlivost, výkonnost, pevnost, vybavení, použitelnost k určitému účelu apod.*“²⁹ Nicméně je nutné zmínit, že se jakost nevztahuje pouze ke kvalitě zboží, neboť je potřeba jej vykládat extenzivně, proto jakostí podílu či akcií mohou tak být také vlastnosti obchodního závodu dané obchodní korporace (k tomu více níže).³⁰ Provedením je např. vzhled nebo technická úroveň, ale tuto složku nelze považovat za významnou pro podíl či akcie. Množství lze ve vztahu individuálně určené věci, jakým jsou i podíl či akcie, definovat jako počet „kusů“, pokud strany projeví vůli převést více než jeden podíl či akcii.³¹ Jak ale tyto vlastnosti určit?

V první řadě je při stanovení vlastností předmětu koupě nutné vycházet z právní vůle stran, tedy z vlastností sjednaných ve smlouvě, přičemž dle ustálené judikatury postačí, aby si strany vymíněné vlastnosti určily až v okamžiku plnění, nikoliv v okamžiku uzavření smlouvy.³² Chyběli ve smlouvě ujednání o jakosti, množství nebo provedení (subjektivní hledisko³³), musí mít

²⁶ RABAN, P. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013. s. 127-131. ISBN 978-80-87713-10-5.

²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 221/2005, ze dne 5. 4. 2006.

²⁸ HURYCHOVÁ, K. in HURYCHOVÁ, K., TOMÁŠEK, P. a ZVÁRA, M. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. s. 134. ISBN 978-80-246-3500-2.

²⁹ Stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpjn 50/93, ze dne z 15. 7. 1993.

³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

³¹ BEDNÁŘ, V., KASÍK, P., in HULMÁK, M. (ed) a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2095 OZ)*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 58. ISBN 978-80-7400-287-8. (§ 2095 OZ).

³² Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 28 Cdo 2645/2012, ze dne 23. 4. 2013.

³³ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku: komentář: [§ 2079-2183]*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. s. 127,128. ISBN 978-80-7400-521-3. (§ 2099 OZ).

předmět koupě vlastnosti vhodné pro účel patrný ze smlouvy (objektivně-subjektivní hledisko³⁴). V některých případech účel koupě patrný ze smlouvy není, proto zákon v ustanovení § 2095 Občanského zákoníku³⁵ stanoví, že je nutné vycházet z vlastností, které předmět koupě má vzhledem k obvyklému účelu, pro který se daná věc užívá (objektivní hledisko³⁶). Pokud tedy chybí subjektivní vodítka pro stanovení vlastností, je nutné posuzovat vlastnosti daného předmětu objektivně. Nutné upozornit, že s ohledem na znění druhé věty § 2095 Občanského zákoníku se objektivně-subjektivní a objektivní hledisko vymezení vlastností předmětu koupě nevztahuje na jeho množství. Je tedy potřeba, aby si strany ujednaly ve smlouvě alespoň přibližné množství. Následně by přesné množství určil prodávající dle § 2098 Občanského zákoníku.

Přestože jsou podíl či akcie věcmi v právním smyslu, jeho funkce (účel) nelze srovnat s funkcemi jiných věcí, které jsou obvykle předmětem koupě (např. automobil nebo kniha). Lze si položit otázku, zda podíl či akcie mohou mít obvyklé (střední) vlastnosti či obvyklý účel užití.

2.1.1 Obvyklé vlastnosti podílu či akcií

Obvyklé vlastnosti, resp. obvyklý účel použití věci právní teorie vymezuje jako objektivní vymezení vlastností či účelu, které se často objevují u věcí stejného druhu.³⁷ Jinými slovy řečeno, věc musí mít takové vlastnosti, které jsou vhodné ke všem běžným použitím, ke kterým věc může sloužit. Na skutečnost, zda mohou podíl či akcie mít obvyklé vlastnosti, můžeme nalézt dva protichůdné názory. Z usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010, vyplývá, že u (obchodního) podílu z účelu užití vzhledem k jeho individuální povaze nelze vycházet. Jinak řečeno (obchodní) podíl v obchodní korporaci je natolik unikátní a specifický institut, u kterého na rozdíl od jiných věcí nelze určit jeho obvyklý účel užití.³⁸ Na toto rozhodnutí Nejvyšší soud navázal v několika svých dalších rozhodnutích, ve kterých uvedl, že některé skutečnosti mohou být vlastností podílu či akcie pouze za předpokladu jejich sjednání ve smlouvě. Například vlastností podílu či akcie může být dle ustálené judikatury odstoupení od smlouvy o společném podniku³⁹ nebo ručení převodce za všechny závazky, které nejsou uvedeny

³⁴ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 127. (§ 2099 OZ).

³⁵ Všeobecná ustanovení o závazcích v § 1915 OZ uvádí, že v případě absence ujednání o jakosti, musí být plněno ve střední jakosti. Střední jakost se určuje dle konkrétních okolností a účelu daného závazku, jinak se vychází z obvyklého účelu. Jedná se tak o obdobnou úpravu obsaženou v § 2095 OZ. Nicméně ustanovení § 2095 OZ je k ustanovení § 1915 OZ ve vztahu speciality, proto se u koupě neuplatní. (srov. ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. s. 879. ISBN 978-80-7400-287-8. (§ 1915 OZ).

³⁶ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 129. (§ 2099 OZ).

³⁷ Tamtéž. s. 90.

³⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

³⁹ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1335/2012, ze dne 26. 3. 2012.

v účetnictví společnosti, vzniklé do 3 let od uzavření smlouvy o převodu podílu.⁴⁰ To vše za předpokladu ujednání učiněného ve smlouvě. Otázkou je, nakolik se tato judikatura vztahující se ke staré právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 uplatní na současný právní řád.

Dle převažujícího doktrinárního názoru např. dle Z. Hustáka a T. Sedláčka⁴¹ nebo P. Tomáška⁴² se tato judikatura Nejvyššího soudu uplatní i v dnešních právních poměrech, neboť definice podílu jakožto „*účasti společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti*“⁴³ byla v nové právní úpravě zachována. Oproti tomu I. Chalupa⁴⁴ tvrdí, že podíl v obchodní korporaci je s ohledem na § 31 Zákona obchodních korporací prostředkem ke kontrole jmění dané obchodní korporace, a to v rozsahu velikosti podílu a úpravy společenských práv v zákoně a v zakladatelském právním jednání. Pokud tedy podíl v obchodní korporaci plní tento účel, má obvyklé vlastnosti.

Osobně se přikláním více k druhému názoru. Přestože lze do jisté míry podíl či akcii považovat za individuální a specifický předmět právních poměrů, podíl v širším smyslu by měl zůstat podílem dle § 31 Zákona o obchodních korporacích. Měl by tedy sloužit především jako prostředek k řízení obchodní korporace a k uplatňování práv společníka či akcionáře ve vztahu k obchodní korporaci (kvalitativní stránka podílu). Tyto skutečnosti lze považovat za jejich hlavní obvyklý účel. Obdobně se vyjádřil i Nejvyšší správní soud.⁴⁵ Za obvyklé vlastnosti podílu či akcií tak lze považovat vše, co definuje podíl jako takový bez ohledu na účel jeho užití, a to velikost či hodnotu (kvantitativní stránka podílu), a soubor práv a povinností s ním spojených (kvalitativní stránka podílu). Na druhou stranu se společník či akcionář může zaměřit na výkon jen některých práv (např. hlasování na valné hromadě nebo podíl na zisku), popř. mu můžou být zakladatelským právním jednáním jeho práva omezena. Z toho důvodu se domnívám, že obvyklými vlastnostmi mohou být jen ta práva a povinnosti, které jsou s podílem v širším smyslu zpravidla neoddělitelně či v neměnném rozsahu spojena (např. povinnost loajality, právo účastnit se valné hromady apod.).

Lze tedy dospět k závěru, že podíl či akcie mají obvyklé vlastnosti ve smyslu kvantitativní a (z části) kvalitativní stránky podílu. V ostatních případech jsou podíl či akcie natolik unikátní předměty právních poměrů, u nichž nelze až na výjimky generalizovat faktické vlastnosti a stanovit tak jejich střední či obvyklou jakost, resp. určit jejich obvyklý účel, ke kterému mají podíl

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4380/2014, ze dne 31. 5. 2016.

⁴¹ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. *Poznámky k uplatňování práv z vad při koupi podílu obchodní korporace z pohledu právní praxe*. Obchodněprávní revue. 2016, roč. 8, č. 2, s. 39. ISSN 1803-6554.

⁴² TOMÁŠEK, P. in HURÝCHOVÁ, K., TOMÁŠEK, P. a ZVÁRA, M. op. cit. sub. 28. s. 150.

⁴³ § 61 odst. 1 věta první Obchodního zákoníku i § 31 Zákona o obchodních korporacích.

⁴⁴ CHALUPA, I. *Odpovědnost za vady podílu v obchodní společnosti* [online]. 2017. [cit. 23-02-2020]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65714730-odpovednost-za-vady-podilu-v-obchodni-spolecnosti>.

⁴⁵ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

či akcie sloužit. Vzhledem k výše uvedenému bude ve většině případů pro vznik práv z vadného plnění klíčové sjednat si konkrétní vlastnosti podílu či akcie, případně alespoň účel jejich nabytí ve smlouvě. Otázka, zda lze za obvyklou vlastnost považovat také počet hlasů spojených s podílem či akcií, resp. zda lze změnu zakladatelského právního jednání považovat za vadu podílu či akcií, bude podrobněji rozebrána v kapitole 2.2.2.1.

2.2 VADY PODÍLU ČI AKCIÍ

Pojem vada jako takový není v právním řádu definován. Právní teorie uvádí, že vady jsou odchylky (nedostatky) mezi poskytnutým plněním a plněním vymezeným v smlouvě či v rozporu se zákonnými parametry.⁴⁶ Jedná se o nedostatky týkající se parametrů daného předmětu plnění, tedy jeho vlastností. Vady je možné dělit na několik kategorií, a to zjevné a skryté; vědomé a nevědomé; podstatné a nepodstatné; právní a faktické, kvalitativní a kvantitativní⁴⁷. Tyto druhy vad lze mezi sebou vzájemně kombinovat. Dále lze rozlišovat vady dle odstranitelnosti, nicméně s ohledem na to, že jejich podstatou je dodání nové věci či opravy, nejedná se o významnou kategorii vad pro podíl či akcie. Vadou mohou být i nedostatky v dokladech nutných k užívání věci nebo týkající se obalu či jiného opatření pro přepravu, které také nejsou pro podíl či akcie zásadní, proto nebudou dále blíže rozebrány.

Lze souhlasit s názorem J. Šilhána,⁴⁸ že ne každou odchylku mezi plněním poskytnutým a plněním vymezeným ve smlouvě lze považovat za vadu v právním smyslu, neboť při právním hodnocení vad je v souladu s § 3 odst. 3 Občanského zákoníku nutné aplikovat zásadu *de minimis non curat lex*, resp. *de minimis non curat praetor*. Dle této zásady se právo nezabývá maličkostmi (margináliemi), neboli pokud je nedostatek zanedbatelný, nejedná se o vadu.⁴⁹ Pokud by právo bezvýhradně trvalo na úplné bezvadnosti předmětu plnění s ohledem na konkrétní okolnosti, nebylo by to pro zcizitele (převodce) spravedlivé, došlo by ke zvyšování cen k tíži obou stran a v případě takové aplikace práva by nedošlo k dobrému uspořádání práv mezi stranami ve smyslu § 10 odst. 2 Občanského zákoníku.⁵⁰ Nicméně zásadu *de minimis* lze považovat pouze za výjimečný nástroj sloužící k nastolení spravedlnosti mezi stranami a nesmí dojít v praxi k jejímu nadužívání.⁵¹

⁴⁶ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 872. ISBN 978-80-7400-287-8. (§ 1914 OZ).

⁴⁷ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 117-118.

⁴⁸ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 114-117.

⁴⁹ Tamtéž.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ Tamtéž.

Občanský zákoník v § 1916 demonstrativně uvádí případy, v nichž je plněno vadně, a mezi které patří i vlastnosti předmětu plnění. Tedy pokud podíl či akcie nebudou mít stanovené či ujednané vlastnosti ve smyslu § 2095 Občanského zákoníku, popř. § 1914 písm. a), a bylo-li plnění nabyvatelem přijato, bude se jednat o vadný podíl či akcie. V právní teorii je tato skutková podstata považována za tzv. všeobjímající generální klauzuli.⁵² Z této skutečnosti vyplývá blízké spojení mezi pojmy vlastnost a vada podílu či akcií, tj. předmětu plnění. Nicméně neznamená to, že by vadami byly pouze nedostatky ve vlastnostech předmětu plnění.

Zjevné vady jsou takové, které nabyvatel mohl rozpoznat v průběhu povinné prohlídky či bez zbytečného odkladu při převzetí předmětu.⁵³ Oproti tomu skryté vady při prohlídce nebylo možné rozpoznat a projevíly se později. Nicméně společným znakem zjevných a skrytých vad je skutečnost, že existovaly již v době přechodu nebezpečí škody na věci. Rozlišování zjevných a skrytých vad má vliv na běh reklamačních lhůt a reklamační proces (k tomu blíže v kapitole 3). Dále od skrytých vad je potřeba odlišit vady záruční, které v době přechodu nebezpečí škody na věci neexistovaly, přičemž záruce za jakost bude věnována pozornost v kapitole 4.2 této diplomové práce.

Rozlišování vědomých a nevědomých vad spočívá v tom, zda převodce věděl nebo musel vědět o příčině vzniku vady.⁵⁴ Od vědomých vad právní teorie odlišuje vady zlovolné (úmyslné), které mají zásadní význam u omezení či vyloučení práv z vadného plnění.⁵⁵ Následky těchto vad budou blíže přiblíženy kapitole 4.3 této diplomové práce.

Podstatné vady jsou takové, které způsobují podstatné porušení smlouvy dle § 2002 odst. 1 Občanského zákoníku, tj. takové porušení smluvní povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala.⁵⁶ Následkem je možnost druhé strany odstoupit od smlouvy. Nepodstatná vada takový následek nemá. Toto hledisko dělení vad je také relevantní při určení, která práva z vadného plnění vznikají v případě vadného plnění u koupě (§ 2106 a násl. Občanského zákoníku).

Od vadného plnění je potřeba odlišovat, i když se mu staví naroveň, plnění jiného podílu či akcie, tzv. *aliud* dle § 2099 odst. 1 Občanského zákoníku.⁵⁷ Situaci lze demonstrovat na následujícím příkladu. Pokud předmětem převodu má být podíl či akcie v obchodní korporaci A,

⁵² ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 124.

⁵³ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 117.

⁵⁴ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 885,886. (§ 1916 OZ).

⁵⁵ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 504,505.

⁵⁶ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 118.

⁵⁷ BEDNÁŘ, V., KASÍK, P. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 58. (§ 2099 OZ).

půjde o vadné plnění, pokud bude nabyvateli poskytnuta akcie v obchodní korporaci A, ale s jinou než ujednanou jmenovitou hodnotou. Nicméně pokud nabyvatel nabude podíl či akcie v obchodní korporaci B, bude se jednat o plnění *aliud*. Ačkoliv v praxi může být někdy obtížné rozlišit, zda se jedná o plnění *aliud* nebo o podíl s vadou v jakosti, není to pro jejich následky podstatné, neboť oba případy zakládají vznik práv nabyvatele (kupujícího) z vadného plnění.

Rozhodující pro vznik práv z vadného plnění je až jeho přijetí či nepřijetí nabyvatelem (kupujícím), neboť dle § 1910 Občanského zákoníku není nabyvatel povinen přijmout jiné plnění, „*než co přísluší jeho pohledávce*.“ Pokud nabyvatel podíl či akcie přijme (aniž by byla vada zřejmá při uzavření smlouvy), vznikají mu práva z vadného plnění. V případě, že dojde k oprávněnému odmítnutí plnění ve smyslu § 1910 Občanského zákoníku, nastává prodlení převodce (prodávajícího).⁵⁸

Právní teorie dovozuje, že s výjimkou případů ochrany spotřebitele lze v mezích základních zásad občanského práva modifikovat, které skutečnosti lze považovat za vady a které nikoliv.⁵⁹ O podmínkách smluvní modifikace odpovědnosti za vady bude blíže pojednáváno v kapitole 4 této diplomové práce.

2.2.1 Právní vady

Právní vady, které mohou mít podobu vad kvalitativních (jakostních) nebo kvantitativních (v množství), vymezuje ustanovení § 1920 Občanského zákoníku jako uplatnění práva třetích osob vážnoucích na podílu či akci, tedy omezení vlastnického práva k němu.⁶⁰ Příkladem právních vad je například spoluvlastnictví třetí osoby, nabytí od neoprávněného či o zástavní právo vážnoucím na podílu či akci. Podle toho, zda převodci podíl či akcie nenáleží, nebo na nich vázne právo třetí osoby (např. zástavní právo), rozlišuje právní teorie právní vady na absolutní a relativní.⁶¹ Odpovědnost převodce za právní vady je vyloučena, pokud by nabyvatel podílu či akci o těchto vadách věděl či mohl vědět. Otázka, jakou péči ke zjištění (nejen právních) vad lze od nabyvatele požadovat, aby nedošlo k vyloučení odpovědnosti převodce za vady, bude řešena v kapitole 3 této diplomové práce.

2.2.2 Faktické vady

Za faktické vady, které nejsou na rozdíl od právních vad výslovně v právním řádu definovány, lze považovat nedostatky týkající se kvalitativních vlastností v širším slova smyslu,

⁵⁸ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 875. (§ 1914 OZ).

⁵⁹ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 135. (§ 2099 OZ).

⁶⁰ Tamtéž. s. 133,134. (§ 2099 OZ).

⁶¹ Tamtéž. s. 120.

tedy v jakosti a provedení (kvalitativní vady).⁶² Vadou je vedle kvalitativních nedostatků také vada v množství (kvantitativní vady). Kvantitativní vady při převodu podílu v též obchodní korporaci mohou nastat jen v případě převodu více druhů podílů, popř. při převodu více než jedné akcie a uplatnění těchto vad není v teorii problematickou otázkou. Nicméně, které skutečnosti zakládají vznik faktické kvalitativní vady podílu či akcie přímo ze zákona v případě, že účel patrný ze smlouvy není?

Bezpochyby faktickou kvalitativní vadou budou nedostatky týkající se hmotného substrátu, se kterým je podíl spojen, tj. například poničení listiny či nesprávné uvedení údajů na listině akcie, zatímního listu, kmenového listu či jiného cenného papíru, nebo neuvedení všech obsahových náležitostí, které musí akcie či jiný cenný papír obsahovat, což bylo potvrzeno i Nejvyšším soudem.⁶³

Pro určení, které skutečnosti (vlastnosti podílu či akcií) způsobují vznik faktických kvalitativních vad nespojených s cenným papírem, do něhož byl podíl vtělen, lze vycházet z rozsudku Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007, který uvádí, že obvyklým účelem pro převod akcie je způsobilost k uplatňování akcionářských práv či způsobilost k jejímu prodeji. Musí se jednat o akcie platně vydané příslušnou akciovou společností se stanovenou jmenovitou hodnotou, které zakládají akcionářská práva (např. podíl na zisku či účast na valné hromadě) a které jsou převoditelné způsobem stanoveným zákonem nebo stanovami.⁶⁴ Tyto skutečnosti jsou tedy vlastnostmi a v případě jejich nedostatků též vadami podílu či akcie. Dle mého názoru se tyto závěry uplatní i na podíl nevtělený do cenného papíru, neboť podíl jako takový je institutem, který propojuje obchodní korporaci s jejími společníky a slouží k uplatňování práv a povinností společníka vůči obchodní korporaci a naopak. Jinými slovy řečeno, skutečnosti, které lze považovat za obvyklé vlastnosti podílu či akcií dle závěrů učiněných v kapitole 2.1.1, budou v případě jejich absence faktickou kvalitativní vadou podílu či akcií. Mohla by tak být například změna zakladatelského právního jednání (stanov) vlastností převáděného podílu či akcií přímo ze zákona?

2.2.2.1 Změna zakladatelského právního jednání jako vada podílu či akcií

Problematikou vlastností, resp. vad podílu či akcie ve vztahu k zakladatelskému právnímu jednání se zabýval Nejvyšší soud se ve svém rozsudku, sp. zn. 29 Cdo 938/2012, ze dne 26. 3. 2014. V daném případě došlo k uzavření smlouvy o smlouvě budoucí o postupném odkupu akcií,

⁶² TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 118,119.

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 938/2012, ze dne 26. 3. 2014.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

kteře představovaly 51% účast v akciové společnosti, přičemž odkup akcií měl trvat 15 let. Avšak po uzavření smlouvy o smlouvě budoucí převodce jakožto jediný akcionář změnil stanovy tak, že k přijetí rozhodnutí valné hromady je potřeba alespoň čtyř pětina všech hlasů, nikoliv prostá většina. Nabyvatel akcií v důsledku této skutečnosti odstoupil od smlouvy, neboť akcie podle jeho názoru neměly vlastnosti, které by odpovídaly účelu smlouvy. V následném soudním řízení byla řešena otázka, zda změna stanov může být vlastností daných akcií a zda mohl nabyvatel od smlouvy odstoupit. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nabyvatel nebyl oprávněn od smlouvy odstoupit, neboť ze strany převodce bylo poskytnuto řádné plnění a obsah stanov není bez dalšího vlastností akcií. Jinými slovy změna stanov může být vlastností akcií jen v případě, že byla vymíněna ve smlouvě.⁶⁵ Dané stanovisko potvrdil i Ústavní soud ve věci ústavní stížnosti proti výše uvedenému rozsudku Nejvyššího soudu, když uvedl, že nabytí většinového podílu automaticky neznamená získat možnost ovlivňovat a řídit chod obchodní korporace prostřednictvím prosté většiny hlasů.⁶⁶

Se závěry Nejvyššího soudu a Ústavního soudu v tomto případě souhlasím. Přestože podíl v obchodní korporaci lze považovat za prostředek k jejímu řízení a uplatňování práv a povinností z něho plynoucí, nelze tuto skutečnost zaměňovat s vnitřními mechanismy rozhodování v rámci obchodní korporace. I když se v některých případech faktická a právní kontrola obchodní korporace mohou u majoritního podílu střetnout, zakladatelské právní jednání může pro různá rozhodnutí stanovit odlišnou většinu pro jejich přijetí. Nelze tak dle mého názoru považovat za obvyklé, aby většinový podíl (v širším smyslu) s určitým počtem hlasů automaticky zajistil přijetí určitého rozhodnutí na valné hromadě. Jiná situace by samozřejmě nastala, pokud by si smluvní strany ve smlouvě o převodu podílu či akcií dohodly či bylo možné s okolností daného případu dovodit, že účelem smlouvy je nabytí podílu či akcií, které zajistí právní ovládnutí obchodní korporace (prostou či kvalifikovanou většinu na rozhodování v obchodní korporaci).

Lze se setkat i s tvrzením, že mohou nastat případy, kdy by obdobná změna zakladatelského právního jednání mohla být vlastností podílu či akcií bez dalšího, pokud by došlo ke změně počtu hlasů spojených s podílem.⁶⁷ Například jediný společník společnosti převede na třetí osobu 99% podíl ve společnosti a 1% podíl zůstane v jeho vlastnictví. Těsně před uzavřením smlouvy však převodce (jediný společník) změní zakladatelské právní jednání, a to tak, že s 99% podílem bude spojen 1 hlas, zatímco zbylému 1% podílu 100 hlasů. I. Chalupa takovouto změnu hlasovacích práv nepovažuje za obvyklou vlastnost podílu, nicméně pokud taková změna

⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 938/2012, ze dne 26. 3. 2014.

⁶⁶ Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 2146/2014, ze dne 14. 4. 2015.

⁶⁷ CHALUPA, I. op. cit. sub. 44.

zakladatelského právního jednání byla uveřejněna ve sbírce listin příslušného rejstříku a nabyvatel se tak o ní mohl dozvědět, převodce (jediný společník) by za změnu zakladatelského právního jednání neodpovídal.⁶⁸

S tímto tvrzením lze souhlasit v tom rozsahu, že změna hlasovacích práv není vadou akcie či podílu bez dalšího. I když je hlasovací právo spjato s podílem v širším slova smyslu a je součástí jeho kvalitativní stránky, zakladatelské právní jednání může upravit různé druhy speciálních podílů či akcií včetně skutečnosti, že s nimi bude spojen odlišný počet hlasů nebo se bude jednat dokonce o podíl bez hlasovacích práv,⁶⁹ přičemž tyto možnosti jsou v praxi hojně využívány. Nepovažuji proto za běžné, aby v každé obchodní korporaci byl se všemi podíly spjat stejný počet hlasů v tom smyslu, že by velikost určitého podílu či jmenovité hodnoty akcií automaticky korespondovaly s počtem hlasů s nimi spojených. Z těchto důvodů dle mého názoru počet hlasů spojených s podílem nelze považovat za obvyklou vlastnost podílu či akcií. Této nepříjemné situaci se lze vyhnout právě výše zmíněným nahlížením do sbírky listin, zda nabyvatel mohl změnu práv zjistit před uzavřením smlouvy. Pokud nebyl s redukcí hlasovacího práva srozuměn, lze takové jednání považovat v rozporu se zásadou poctivosti či v rozporu s dobrými mravy a převodce by za takovou „vadu“ měl odpovídat. Jako vhodné řešení se mi také jeví ve smlouvě o převodu podílu či akcie stanovit, že podíl či akcie má všechna práva a povinnosti dle účinných právních předpisů a zakladatelského právního jednání zveřejněného ve sbírce listin k určitému datu. Pro vyloučení pochybností je také vhodné dané zakladatelské právní jednání přiložit do příloh převodní smlouvy. Pokud by následně bylo přijato nové zakladatelské jednání měnící práva povinnosti spojená s převáděným podílem či akciemi, jednalo by se o jejich vadu.

Závěrem lze shrnout, že na základě ustálené rozhodovací praxe nelze bez smluvního ujednání změnu zakladatelského právního jednání v podobě redukce počtu hlasů spojených s podílem či akciemi či změně většiny potřebné k přijetí rozhodnutí valné hromady považovat za vadu podílu či akcie bez smluvního ujednání.

2.2.2.2 Nedostatky obchodního závodu jako vady podílu či akcií

Jak již bylo uvedeno výše, podíl či akcie jsou obvykle nabývány za účelem podnikání a uplatňování práv společníků (akcionářů) vyplývajících z účasti na obchodní korporaci. Nabyvatel převáděného podílu či akcií má nepochybně zájem na tom, v jakém stavu je hospodářské jmění obchodní korporace, od něhož se odvíjí hodnota podílu či akcií (kvantitativní stránka podílu), a na

⁶⁸ CHALUPA, I. op. cit. sub. 44.

⁶⁹ Srov. např. § 135 odst. 4 Zákona o obchodních korporacích nebo prioritní akcie dle § 278 Zákona o obchodních korporacích.

němž závisí výkon některých práv (např. právo na podíl na zisku). Může být tedy vlastnost obchodního závodu vlastností podílu či akcie přímo ze zákona, aniž by daná skutečnost byla ujednána ve smlouvě? Jinak řečeno, mohou být nedostatky v hospodářském jmění obchodní korporace uvedené v účetní závěrce faktickou kvalitativní vadou podílu či akcií?

Skutečnost, že vlastnost obchodního závodu (dříve podniku) může být vlastností (obchodního) podílu či akcie potvrdil Nejvyšší soud ve vztahu ke staré právní úpravě ve svém rozhodnutí, sp. zn. 1 Odon 150/97, ze dne 22. 4. 1998. V rozhodnutí se Nejvyšší soud sice zabýval omylem při převodu podílu, ale dospěl k závěru, že „za „vlastnost“ obchodního podílu jako předmětu právního úkonu je nutno považovat i rozsah a obsah obchodního jmění, resp. čistého obchodního jmění společnosti, o jejíž podíl se jedná, neboť od tohoto závisí hodnota obchodního podílu (§ 61 odst. 1 obch. zák.).“⁷⁰ Také již za účinnosti Obchodního zákoníku P. Čech⁷¹ nastínil možnost považovat nedostatky ve jmění obchodní korporace za faktickou kvalitativní vadu podílu či akcií ex lege.

Nicméně Nejvyšší soud ve svém pozdějším usnesení, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010, judikoval, že vlastnosti podniku (dnes obchodního závodu dle § 502 Občanského zákoníku) musí být stanoveny ve smlouvě o převodu podílu či akcií, aby jejich nedostatek mohl založit odpovědnost převodce za jejich vady. V opačném případě práva z vadného plnění v důsledku vady podniku (obchodního závodu) nevznikají.⁷² Dané závěry rozvinul Nejvyšší správní soud, který uvedl, že převodce nemůže být odpovědný za tržní cenu převáděných akcií bez toho, aniž by tato skutečnost byla ujednána ve smlouvě, neboť obvykle jde o povinnost nabyvatele, aby si ověřil hospodářskou situaci emitenta (obchodní korporace) a jiné další skutečnosti s tím související.⁷³ Tento judikaturní výklad byl za staré právní úpravy v praxi uznáván a strany si vlastnosti podniku (nyní obchodního závodu) vyměňovaly ve smlouvě o převodu podílu nebo akcií. Otázkou je, zda tyto závěry ob stojí ve světle nové právní úpravy.

Pokud bychom stanovili, že obchodní jmění obchodní korporace je vlastností podílu či akcie bez dalšího, jednalo by se o problematický závěr především ve vztahu k menšinovým společníkům (akcionářům), kteří zpravidla nemůžou znát přesný stav obchodního jmění obchodní korporace i s vynaložením dostatečné péče. Protiargumentem může být skutečnost, že každý společník má právo na informace (akcionář právo na vysvětlení). Nicméně jemu poskytnuté informace nemusí být pravdivé a společník nemá mnoho možností, jak tyto nesrovnalosti odhalit. Navíc právo na vysvětlení u akcionářů je v důsledku užší povinnosti loajality oslabeno, neboť jim

⁷⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 1 Odon 150/97, ze dne 22. 4. 1998.

⁷¹ ČECH, P. *K převodu obchodního podílu*. Právní rádce. 2007, roč.15, č. 11, s. 33. ISSN 1210-4817.

⁷² Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

⁷³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

informace nemusí být poskytnuty, pokud by mohla být obchodní korporaci způsobena újma dle § 359 písm. a) Zákona o obchodních korporacích. Na druhou stranu nesrovnalosti ve jmění obchodní korporace mohou snižovat hodnotu podílu či akcií. Jeví se tak žádoucí nějakým způsobem na tento problém reagovat.

Po účinnosti nové právní úpravy Vrchní soud v Olomouci ve svém rozsudku, sp. zn. 8 Cmo 137/2018, ze dne 23. 1. 2019, řešil spor o zaplacení kupní ceny za převod podílu ve společnosti s ručením omezeným, kterou nabyvatelka neuhradila, neboť dle jejího názoru byla uvedena v omyl, a kdyby jí byl znám skutečný stav jmění společnosti, nikdy by smlouvu o převodu podílu neuzavřela.⁷⁴ Ačkoliv se Vrchní soud v Olomouci zabýval otázkou, zda nabyvatelka uplatnila vady podílu „bez zbytečného odkladu“ ve smyslu § 2112 Občanského zákoníku a zda vynaložila dostatečnou obezřetnost a péči k tomu, aby nedostatky ve jmění společnosti zjistila, Vrchní soud též konstatoval, že závěry obsažené v usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010 jsou aplikovatelné i na novou právní úpravu účinnou od 1. 1. 2014.⁷⁵ Dále Vrchní soud v Olomouci uvedl, že nabyvatel nejednal obezřetně při převodu podílu, pokud nevyvinul maximální úsilí (péči) ke zjištění dostatku informací o podílu, potažmo společnosti, přičemž to, že nabyvatel neměl zkušenosti v daném oboru, je jeho podnikatelským rizikem.⁷⁶ V dané věci bylo podáno dovolání k Nejvyšší soudu, ve kterém dovolatel (nabyvatel podílu) uvedl, že se soud měl odchýlit od závěrů vyslovených v usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008.⁷⁷ Bohužel Nejvyšší soud se nemohl těmito hmotněprávními námitkami zabývat, neboť dovolatel nevymezil předpoklady přípustnosti dovolání.⁷⁸ Zůstává tedy stále otevřený prostor k zaujetí stanoviska Nejvyšším soudem k použití této judikatury po nabytí účinnosti Zákona o obchodních korporacích a Občanského zákoníku.

Se zajímavou úvahou o vyloučení použití této judikatury na současnou právní úpravu přišli P. Čech a J. Flídr,⁷⁹ kteří z ustanovení § 1885 odst. 1 Občanského zákoníku a závěrů vyplývajících z rakouské a německé právní doktríny dovozují, že vlastností podílu či akcií jsou též vlastnosti obchodního závodu přímo ze zákona. Dle tohoto ustanovení postupitel ex lege odpovídá za dobytost pohledávky v případě jejího úplatného postoupení. Jinými slovy řečeno, postupitel odpovídá za to, že postupník obdrží od dlužníka alespoň tolik, kolik za pohledávku zaplatil.⁸⁰

⁷⁴ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. 8 Cmo 137/2018, ze dne 23. 1. 2019, publikováno ve Výběru rozhodnutí vrchních soudů č. 222/2019 (VRVS 222/2019).

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 27 Cdo 1531/2019, ze dne 18. 9. 2019.

⁷⁸ Tamtéž.

⁷⁹ ČECH, P., FLÍDR, J. *Garance účetní závěrky při převodu podílu ve společnosti*. Soukromé právo. 2017, č. 5, s. 2. ISSN 2533-4239.

⁸⁰ DVOŘÁK, B. in HULMÁK, Milan (ed) a kol. 2014. op. cit. sub. 46. s. 754. (§ 1885 OZ).

Výjimkou, kdy postupitel za dobytnost neodpovídá, jsou situace, kdy věděl, že se jedná o pohledávku budoucí, nejistou nebo nedobytnou. Jedná se tedy o zvláštní případ odpovědnosti postupitele za faktické vady pohledávky, která by nemohla být pro svou nízkou bonitu (jakost, hodnotu) splněna, i když by byla právně bezvadná.⁸¹ Obdobné ustanovení bychom našli také ve Starém občanském zákoníku v § 527 odst. 2. Nicméně postupitel ručil za dobytnost pohledávky jen v případě, že se k tomu písemně zavázal. Nyní je ustanovení dispozitivní a jeho použití mohou strany ve smlouvě vyloučit. Stejně pravidlo obsahuje také rakouský ABGB, který byl dříve platný i na našem území, a to v § 1397. Dle převažujícího názoru v rakouské právní doktríně je předmětem postoupení také účast v obchodní korporaci (podíl v širším smyslu),⁸² přičemž rakouský Nejvyšší soudní dvůr dospěl k závěru, že vlastností pohledávky je i jakost předmětu vztahující se k pohledávce⁸³ a pohledávka tak bude považována za vadnou v případě, že věc, na jejíž dodání vzniká postupníkovi právo, je stížena faktickými vadami.⁸⁴ Většina rakouské odborné veřejnosti tvrdí, že se toto pravidlo uplatní i ve vztahu k vlastnostem obchodního závodu při převodu podílu v obchodní korporaci.⁸⁵ Zjednodušeně řečeno, nabyvatel podílu či akcií (pokud dosahuje určité velikosti) má také práva k předmětům, které jsou součástí obchodního závodu cílové obchodní korporace, a v případě, že některá součást bude vadná, bude vadný také podíl či akcie.

S tímto názorem se ztotožňují. Hodnota podílu je závislá na vlastnostech obchodního závodu, tj. na hospodářské situaci obchodní korporace, neboť se od ní odvíjí např. výše vypořádacího podílu a likvidačního zůstatku ve smyslu § 36 a 37 Zákona o obchodních korporacích, na něž má společník (ve většině případů) právo. Takovýto výklad samozřejmě není možné generalizovat na všechny převody podílu či akcií. V případě převodu 100% podílu či všech akcií v obchodní korporaci se fakticky jedná o převod obchodního závodu a převodce by tak měl být bez jakýchkoliv pochyb odpovědný za vady obchodního závodu. Nevidím žádný důvod pro to, aby nabyvatel 100 % podílu či akcií měl slabší postavení než nabyvatel obchodního závodu té samé obchodní korporace. To potvrzuje i W. Thöni.⁸⁶ Nicméně dle rakouské právní doktríny pro

⁸¹ DVOŘÁK, B. in HULMÁK, Milan (ed) a kol. 2014. op. cit. sub. 46. s. 754. (§ 1885 OZ).

⁸² THÖNI, W. in KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. *Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB (§§ 1375 bis 1410)*. 3. Auflage. Wien: Verlag Österreich, 2011. s. 218,219. ISBN 978-3-7046-5567-7. (§ 1393 ABGB).

⁸³ Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudního dvora, sp. zn. 6 Ob 564/1990, ze dne 6. 9. 1990.

⁸⁴ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 3, nebo THÖNI, W. in KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. op. cit. sub. 82. s. 360. (§ 1397 ABGB).

⁸⁵ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 3, nebo THÖNI, W. in KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. op. cit. sub. 82. s. 353. (§ 1397 ABGB).

⁸⁶ THÖNI, W. in KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. op. cit. sub. 82. s. 353. (§ 1397 ABGB).

vznik odpovědnosti za vady obchodního závodu zpravidla postačí většinový podíl.⁸⁷

Vymezením hranic pro ztotožnění převodu podílu či akcií s převodem obchodního závodu, se zabývá i německá doktrína. Stěžejním kritériem je získání rozhodujícího postavení za účelem akvizice obchodní korporace ze strany nabyvatele podílu či akcií, a to ať už podíl nabývá od jediného, nebo od více společníků (akcionářů), přičemž ostatní společníci vzhledem k „malé“ velikosti jejich podílů nemohou omezovat nabyvatele ve změnách v obchodní korporaci.⁸⁸ Výše podílu, kterou lze považovat za dostatečnou k získání rozhodujícího postavení v obchodní korporaci, nebyla přesně stanovena, neboť je vždy nutné ji posoudit v závislosti na okolnostech případu.⁸⁹ Nicméně dle části německé doktríny by se mělo jednat o minimálně o 75% podíl v obchodní korporaci.⁹⁰ Lze se setkat také s názorem, že by mělo jít alespoň o většinový podíl.⁹¹ Což potvrzuje i Spolkový soudní dvůr, který prosazuje názor, že odpovědnost za vady obchodního závodu nevznikne při převodu podílu, jehož velikost je menší než 50 %.⁹²

Lze se také setkat s minoritním závěrem, že by nedostatky v hospodářských poměrech obchodní korporace měly být vadou také u menšinového podílu.⁹³ S tím nelze souhlasit. Jak již bylo uvedeno výše, menšinový společník a také akcionář, jehož povinnost loajality je užší ve vztahu k právu na vysvětlení, nemůžou znát přesný stav obchodního jmění ve společnosti i s vynaložením dostatečné péče. Domnívám se, že by bylo nespravedlivé a příliš přísné, kdyby vlastnosti obchodního závodu byly vlastnostmi menšinového podílu přímo ze zákona, a to s ohledem na slabé postavení v obchodní korporaci, které neumožňuje dostatečný vhled do poměrů dané obchodní korporace.

Otázkou je, zda se vymezení hranice výše podílu má posuzovat z postavení převodce (zcizitele), který převádí podíl či akcie, které mu zaručovaly rozhodující postavení, nebo z postavení nabyvatele, který až nabytím takového podílu či akcií, popř. více podílů či akcií od více převodců si zajistí rozhodující postavení v obchodní korporaci. Závěry německé právní doktríny považují za rozhodující spíše postavení nabyvatele. Dle mého názoru by se hranice výše podílu měla posuzovat u převodce (zcizitele) s rozhodujícím postavením v obchodní korporaci,

⁸⁷ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 3.

⁸⁸ SCHMIDT, K. *Handelsrecht*. I., Unternehmensrecht. 6. Auflage. Köln: Carl Heymanns, 2014-. s. 174. ISBN 978-3-452-27796-1.

⁸⁹ BEISEL, D., KLUMPP, H. *Der Unternehmenskauf* [online]. 7. vydání. München: C.H.Beck, 2016 [cit. 12. 2. 2021]. ISBN 978-3-406-66509-7. In: Beck-online [právní informační systém]. § 16. marg. č. 24.

⁹⁰ SCHMIDT, K. op. cit. sub. 88. s. 175.

⁹¹ BEISEL, D., KLUMPP, H. op. cit. sub. 89. § 16. marg. č. 24.

⁹² SCHMIDT, K. op. cit. sub. 88. s. 175, nebo rozhodnutí Spolkového soudního dvora, BGHZ 65, 246, 251. in SCHMIDT, K. op. cit. sub. 88. s. 175.

⁹³ KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. op. cit. sub. 82. s. 353. (§ 1397 ABGB), nebo REICH-ROHRWIG, J., THIERY, G. *Gewährleistungsfragen beim Anteilskauf Zugleich Anmerkung zu 6 Ob 564/90*, ecollex 1991, s. 89.

neboť právě on má zpravidla dostatečnou kontrolu nad jejím řízením a může mít přístup k adekvátním informacím. Tento závěr zastává i P. Čech.⁹⁴

Dle mého názoru by se výše odvozený vznik odpovědnosti za vady u nedostatků v hospodářských poměrech obchodní korporace mohl v českém právním prostředí uplatnit v případě převodu podílu či akcií, které umožňují změnit obsah zakladatelského právního jednání. Například v případě společnosti s ručením omezeným by se podle ustanovení § 171 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích jednalo o podíl, s nímž je spjata alespoň 2/3 všech hlasů společníků na valné hromadě. Nesmělo by ale být pochyb o tom, že s podílem či akciemi je spjat dostatečný počet takových hlasů. V takovém případě bychom mohli hovořit o tom, že vlastník podílu či akcií má rozhodující postavení ve společnosti, neboť od jeho vůle se bude v zásadě odvíjet vůle společnosti.

Odpovědnosti za vady by se převodce či převodci nemohli zbavit ani v případě rozdělení svého podílu na několik menších, které by posupně převedli na jiného, neboť by se jednalo o neplatné simulované právní jednání. Za platný je považován převod celého podílu či všech akcií v zamýšlené velikosti (tzv. zastřené právní jednání).⁹⁵

Závěrem lze shrnout, že judikatura vyšších soudů nepřipouští, aby vlastnost obchodního závodu cílové obchodní korporace byla vlastností podílu či akcie přímo ze zákona a pro vznik odpovědnosti za vady je potřeba dané vlastnosti obchodního závodu výslovně vymínit ve smlouvě. Dle Vrchního soudu v Olomouci a odborné literatury se tyto judikатурní závěry uplatní i za nové právní úpravy účinné od 1. 1. 2014. Nicméně v návaznosti na novou úpravu postoupení smlouvy, její podobnost s rakouskou právní úpravou a s ohledem na judikaturu rakouských a německých soudů lze uvažovat v některých případech převodu podílu či akcií o vzniku odpovědnosti za vady v podobě nedostatků obchodního závodu přímo ze zákona. Navíc je zde stále prostor pro změnu dané rozhodovací praxe, neboť k dané problematice po účinnosti nové úpravy dosud nezaujal stanovisko Nejvyšší soud.

2.3 PROHLÁŠENÍ A UJIŠTĚNÍ

Vzhledem k závěrům Nejvyššího soudu, že nedostatky ve jmění dané obchodní korporace (nedostatky obchodního závodu) nejsou vadou podílu či akcií přímo ze zákona, a nepanující shodě o tom, zda podíl či akcie mohou mít obvyklé vlastnosti či nikoliv, dochází v praxi při převodu podílu či akcií ke sjednávání takovýchto vlastností ve smlouvě ve formě tzv. prohlášení a

⁹⁴ ČECH, P. op. cit. sub. 71. s. 33.

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 440/2004, ze dne ze dne 14. 12. 2005.

ujištění.⁹⁶ Přípustnost takového prohlášení ve smlouvách o převodu podílu či akcií byla i několikrát potvrzena Nejvyšším soudem.⁹⁷

Při tvorbě těchto prohlášení je častým východiskem právní úprava anglosaského právního systému, s nimiž se lze v daném právním systému často setkat, a jsou označovány jako např. „*Representations and Warranties*.“⁹⁸ „*Representations*“ v anglosaském právním systému vyjadřují smluvní prohlášení o existujících skutečnostech, například o vlastnostech předmětu koupě a v případě, že takové prohlášení bude nepravdivé, může druhá smluvní strana odstoupit od smlouvy a požadovat náhradu škody.⁹⁹ Oproti tomu „*Warranties*“ mohou připomínat záruku podle českého práva, neboť představují prohlášení či ujištění o faktickém stavu (kvalitě) předmětu koupě a jeho porušení zakládá možnost požadovat náhradu škody po smluvní straně, která prohlášení učinila, nikoliv však možnost od smlouvy odstoupit.¹⁰⁰ Dalším nástrojem odlišným od prohlášení a ujištění jsou tzv. „*Indemnities*“, kterým bude blíže věnována kapitola 4.5 této diplomové práce.

Prohlášení a ujištění je možné definovat jako určitá jednostranná faktická prohlášení či konstatování, kterými jedna strana (zpravidla prodávající) ujišťuje druhou stranu (zpravidla kupujícího), že podíl či akcie má určité „vymíněné vlastnosti“ (kvality) sjednané ve smlouvě.¹⁰¹

V německém právu můžeme nalézt koncepci prohlášení a ujištění jako ujednání o vlastnostech předmětu koupě (§ 433 odst. 1 BGB), nebo v podobě samostatných (§ 311 odst. 1 BGB) či nesamostatných záruk (§ 443 a násl. BGB).¹⁰² Oproti tomu prohlášení v podobě, ve které existují v anglosaském právním systému nebo v německém právu, nejsou přímo v českém právním řádu upravena.

V souvislosti s jejich častým využíváním ve smlouvách vyvstala v českém právním prostředí otázka, zda tato prohlášení představují právní povinnost, respektive zda v případě jejich porušení dojde k porušení právní povinnosti. K této věci se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém rozsudku, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015 tak, že ujednání stran vymezující smluvní

⁹⁶ Lze se také setkat s pojmem „*prohlášení a záruky*“ nebo „*záruky*“, neboť praxe v daném pojmosloví není jednotná.

⁹⁷ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1109/2015, ze dne 9. 9. 2015, rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 938/2012, ze dne 26. 3. 2014, nebo usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2427/2011 ze dne 15. 8. 2012.

⁹⁸ V praxi se podle anglosaského vzoru využívá pro smlouvu o převodu podílu či akcií název *Share purchase agreement* (SPA).

⁹⁹ TREITEL, G. H. *The law of contract*. 10th ed. London: Sweet and Maxwell, 1999. s. 305,306. ISBN 0-421-63460-X.

¹⁰⁰ CHITTY, J., BEALE, H. G., ed. *Chitty on contracts. Volume I. General Principles*. 33. vydání. London: Sweet and Maxwell. Thomson Reuters, 2018. s. 1029. ISBN 978-04-1406-513-0, nebo TREITEL, G. H. op. cit. sub. 99. s. 731.

¹⁰¹ ACHOUR, G., FRÖHLICOVÁ, T. *Prohlášení a ujištění v akvizičních transakcích*. EPRAVO.CZ MAGAZINE. 2017, roč. 11, č. 1, s. 104. ISSN 1802-1492.

¹⁰² BEISEL, D., KLUMPP, H. op. cit. sub. 89. § 16. marg. č. 86-89.

povinnost mohou být formulována různými způsoby a je nutné při hodnocení, zda se o takovou smluvní povinnost jedná, vycházet z obsahu dle výkladových pravidel, nikoliv ze stylistické formulace daného ujednání. Jinými slovy řečeno, takové (smluvní) prohlášení je právní povinností bez ohledu na to, jestli je ve smlouvě verbálně uvedeno, že se jedná o povinnost či nikoliv.¹⁰³ Nejvyšší soud své úvahy dále rozvinul ve svém dalším rozhodnutí, ve kterém dospěl k závěru, že povinnost je nutné chápat širěji, a to jako právní povinnost odevzdat předmět koupě a „*poskytnout plnění se smluvenou vlastností*“, a přestože není jako povinnost výslovně ve smlouvě uvedena, je možné ji dovodit.¹⁰⁴ Na základě této judikatury tedy lze taková prohlášení považovat za ujednání o vlastnostech předmětu plnění podle § 1916 odst. 1 písm. a) Občanského zákoníku nebo výslovné ujištění prodávajícího o bezvadnosti předmětu koupě dle § 1916 odst. 1 písm. c) Občanského zákoníku či § 2013 Občanského zákoníku, což také tvrdí např. Z. Husták a T. Sedláček.¹⁰⁵

Obsah a rozsah prohlášení a ujištění se budou odvíjet od vůle stran. Zpravidla převodce (společník či akcionář) se bude snažit rozsah prohlášení minimalizovat na rozdíl od nabyvatele podílu či akcií, v jehož zájmu bude definovat prohlášení co nejvíce široce a neeliminovat odpovědnost prodávajícího za porušení prohlášení. Prohlášení se mohou týkat řady oblastí. Nejčastěji se jedná například o správnost a úplnost předávaných informací, otázky týkající se cílové obchodní korporace, a to zejména jejího hmotného a nehmotného majetku (např. nemovitostí, zásob či jiných součástí obchodního závodu), finančních závazků nebo práv duševního vlastnictví.¹⁰⁶ Před samotnou formulací těchto prohlášení ve smlouvě o převodu podílu či akcií často v praxi dochází k prověrce této obchodní korporace, tzv. *due diligence*, která též může být (a často také je) východiskem pro stanovení obsahu a rozsahu prohlášení a ujištění. *Due diligence* bude blíže přiblížena v kapitole 4.1.

Výše definovaná prohlášení nelze zaměňovat se zárukou za jakost ve smyslu § 1919, resp. § 2113 a násl. Občanského zákoníku. Prohlášení garantují určité vlastnosti, stav, popř. jiné skutečnosti k rozhodnému okamžiku. Oproti tomu záruka za jakost garantuje zachování určitých kvalit (vlastností) po určitou dobu do budoucna. Záruce za jakost bude blíže věnována kapitola 4.2.

Nyní se budu zabývat prohlášeními o správnosti účetní závěrky a statusovými prohlášeními, které lze považovat za nejčastější ujednání v akvizičních smlouvách o převodu podílu či akcií. Jednotlivým nárokům, které lze požadovat za jejich porušení, budou věnovány kapitoly 4.3 a 4.4 této diplomové práce.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 33 Cdo 2648/2016, ze dne 23. 6. 2016.

¹⁰⁵ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 40.

¹⁰⁶ ACHOUR, G., FRÖHLICHOVÁ, T., op. cit. sub. 101. s. 105.

2.3.1 Prohlášení o správnosti účetní závěrky

Velmi častým ujednáním ve smlouvách o převodu podílu či akcií je prohlášení o správnosti účetní závěrky dané obchodní korporace, které ve smlouvě činí převodce (společník). Rakouská či německá doktrína takové ujednání nazývá tzv. bilanční garancí (*die Bilanzgarantie*).¹⁰⁷ Jak již bylo uvedeno v kapitole 2.2.2.2, dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu je takové ujednání považováno za vlastnost převáděného podílu či akcie.¹⁰⁸ Pro stanovení míry odpovědnosti převodce je rozhodující formulace daného prohlášení, přičemž se můžeme setkat se dvěma základními druhy takového prohlášení – subjektivní a objektivní bilanční garancí.¹⁰⁹

V případě subjektivní neboli měkké bilanční garance převodce prohlašuje, že účetní závěrka obchodní korporace obsahuje veškeré skutečnosti, které musí obsahovat, a je v souladu s účetními právními předpisy, a to k rozhodnému dni, který je stanoven smluvními stranami.¹¹⁰ Zpravidla se bude dle mého názoru jednat o den uzavření smlouvy o převodu podílu či akcií. Oproti tomu objektivní neboli tvrdá bilanční garance je pro převodce přísnější, neboť nejen že odpovídá za soulad účetní závěrky s právními předpisy, ale také za „skryté vady“ či jiná rizika v účetnictví.¹¹¹ Důležité je zmínit, že vědomost či nevědomost převodce o některém nedostatku účetní závěrky v obou případech nemá žádný význam, neboť takové prohlášení je kontraktuální povinností, se kterou Občanský zákoník v § 2913 spojuje objektivní odpovědnost. Správnost, resp. věrný a poctivý obraz účetnictví je povinností obchodní korporace, konkrétně jejího statutárního orgánu.¹¹² K úspěšnému uplatnění práv z vadného plnění, musí tedy nabyvatel podílu či akcií pouze prokázat, že obchodní korporace neuvedla v účetní závěrce veškeré skutečnosti.

Rozdíl mezi objektivní a subjektivní bilanční garancí lze předvést na příkladu skryté vady automobilu, který daná obchodní korporace nabyla a vada se ještě neprojevila. Obchodní korporace o ní nevěděla, proto není promítnuta v účetní závěrce, která je sestavena k rozhodnému dni při převodu podílu či akcií. Následně se vada automobilu projeví a vzhledem k tvrdé bilanční garanci zakotvené ve smlouvě bude vadný též podíl či akcie. Nabyvatel podílu či akcií tak bude moci uplatnit práva z vadného plnění. Stejná situace by nastala také v případě, že by obchodní

¹⁰⁷ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 3.

¹⁰⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010, nebo rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015.

¹⁰⁹ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 3,4, nebo KÖNIG, K., GIEBELMANN, T. C. *Zur Haftung beim Unternehmenskauf – Voraussetzungen und Schadensbegriff bei der objektiven und der subjektiven Bilanzgarantie* [online]. Gesellschafts – und Wirtschaftsrecht. 2016 [cit. 23. 2. 2020]. s. 155. In: Beck-online [právní informační systém].

¹¹⁰ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 4.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Srov. např. § 196 ZOK.

korporace vadný automobil prodala a riziko sporu ohledně práv z vadného plnění při sestavení účetní závěrky také nezohlednila. Pokud by ve smlouvě o převodu podílu či akcie byla sjednána měkká bilanční garance, převodce by za tyto „vady“ odpovědný nebyl.

Převodce by měl být vždy obezřetný při formulaci dané garance ve smlouvě, neboť zda se jedná subjektivní či objektivní garanci je předmětem interpretace. Německé soudy dospěly několikrát k závěru, že pokud prohlášení ohledně účetní závěrky obsahuje spojení „*odpovídá skutečným poměrům*“, jedná se o bilanční garanci objektivní.¹¹³

Ztotožňuji se s P. Čechem a J. Flídr, že nelze bez dalšího tvrdit, že jakákoliv vada individuálně určené věci ve vlastnictví obchodní korporace, resp. jejího obchodního závodu je v případě sjednané (objektivní či subjektivní) bilanční garance vadou převáděného podílu či akcie.¹¹⁴ V případě, že se prohlášení vztahuje pouze na účetní závěrku jako takovou, aniž by k ní byl připojen seznam jednotlivých věcí, resp. položek, odpovídá převodce pouze za to, že každá položka dosáhne svého ocenění v účetní závěrce.¹¹⁵ Pokud celkové ocenění všech položek v účetní závěrce v souhrnu odpovídá, vada součásti obchodního závodu nemusí způsobit odpovědnost převodce podílu či akcie.¹¹⁶ Situaci lze demonstrovat na příkladu – v účetní závěrce je oceněn stroj na 500 tisíc Kč a po převodu podílu se u něj objeví vada v hodnotě 100 tisíc Kč. Nicméně obchodní korporace opomněla v účetní závěrce zaevidovat nové mobilní telefony pro zaměstnance v hodnotě 100 tisíc Kč. Pokud nebyl ke smlouvě o převodu podílu připojen seznam součástí obchodního závodu, odpovědnost převodce za nezaevidované telefony nevznikne. Samozřejmě smluvní strany si mohou ve smlouvě ujednat něco jiného a odpovědnost prodávajícího nastolit. Dle mého názoru by se v některých obdobných případech nepatrných nedostatků týkajících se položek účetní závěrky dalo aplikovat i výše zmíněné pravidlo *de minimis*, podle nějž by práva z vadného plnění nevznikly.

V českém právním prostředí se s pojmem subjektivní a objektivní bilanční garance prozatím mnohokrát nesetkáme. Považuji za vhodné tyto pojmy vzhledem k (možnému) rozdílnému rozsahu odpovědnosti rozlišovat.

2.3.2 Statusová prohlášení

Statusová prohlášení jsou ujednání, která mají zásadní význam pro uskutečnění převodu. Jedná se totiž o bazální informace týkající se postavení převodce, převáděného podílu či akcií

¹¹³ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Mnichově, sp. zn. 7 U 4226/10, ze dne 30. 3. 2011, nebo rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, sp. zn. 26 U 35/2012, ze dne 7. 5. 2015.

¹¹⁴ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 5.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Tamtéž.

nebo cílové obchodní korporace.¹¹⁷ Týkají se například vlastnictví, neoddělení samostatně převoditelných práv v případě akcií, úpadku či likvidace dané obchodní korporace. Jedná se zpravidla o taková prohlášení, u kterých by v případě jejich nepravdivosti, nabyvatel danou smlouvu neuzavřel. Bude tak v mnohých případech naplněna generální klauzule podstatného porušení smlouvy ve smyslu §2002 odst. 1 Občanského zákoníku. Pro vyloučení pochybností je vhodné ve smlouvě o převodu podílu či akcií sjednat, že v případě jejich porušení má nabyvatel právo od smlouvy odstoupit.¹¹⁸ Nejde tak o „standardní“ prohlášení ohledně vlastností podílu či akcií, ale vzhledem k jejich četnosti je nutné na ně upozornit.

¹¹⁷ ACHOUR, G., FRÖHLICHOVÁ, T., op. cit. sub. 101. s. 108.

¹¹⁸ Tamtéž.

3 ZÁKONNÁ ODPOVĚDNOST ZA VADY PODÍLU ČI AKCIÍ

3.1 OBECNĚ K POJMU ODPOVĚDNOST ZA VADY

Odpovědnost za vady, resp. práva z vadného plnění jsou následkem toho, že převodce poskytl nabyvateli vadné plnění a nabyvatel toto plnění převzal. K vymezení pojmu právní odpovědnost nepanuje v české právní teorii shoda. Terminologie Starého občanského zákoníku používala pojem „*práva z odpovědnosti za vady*“. Oproti tomu Občanský zákoník používá pojmu „*práva z vadného plnění*“. Jeden názorový proud zastává myšlenku, že občanskoprávní odpovědnost je nepříznivým právním následkem spojený se vznikem újmy za porušení primární (zákonné či smluvní) občanskoprávní povinnosti.¹¹⁹ Jedná se tak o sekundární povinnost. Nicméně druhá názorová skupina, ke které se řadí i Občanský zákoník, vychází z tzv. perspektivního pojetí občanskoprávní odpovědnosti,¹²⁰ dle kterého občanskoprávní odpovědnost vzniká již spolu se vznikem původní (smluvní či zákonné) občanskoprávní povinnosti, je latentní a aktivuje se v okamžiku jejího porušení spojeného s újmou.¹²¹ Dlužník tedy neodpovídá za vady, ale za řádné plnění, proto Občanský zákoník používá pojem „*práva z vadného plnění*“ jakožto právní následky v případě „*vadného splnění*“.¹²² Přestože za správnou terminologii dle Občanského zákoníku lze považovat „*práva z vadného plnění*“, s ohledem na téma této diplomové práce používám rovněž pojem odpovědnost za vady.

Vadné splnění je zvláštním druhem porušení smlouvy, tedy jakéhokoliv jiného stavu než toho, který je vymezen ve smlouvě či právními předpisy.¹²³ Rozdílem od prodlení či nemožnosti plnění je skutečnost, že ke splnění závazku došlo, nicméně nebylo řádné, tj. v souladu se smlouvou či právními předpisy.¹²⁴ Důsledkem vadného splnění je přeměna původního závazku, která nejenom že vyžaduje nabídnutí vadného plnění od dlužníka (převodce), ale také přijetí tohoto plnění věřitelem (nabyvatelem).¹²⁵ V teoretické rovině je možné uvažovat o změně obsahu závazku nebo o zániku závazku původního a vzniku závazku nového, přičemž v obou případech vznikají nabyvateli (pokud není naplněn liberační důvod) práva z vadného plnění.¹²⁶ Nutno opět podotknout, že věřitel (nabyvatel) není v obecné rovině povinen takové plnění dle ustanovení

¹¹⁹ ŠVESTKA, J. in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. op. cit. sub. 3. s. 355.

¹²⁰ Důvodová zpráva k § 24 OZ, nebo ŠVESTKA, J. in DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. op. cit. sub. 3. s. 355.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 877. (§ 1914 OZ)

¹²³ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 3, 108.

¹²⁴ Tamtéž. s. 108.

¹²⁵ Tamtéž. s. 110.

¹²⁶ Tamtéž. s. 110.

§ 1910 Občanského zákoníku přijmout.

Nicméně ke vzniku práv z vadného plnění nedochází při každém porušení smlouvy v podobě přijetí vadného plnění, ale dle § 1914 Občanského zákoníku vznikají pouze u úplatných závazků jako např. koupě nebo směna. U bezúplatných závazků má dlužník také povinnost plnit řádně ve smyslu § 1908 odst. 2 Občanského zákoníku, avšak věřiteli (nabyvateli) práva z vadného plnění v případě přijetí vadného (neřádného) plnění nevznikají, pokud vlastní úprava daného závazku či ujednání stran nestanoví jinak.¹²⁷ Jako příklad uvádím typický bezúplatný závazek darování, u něhož dle § 2065 Občanského zákoníku, může obdarovaný požadovat náhradu škody, popř. od smlouvy odstoupit a dar vrátit, pokud dárce neupozornil obdarovaného na existenci vad, o kterých věděl (vědomé vady). S ohledem na tuto skutečnost, se v dalších kapitolách zaměřím především na práva z vadného plnění v případě koupě, který je typickým úplatným závazkem a jedním z nejčastějších závazků, prostřednictvím kterého dochází k převodu podílu či akcií.

3.2 SYSTÉM ODPOVĚDNOSTI ZA VADY

Systém právní úpravy odpovědnosti za vady, resp. práv z vadného plnění můžeme rozdělit do tří úrovní, a to na obecnou, úpravu koupě a zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě. Případně můžeme přidat ještě úroveň čtvrtou, a to ustanovení zohledňující ochranu spotřebitele.¹²⁸ Vztah jednotlivých úrovní je založen na vztahu subsidiarity a speciality.¹²⁹

První úroveň upravená v ustanoveních § 1914 až § 1925 Občanského zákoníku představuje obecnou právní úpravu vadného plnění, která se jakožto *lex generalis* použije na všechny případy vadného plnění, pokud zákonná úprava jednotlivých smluvních typů či ujednání stran nestanoví jinak. Daná úroveň např. definuje právní vadu (§ 1920 Občanského zákoníku) nebo upravuje náhradu nákladů účelně vynaložených na uplatnění práv z vadného plnění (§ 1924 Občanského zákoníku).

Druhá úroveň je obsažena v úpravě kupní smlouvy, a to v ustanovení § 2099 až § 2112 Občanského zákoníku, která na rozdíl od obecné úpravy, u níž odstranitelnost vady je kritériem rozlišujícím rozsah práv z vadného plnění (§ 1923 Občanského zákoníku), je u koupě rozhodujícím kritériem skutečnost, zda vada způsobuje podstatné porušení smlouvy či nikoliv (§ 2106 a § 2107 Občanského zákoníku). Zde se z důvodu téměř komplexní úpravy obecná úprava vadného plnění až na výjimky nepoužije (např. náhrada škody dle § 1925 Občanského zákoníku).

¹²⁷ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 872. (§ 1914 OZ).

¹²⁸ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 477-479.

¹²⁹ BÁNYAIOVÁ, A., in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. s. 385. ISBN 978-80-7478-638-9. (§ 1914 OZ).

Bliže se konkrétním právním z vadného plnění budu věnovat v kapitole 3.6 této diplomové práce.

Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě obsažená v § 2165 až § 2174 Občanského zákoníku představující třetí úroveň úpravy práv z vadného plnění, která se dle § 2158 Občanského zákoníku uplatí v případě, kdy na straně prodávajícího stojí podnikatel ve smyslu § 420 či § 421 Občanského zákoníku a kupujícím je osoba nepodnikající, a to jak nepodnikající právnická osoba (např. nadace nebo spolek), tak spotřebitel. Část odborné veřejnosti, např. B. Vítová¹³⁰ nebo J. Šilhán¹³¹ považují tuto úpravu pouze za rozšíření práv z vadného plnění plynoucí z obecné úpravy koupě a jejím účelem je ochrana kupujícího – nepodnikatele jakožto slabší strany. V daném případě je dle § 2169 Občanského zákoníku kritériem rozsahu práv z vadného plnění přiměřenost.

Je možné namítat, že se ustanovení o prodeji zboží v obchodě na podíl či akci neuplatní, neboť se nejedná o zboží, jehož prodej by byl uskutečňován v obchodních prostorech. S takovýmto restriktivním výkladem nelze souhlasit. Sousední „prodej zboží v obchodě“ je s největší pravděpodobností nevhodné převzetí terminologie ze Starého občanského zákoníku, neboť v jakém prostředí se transakce uskutečňuje je irelevantní.¹³² Co se týče pojmu „zboží“, jedná se o nepřesné převzetí terminologie ze Směrnice 1999/44/ES, kterou daná ustanovení transponují do českého právního řádu. Tuto skutečnost potvrzuje i fakt, že zákonodárce v dalších ustanoveních daného pododdílu nepoužívá pojem zboží, ale pojem věc.¹³³ Dle závěrů Nejvyššího soudu je potřeba pojem zboží chápat v širším smyslu, a to tak, že ustanovení o prodeji zboží v obchodě se uplatní na koupi jakékoliv věci movité či nemovité.¹³⁴ Ačkoliv se v daném rozhodnutí Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda lze ustanovení o prodeji zboží v obchodě uplatnit na koupi nemovitosti, není důvod pochybovat o tom, že lze použít tyto závěry i pro podíl či akcie.

Poslední čtvrtá úroveň dle Zákona a ochraně spotřebitele a úprava spotřebitelských smluv v § 1810 a násl. Občanského zákoníku se uplatní v případě, kdy kupujícím je spotřebitel, tj. dle § 429 Občanského zákoníku „*každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná.*“ Z této definice spotřebitele vyplývá, že oproti úpravě prodeje zboží v obchodě může být kupujícím pouze fyzická osoba, přičemž právní úprava je pro kupujícího v daném případě ještě výhodnější.

Otázkou zůstává, zda může nabyvatel podílu či akcie být považován za spotřebitele a zda je možné na převod podílu či akci použít úpravu spotřebitelských smluv a zvláštní ustanovení o

¹³⁰ VÍTOVÁ, B. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 166. (§ 2169 OZ).

¹³¹ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 486.

¹³² TICHÝ, L., PÍPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 384,385. (§ 2158 OZ).

¹³³ VÍTOVÁ, B. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 146. (§ 2158 OZ).

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Odo 1314/2015, ze dne 27. 7. 2006.

prodeji zboží v obchodě.

3.2.1 Společník jako spotřebitel a (ne)podnikatel

České ani evropské¹³⁵ právní předpisy výslovně nestanoví, zda vlastník podílu či akcií, tj. společník obchodní korporace či akcionář může mít postavení spotřebitele a zda by se na něj mohla uplatnit ustanovení vztahující se k jeho ochraně. Výjimku můžeme spatřit u podílu, který je investičním nástrojem, neboť pokud je uzavírána smlouva mezi podnikatelem a spotřebitelem na dálku dle § 1841 Občanského zákona, použije se na jeho převod úprava spotřebitelských smluv. Navíc, pokud by byl podíl jakožto investiční nástroj (např. akcie) obchodován na kapitálovém trhu, Zákon o podnikání na kapitálovém trhu chrání zákazníka obecně.¹³⁶ Je tedy nabyvateli podílu v tomto případě poskytnuta také zvýšená ochrana. Lze ale použít úpravu ochrany spotřebitele na nabyvatele podílu či akcie, které nejsou investičním nástrojem?

Aby mohla být smlouva považována za spotřebitelskou, musí se jednat o smlouvu uzavřenou mezi podnikatelem a spotřebitelem. Lze souhlasit, že vlastnické právo k podílu či akciím samo o sobě nelze považovat za podnikání, ale za správu vlastního majetku.¹³⁷ Nicméně Občanský zákoník v § 421 odst. 1 stanoví fikci, dle které pokud osoba převádějící podíl či akcii zapsaná do obchodního rejstříku, bude považována za podnikatele. Postavení podnikatele tak mají všechny obchodní korporace bez ohledu na předmět činnosti. Dle judikatury Soudního dvora EU se považuje za podnikatele i osoba (společnost s ručením omezeným) nabývající členství v právnické osobě, pokud spravovala majetek této právnické osoby a jejíž příjem se odvíjel od počtu členů.¹³⁸

Spotřebitel dle § 419 Občanského zákoníku uzavírá smlouvu, popř. jedná s podnikatelem za účelem uspokojení vlastní (soukromé) potřeby či potřeb jeho rodiny.¹³⁹ Lze souhlasit s M. Hulmákem,¹⁴⁰ že pokud dochází k nabytí podílu od podnikatele, nemělo by bez dalšího dojít k vyloučení ochrany nabyvatele jako spotřebitele. Soudním dvorem EU bylo ve věci Česká spořitelna, a.s. proti Geraldovi Feichterovi dovozeno, že pokud má fyzická osoba úzké profesionální

¹³⁵ Problematika ochrany spotřebitele je rozsáhle upravena a ovlivněna právem Evropské unie, např. směrnicí Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES, nebo směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

¹³⁶ HULMÁK, M. *Společenská smlouva jako spotřebitelský kontrakt, společník jako spotřebitel?* Právní obzor. 2014, roč. 97, č. 4, s. 398. ISSN 0032-6984.

¹³⁷ Tamtéž. 399.

¹³⁸ Rozsudek Soudního dvora EU, sp. zn. C-215/08, ve věci E. Friz GmbH v. Carsten Heyden, ze dne 5. 5. 2008.

¹³⁹ HULMÁK, M. op. cit. sub. 136. s. 400.

¹⁴⁰ Tamtéž.

vazby na společnost, např. je jednatelem společnosti či vlastní většinový podíl ve společnosti, nelze na zajištění úvěru poskytnuté ze strany této fyzické osoby pohlížet jako na jednání sledující soukromý účel.¹⁴¹ Z tohoto závěru Soudního dvora EU M. Hulmák¹⁴² dovozuje, že ani nabyvatel, ani převodce nemůže být považován za spotřebitele v případě převodu většinového podílu nebo z důvodu, že je společník také jednatelem v cílové obchodní korporaci. Ochrana spotřebitele je tak dle jeho slov v těchto případech vyloučena.

K jinému závěru dospěl český Nejvyšší soud. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu bylo mnohokrát dovozeno, že účast společníka (fyzické osoby) v obchodní korporaci z něj nečiní podnikatele a převod podílu není bez dalšího jednáním souvisejícím s podnikáním.¹⁴³ Za přelomové rozhodnutí bychom mohli považovat rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 7/2014, ze dne 22. 7. 2014, ve kterém řešil spor z příkazní (mandátní) smlouvy uzavřené mezi společníkem a zároveň jednatelem společnosti s ručením omezeným (příkazce) a advokátem, který se zavázal poskytnout příkazci právní pomoc ohledně nakládání s podílem v dané společnosti a ukončení jeho funkce jednatele. Ačkoliv předmětem sporu bylo zrušení rozhodčího nálezu vztahujícího se k této smlouvě, Nejvyšší soud řešil též její právní povahu. Nejvyšší soud uvedl, že daná příkazní smlouva je smlouvou spotřebitelskou, neboť společník v tomto právním poměru vystupoval za účelem své osobní (soukromé) potřeby, nikoliv jako podnikatel za účelem dosažení zisku při soustavné činnosti prováděné podnikatelem samostatně, a to vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.¹⁴⁴ Zde je prostor pochybovat o tom, zda Nejvyšší soud učinil správný závěr, když nezohlednil výše zmíněnou judikaturu Soudního dvora EU, ačkoliv byl společník též jednatelem dané společnosti. Odůvodněním tohoto závěru může být skutečnost, že poskytnutí zvýšené ochrany takovému společníkovi by mohlo být považováno za nespravedlivé, neboť má značnou kontrolu nad řízením obchodní korporace. Navzdory tomu stanovisko Nejvyššího soudu považuji za správné. Podle mého názoru nelze bez dalšího znevýhodňovat převodce podílu či akcií pouze z důvodu jednatelství nebo většinového podílu. Pokud by se jednalo např. o fyzickou osobu, která podniká ve smyslu § 420 Občanského zákoníku, a jejíž činnost spočívá v nabývání podílů či akcií v obchodních korporacích, byla by ochrana spotřebitele vyloučena.

Na základě výše uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 7/2014, bude za určitých okolností na právní poměry vztahující se k podílu či akciím možné vztáhnout (za

¹⁴¹ Rozsudek Soudního dvora EU, sp. zn. C-419/11, ve věci Česká spořitelna, a.s. v. Gerald Feichter, ze dne 14. 3. 2013.

¹⁴² HULMÁK, M. op. cit. sub. 136. s. 401.

¹⁴³ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 2 Cdon 1652/97, ze dne 16. 4. 1998, publikovaný v Soudní judikatura č. 12/1998, s. 275, nebo usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1285/2013, ze dne 24. 10. 2013.

¹⁴⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 7/2014, ze dne 22. 7. 2014.

předpokladu, že prodávající bude podnikatel) ustanovení Občanského zákoníku o ochraně spotřebitele (§ 1810 a násl. Občanského zákoníku) se všemi důsledky s tím souvisejícími. Jinými slovy řečeno, smlouvu o převodu podílu či akcií bude možné za určitých podmínek považovat za spotřebitelskou smlouvu.

Vzhledem k tomu, že dle ustálené judikatury nelze považovat bez dalšího společníka obchodní korporace za podnikatele, není důvod pro to, aby se na smlouvu o převodu podílu či akcií neuplatnila zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě (§ 2158 a násl. Občanského zákoníku), pokud prodávající bude podnikatelem a kupující bude vystupovat mimo souvislost s vlastním podnikáním (nepodnikatel).

3.3 PŘEDPOKLADY VZNIKU PRÁV Z VADNÉHO PLNĚNÍ

Odpovědnost za vady, resp. práva z vadného plnění nevznikají bez dalšího, neboť musí být splněny alespoň 3 základní předpoklady. Prvním a stěžejním předpokladem je existence právního titulu, kterým dochází k převodu vlastnického práva k podílu či akciím, tedy o platně uzavřenou smlouvu.¹⁴⁵ Druhým předpokladem je existence vady, a to v rozhodném okamžiku, a třetím neexistence okolnosti, která by vznik takových práv vylučovala.¹⁴⁶ Vzhledem k tomu, že převodní smlouvě a povaze vad ve vztahu k podílu či akciím jsem se věnovala v předchozích kapitolách této práce, nyní se zaměřím na vymezení rozhodného okamžiku pro vznik práv z vadného plnění a okolnostem vylučujících odpovědnost převodce za vady.

3.3.1 Rozhodný okamžik pro existenci vady

Aby došlo ke vzniku odpovědnosti za vady, musí (zjevná i skrytá) vada podílu či akcií existovat k určitému časovému okamžiku, který je ustanovením § 2100 odst. 1 Občanského zákoníku definován jako doba přechodu nebezpečí škody na věci.¹⁴⁷ Za vady vzniklé po tomto rozhodném okamžiku odpovídá kupující (nabyvatel) s výjimkou vad, které vznikly v důsledku porušení povinnosti ze strany prodávajícího (§ 2100 odst. 1 věta druhá Občanského zákoníku). Druhou výjimkou je pak režim záruky za jakost dle § 2113 a násl. Občanského zákoníku nebo v případě obecné úpravy dle § 1919 Občanského zákoníku.

Nebezpečí škody v případě movité věci, kterými jsou i podíl či akcie, přechází na kupujícího (nabyvatele podílu či akcií) v obecné rovině dle § 2121 Občanského zákoníku jejich

¹⁴⁵ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 41.

¹⁴⁶ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 41.

¹⁴⁷ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 145. (§ 2100 OZ).

převzetím, přičemž převzetím se myslí umožnění přímého nakládání s podílem či akciemi.¹⁴⁸ Základním předpokladem je platná a účinná smlouva, jakožto právní titul k převodu vlastnického práva. Nabyvatel podílu se tak zpravidla stane jeho vlastníkem, resp. společníkem dané obchodní korporace ke dni účinnosti takového převodu, neboť zápis do obchodního rejstříku je deklaratorní.¹⁴⁹ Zpravidla tak rozhodným okamžikem při převodu podílu bude právě jeho účinnost, tj. například dle § 209 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích doručení účinné smlouvy s úředně ověřenými podpisy společnosti. Povaha dané právní úpravy je dispozitivní, proto si časový okamžik přechodu nebezpečí mohou strany stanovit ve smlouvě. Často se tento den nazývá dnem vypořádání, ke kterému se nabyvatel stane společníkem a bude moci ovlivňovat fungování obchodní korporace.¹⁵⁰

Jinak je tomu v případě zvláštních ustanoveních o prodeji zboží v obchodě, nicméně názory na výklad ustanovení § 2165 odst. 1 Občanského zákoníku se rozcházejí. Např. L. Tichý, P. J. Pipková a J. Balarin¹⁵¹ uvádí, že rozdíl oproti obecné úpravě spočívá v tom, že podmínkou vzniku existence odpovědnosti za vady není existence vady v okamžiku převzetí, ale vadný stav, nicméně vada musí existovat již v moment převzetí věci. Oproti tomu B. Vítová výkladem dospívá k závěru, že práva z vadného plnění založí vada, které se vyskytne během 24 měsíců od převzetí plnění bez ohledu na to, zda existovala v době převzetí či nikoliv.¹⁵² Dalo by se říct, že se tak určitým způsobem podobá záruce za jakost. Osobně se přikláním více k druhému výkladu. Smyslem a účelem dané úpravy je především ochrana slabší strany – nepodnikatele, které je tak dosaženo ve větším rozsahu, než je tomu v prvním případě. Navíc je evidentní, že daná úprava navazuje na úpravu zákonné záruky dle Starého občanského zákoníku, což potvrzuje i důvodová zpráva k Občanskému zákoníku.¹⁵³

V případě právní úpravy prodeje zboží v obchodě, jejímž účelem je především posílení práv slabší strany (kupujícího) ocitajícího se mnohokrát v důkazní nouzi, je stanovena v § 2161 odst. 2 Občanského zákoníku tzv. domněnka vadnosti, dle které se má za to, že pokud se vada projeví do 6 měsíců od převzetí, byla věc vadná i při převzetí. Dochází tak zde k převrácení důkazního břemene na prodávajícího, který musí danou domněnku vyvrátit, jinak bude za vadu odpovídat.¹⁵⁴

¹⁴⁸ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 141. (§ 2100 OZ).

¹⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4282/2008, ze dne 27. 1. 2009.

¹⁵⁰ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 42.

¹⁵¹ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 122.

¹⁵² VÍTOVÁ, B. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 159. (§ 2165 OZ).

¹⁵³ Dle Důvodové zprávy k § 2158 až 2174 OZ: „*Osnova zachovává s určitými stylistickými a systematickými úpravami zvláštní ustanovení o prodeji v obchodě.*“

¹⁵⁴ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 402. (§ 2161 OZ).

Rozhodný okamžik je důležitý nejen z hlediska předpokladů vzniku práv z vadného plnění, ale i pro identifikaci vady nabyvatelem, která je prvním krokem v reklamačním procesu.

3.3.2 Okolnosti vylučující vznik odpovědnosti za vady

V některých zákonem stanovených případech odpovědnost převodce (prodávajícího) za vady nevzniká a vady věci jdou k tíži nabyvatele, a to i kdyby existovaly k rozhodnému okamžiku. Takové okolnosti lze rozdělit do tří skupin: (1) odpovědnost je od počátku ze zákona přesunuta na nabyvatele, (2) vada byla způsobena nabyvatelem, a (3) vada vznikla až po přechodu nebezpečí škody na věci. J. Šilhán¹⁵⁵ uvádí navíc ještě čtvrtou skupinu, a to sankční případy neuplatněných či opožděných vad ve smyslu ustanovení např. § 1921 odst. 3 či § 2112 Občanského zákoníku. S takovým tvrzením nelze souhlasit. Dle mého názoru se nejedná o případ, kdy by nevznikala žádná práva z vadného plnění, ale dochází pouze k oslabení jejich vymahatelnosti před soudem. V případě, že by zcizitel (převodce) uplatnil před soudem námitku opožděného uplatnění práv z vadného plnění a tuto skutečnost by i prokázal, soud by daná práva nepřiznal, ledaže převodce o vadě věděl nebo musel vědět. Některá práva skutečně nevznikají, např. právo od smlouvy odstoupit dle § 2111 Občanského zákoníku, nicméně nelze tvrdit, že by se jednalo o okolnost vylučující vznik práv z vadného plnění.

Do první skupiny okolností vylučující vznik práv z vadného plnění se dle § 1917, § 2103 či § 2170 Občanského zákoníku řadí zjevné vady, ledaže by zcizitel explicitně ujistil nabyvatele, že takovou vadu podíl či akcie nemá, nebo vadu lstivě zatajil. Obdobné pravidlo nalezneme u právních vad dle § 1920 Občanského zákoníku. Vady jdou tak k tíži nabyvatele. Dalším takovým případem patřícím do první skupiny je přenechání podílu či akcií „*jak stojí a leží*“, tj. úhrnkem dle § 1918 Občanského zákoníku. Úhrnek je možné definovat jako soubor věcí bez specifikace individuálně určených věcí, které do něj spadají (počet, míra, váhy).¹⁵⁶ Např. předmětem smlouvy by byly „všechny cenné papíry“ převodce (zahrnující i do nich inkorporované podíly). Opět se při převodu úhrnkem přenáší riziko z případných vad na nabyvatele s výjimkou situací, že by zcizitel (převodce) explicitně prohlásil, že podíl či akcie mají určité vlastnosti, nebo by byly ve smlouvě vymíněny. Jedná se vlastně o zvláštní případ vzdání se práv z vadného plnění, nicméně oproti obecné úpravě dle § 1916 odst. 2 Občanského zákoníku jej lze označit za implicitní.¹⁵⁷

Do druhé skupiny lze zařadit situace uvedené v § 2102 Občanského zákoníku, jako vada způsobená nevhodným použitím věci, na který kupující byl ze strany prodávající upozorněn, nebo

¹⁵⁵ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 500-503.

¹⁵⁶ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 893. (§ 1918 OZ).

¹⁵⁷ Tamtéž.

byl postup učiněn podle návrhu či vzorku od nabyvatele. Obdobně je tomu ve zvláštních ustanoveních u prodeje zboží v obchodě (§ 2170 Občanského zákoníku). Nicméně, tyto okolnosti se z praktického hlediska v případě podílu či akcií neuplatní.

Třetí skupinou jsou pak vady, které vzniknou po již výše zmíněném rozhodném okamžiku pro existenci vady, tedy až po přechodu nebezpečí škody na věci. Výjimkou jsou ty vady, které vznikly později v důsledku porušení povinností prodávajícího (převodce), neboť za ty bude vždy odpovídat dle § 2100 odst. 1 věta druhá Občanského zákoníku. Dále je možné do okolností vylučující odpovědnost zařadit jednání v rozporu se zásadami soukromého práva jako *nemo turpitudinem suam allegare potest* ve smyslu § 6 odst. 2 Občanského zákoníku nebo zásadou zákazu zjevného zneužití práva dle § 8 Občanského zákoníku.¹⁵⁸

3.4 IDENTIFIKACE VADY

Aby mohlo dojít k uplatnění práv z vadného plnění, musí nabyvatel (kupující) nejdříve konkrétní vadu nalézt a identifikovat jí. Z tohoto důvodu Občanský zákoník upravuje prohlídku věci plnění, a to jak v obecné úpravě (§ 1921 odst. 1 Občanského zákoníku), tak ve zvláštní úpravě koupě (§ 2104 Občanského zákoníku). Lhůta pro provedení prohlídky by měla být tak dlouhá, jak to vyžadují všechny okolnosti daného případu.¹⁵⁹ S ohledem na komplexnost obchodních korporací, možná ujednání ve smlouvě stanovující doložení přesné povahy vady, její intenzity, popř. vypočtení slevy z (kupní) ceny či vyčíslení dalších škod může tato lhůta trvat i několik měsíců.¹⁶⁰ Daná úprava je dispozitivní, proto si strany dané lhůty a podmínky mohou stanovit odlišně s limitacemi stanovenými zásadami soukromého práva a kogentními ustanoveními.¹⁶¹ Vady podílů či akcií mohou být v mnoha případech poměrně složité, proto se můžeme setkat s ujednáním upravujícím podrobnější zjištění a ověření vady ve formě znaleckého posudku.¹⁶²

Důležité je si uvědomit, že prohlídka věci sloužící ke zjištění vad je pouhým oprávněním nabyvatele, nikoliv jeho povinností.¹⁶³ V opačném případě ponese nabyvatel riziko ztráty takového oprávnění.¹⁶⁴ Zjevné vady by měly být zjištěny již při první prohlídce věci, skryté vady v daných lhůtách (uvedených v následující kapitole) ihned poté, co se projeví. Při uzavření smlouvy se od kupujícího (nabyvatele) vyžaduje dle ustanovení § 2103 Občanského zákoníku

¹⁵⁸ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 502.

¹⁵⁹ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 905. (§ 1921 OZ) nebo TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 161. (§ 2104 OZ).

¹⁶⁰ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 43.

¹⁶¹ Vyloučení či omezení odpovědnosti za vady bude přiblíženo v kapitole 4 této diplomové práce.

¹⁶² HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 43.

¹⁶³ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 160. (§ 2104 OZ).

¹⁶⁴ Tamtéž.

obvyklá pozornost k identifikaci zjevných vad.¹⁶⁵ Nicméně nároky ohledně péče kladené na nabyvatele při prohlídce věci se budou odvíjet od jeho postavení.¹⁶⁶ Na neprofesionála bude kladena běžná péče osoby průměrného rozumu ve smyslu § 4 Občanského zákoníku. Oproti tomu na podnikatele či osobu, která se přihlásí k odbornému výkonu určitého povolání bude vyžadována dle § 5 Občanského zákoníku vyšší odborná péče. Například pokud bude nabyvatel podílu nebo akcií podnikatelem, jehož předmět podnikání bude kupování podílů či akcií a jejich prodej za účelem zisku, přičemž podíl či akcie budou stiženy méně nápadnou vadou, kterou by v případě odbornějšího postupu bylo možné odhalit již při první prohlídce, bude se od nabyvatele vyžadovat vyšší úroveň prohlídky.

K prohlídce akcií při koupi se zabýval Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku, sp. zn. 5 Cmo 319/2014, ze dne 18. 11. 2014, který dovodil, že v případě sjednání vlastností podniku (obchodního závodu) jako vlastností akcií, resp. podílu ve smlouvě, je nutné učinit alespoň rámcovou prohlídku obchodního závodu po převzetí akcií.¹⁶⁷ V opačném případě nemusí být práva z vadného plnění nabyvateli v řízení před soudem přiznána. S ohledem na povahu podílu či akcie jakožto nástroje k ovládnutí společnosti, který nabyvatel nabývá zpravidla pro některé vlastnosti obchodního závodu dané obchodní korporace, se jeví vhodné učinit prohlídku podílu či akcie, resp. obchodního závodu již před samotným převodem. Navíc dle judikatury Nejvyššího soudu, jak již bylo uvedeno výše, se vlastnost obchodního jmění nemůže stát vlastností podílu či akcie bez smluvního ujednání¹⁶⁸ a stejně tak je „v obvyklých případech na kupující, aby si před nákupem akcií ověřil hospodářskou situaci emitenta a další skutečnosti rozhodné pro ocenění nabývaných akcií.“¹⁶⁹ V praxi si proto hojně využívá prověření dané obchodní korporace a ujištění o bezvadnosti podílu prostřednictvím tzv. *due dilligence*. Během této prověrky obchodní korporace, která zpravidla probíhá ještě před samotným převodem podílu či akcie, by mělo dojít k odhalení případných zjevných vad. Podobou a povinností provést *due dilligence* se bude blíže věnována kapitola 4.1.

Prohlídka věci je také první fází zákonem stanoveného procesu úspěšné realizace práv z vadného plnění, tzv. reklamačního procesu, u něhož musí být dodrženy lhůty k učinění příslušných úkonů.¹⁷⁰ Dalšími fázemi jsou pak oznámení takové vady prodávajícímu (zciziteli) a

¹⁶⁵ Výjimkou, kdy práva z vadného plnění vznikají bez vynaložení obvyklé pozornosti, je ujištění prodávajícího, že je věc bez vad nebo pokud vadu zastřel lstí (§ 2013 odst. 2 OZ). Obdobné ustanovení lze nalézt ve všeobecných ustanoveních o závazcích v § 1917 OZ.

¹⁶⁶ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 492.

¹⁶⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 5 Cmo 319/2014, ze dne 18. 11. 2014, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 4/2015, s. 139.

¹⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

¹⁶⁹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

¹⁷⁰ Tamtéž.

uplatnění příslušného práva z vadného plnění.

3.5 LHŮTY PRO OZNÁMENÍ VADY A K UPLATNĚNÍ KONKRÉTNÍHO PRÁVA Z VADNÉHO PLNĚNÍ

Zákon stanoví tzv. zachovávací úkony, které musí být splněny v příslušných lhůtách, aby byla zajištěna (podmíněná) vymahatelnost práv z vadného plnění.¹⁷¹ Mezi tyto úkony kromě výše zmíněné prohlídky věci patří též oznámení vady zciziteli (označované též jako vytknutí, notifikace či reklamace) a uplatnění práv z vadného plnění, které souhrnně můžeme nazývat též reklamačním procesem. Stejně jako systém odpovědnosti za vady můžeme právní úpravu lhůt rozdělit do tří úrovní – obecnou (§ 1921 Občanského zákoníku), zvláštní úpravu koupě (§ 2112 Občanského zákoníku) a zvláštní úpravu koupě zboží v obchodě (§ 2165 Občanského zákoníku), která se, jak již bylo uvedeno výše, určitým způsobem přibližuje záruce za jakost.

Oznámení vad zciziteli (převodci) je svázáno v obecné rovině dvěma lhůtami, a to objektivní a subjektivní. Objektivní lhůta omezuje nabyvatele reklamovat vady tím způsobem, že po určité době projevené skryté vady jdou zpravidla k jeho tíži.¹⁷² Tato lhůta trvá v obecné rovině šest měsíců od převzetí plnění (§ 1921 odst. 1 věta druhá Občanského zákoníku), v případě (obecné) koupě 2 roky od odevzdání věci (§ 2112 odst. 1 věta druhá Občanského zákoníku) a u prodeje zboží v obchodě 24 měsíců od převzetí (§ 2165 odst. 1 Občanského zákoníku).

Subjektivní lhůtu pro oznámení vady již tak jednoznačně není možné vymezit, neboť se váže na vědomost nabyvatele o této vadě, popř. na okolnost, kdy se o ní dozvědět měl a mohl. Její délku zákon definuje neurčitě „*bez zbytečného odkladu*“, jak u obecné úpravy, tak u úpravy koupě. Délka této lhůty je závislá na okolnostech konkrétního případu¹⁷³ např. s ohledem na komunikaci mezi stranami, jejich vztahy a samotné posouzení vady (např. bude nutné vypracovat znalecký posudek apod.).¹⁷⁴ Obzvláště v případě převodu podílu či akcií může jít o dlouhý proces, u něhož strany mohou smluvně vyžadovat i jiné podmínky pro uplatnění (např. výpočet slevy z kupní ceny) a tato subjektivní lhůta může trvat i několik týdnů či měsíců.¹⁷⁵ Subjektivní lhůta navazuje na možnou prohlídku věci, od níž tato lhůta běží v případě zjevných vad a při níž by tyto vady měly být identifikovány. Lze tak souhlasit, že dochází objektivizaci subjektivní lhůty možností provést

¹⁷¹ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 904. (§ 1921 OZ).

¹⁷² Výjimku představují např. vědomé vady nebo delší reklamační lhůta vyplývající z delší záruční doby (srov. ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 495.).

¹⁷³ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012, ze dne 10. 12. 2013.

¹⁷⁴ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 905. (§ 1921 OZ).

¹⁷⁵ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 43.

řádnou prohlídku věci.¹⁷⁶ Obdobně tomu je u skrytých vad. Ty ale nemohou být při řádné prohlídce zjištěny, proto u nich počátek lhůty počne běžet v okamžiku, kdy je nabyvatel (kupující) mohl zjistit. Účelem daných lhůt je nastolení právní jistoty v právním poměru mezi převodcem a nabyvatelem a zabránění nedůvodným průtahům včetně důsledků s tím souvisejícím (např. zvýšení závažnosti vady či vzniku škody). Za složitou skrytou vadu ve vztahu k podílu či akciím lze považovat např. nesoulad záznamů v účetnictví se skutečností.

Při volbě konkrétního práva z vadného plnění, které nabyvatel (kupující) vůči převodci (prodávajícímu) uplatňuje, je potřeba dodržet další zákonnou lhůtu. U obecné úpravy tato lhůta Občanským zákoníkem stanovená není. Zvolit konkrétní právo je tedy možné kdykoliv poté, nicméně časový odstup by neměl být nepřiměřeně dlouhý s ohledem na podmíněnou soudní vymahatelnost těchto práv. Navíc s ohledem na korektiv dobrých mravů by nabyvatel podle mého názoru neměl s volbou svého práva nepřiměřeně vyčkávat. U koupě Občanský zákoník v případě vad, které způsobují podstatné porušení smlouvy, stanoví v § 2106 odst. 2, že volba konkrétního práva musí být učiněna bez zbytečného odkladu po oznámení vady. V opačném případě kupující bude mít práva jako při nepodstatném porušení smlouvy ve smyslu § 2107 odst. 1 Občanského zákoníku. Pokud by si volbu práva z vadného plnění nabyvatel (kupující) rozmyslel, může jej změnit, ale pouze se souhlasem prodávajícího (§ 2106 odst. 2 věta druhá Občanského zákoníku).

Odlíšně je tomu opět u zvláštních ustanovení o prodeji zboží v obchodě, které na rozdíl od Směrnice 1999/44/ES, nestanoví časové omezení pro oznámení či uplatnění práv z vadného plnění.¹⁷⁷ Obdobně jako u obecné úpravy s ohledem na korektiv dobrých mravů by ani v tomto případě neměla být časová prodleva mezi zjištěním vady a jejím oznámením prodávajícímu. S tím souhlasí také L. Tichý, P. J. Pipková a J. Balarin.¹⁷⁸

Dle mého názoru budou v praxi výše popsané lhůty, resp. zachovávací úkony v mnoha případech splývat, a to například v případech, kdy nabyvatel nemůže zvolit jiné právo z důvodu smluvního ujednání ve smlouvě. Možnosti smluvní modifikace bude dána pozornost v kapitole 4 této diplomové práce.

3.6 PRÁVA Z VADNÉHO PLNĚNÍ

Bez ohledu na úroveň systému odpovědnosti za vady je možné nároky nabyvatele

¹⁷⁶ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 494.

¹⁷⁷ Zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě v Občanském zákoníku transponují Směrnici 1999/44/ES, která ve svém čl. 5 odst. 2 stanoví povinnost oznámit prodávajícímu uplatnění svých práv do 2 měsíců po zjištění tohoto rozporu plnění se smlouvou.

¹⁷⁸ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 412. (§ 2165 OZ).

(kupujícího) rozdělit do 3 skupin, a to na (1) fyzické napravení vady – oprava věci (u vad kvalitativních), doplnění (u vad kvantitativních), výměna věci za novou, (2) přiměřenou slevu z (kupní) ceny a (3) odstoupení od smlouvy. Jak již bylo uvedeno výše, nároky, resp. práva z vadného plnění jsou ještě navíc podmíněna kritériem (ne)odstranitelnosti vady u obecné úpravy (§ 1923 Občanského zákoníku), zda vadné plnění představuje podstatného porušení smlouvy či nikoliv u zvláštní úpravy koupě (§ 2106 a § 2107 Občanský zákoník) a kritériem přiměřenosti u prodeje zboží v obchodě (§ 2169 Občanského zákoníku).

V případě, že si strany ve smlouvě o převodu podílu či akcií nesjednají, které vady podílu či akcií představují podstatné porušení smlouvy, je nutné vycházet ze znění § 2002 odst. 1 Občanského zákoníku. Tedy takovou vadu, o které zcizitel ví nebo musí předpokládat, že v případě jejího výskytu by nabyvatel smlouvu nikdy neuzavřel. Zpravidla se bude jednat o závažné právní vady jako např. zatížení podílu či akcie právem třetí osoby. V případě, že se jedná o podstatné porušení smlouvy, má nabyvatel (kupující) všechna výše uvedená práva a má právo učinit volbu z nabízených variant. U nepodstatného porušení smlouvy, má právo na odstranění vady nebo přiměřenou slevu z kupní ceny. Stejná práva má také v případě, že neučiní volbu práva u podstatného porušení včas. V obou případech, pokud zcizitel (prodávající) vadu neodstraní, může kupující od smlouvy odstoupit nebo požadovat přiměřenou slevu z kupní ceny.

V případě použití zvláštních ustanoveních o prodeji zboží v obchodě je volba závislá na možnostech a způsobilosti prodávajícího dle konkrétního případu, nicméně rozhodujícím kritériem je zájem spotřebitele, resp. nepodnikatele v postavení kupujícího v tom smyslu, že jiné možnosti nápravy by byly pro něj obtížné.¹⁷⁹ Dále volba práva musí být přiměřená k rozsahu dané vady.¹⁸⁰

Vzhledem k povaze podílu či akcie bude fyzická náprava vady přicházet v úvahu pouze ve výjimečných případech (např. u vady cenného papíru, resp. hmotného substrátu, do kterého je podíl vtělen), proto se dále zaměřím především na odstoupení od smlouvy a určení výše přiměřené slevy z (kupní) ceny.

3.6.1 Přiměřená sleva z ceny a metody jejího výpočtu

Právo na přiměřenou slevu z (kupní) ceny se jakožto nárok z vadného plnění provádí jednostranným projevem vůle nabyvatele (kupujícího) s konstitutivními účinky, jehož podstatnou náležitostí je vymezení konkrétní částky, o něž se má cena snížit.¹⁸¹ Občanský zákoník ve všech

¹⁷⁹ VÍTOVÁ, B. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 167,168. (§ 2169 OZ).

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 173. (§ 2106 OZ).

úrovních systému odpovědnosti za vady přiznává nabyvateli právo na přiměřenou slevu z (kupní) ceny, aniž by určil kritéria stanovení její výše, přičemž hledisko přiměřenosti lze považovat za velmi neurčité. Tím došlo k odklonu od předchozí úpravy, neboť dle § 439 odst. 1 Obchodního zákoníku sleva činila rozdíl mezi hodnotou zboží bez vad a hodnotou zboží s vadami, a to v době řádného plnění.¹⁸² Dle komentářové literatury je i v platném právním řádu stále nutné vycházet z hodnot bezvadné a vadné věci, a to primárně podle tzv. proporční metody, která spočívá v tom, že poměr hodnot věci s vadami a bez vad se musí rovnat poměru mezi sjednanou cenou a cenou, kterou by si strany sjednaly, kdyby o vadě věděly.¹⁸³ Účelem této metody je zachovat subjektivní hledisko při stanovení (kupní) ceny, tj. zachovat vztah mezi ujednáním o ceně a hodnotou podílu či akcií. Inspirační zdroj pro tuto metodu výpočtu slevy z ceny můžeme nalézt v uznávané právní doktríně k čl. 50 Úmluvy CISG, dle které je smluvní cenu nutné snížit ve stejném poměru, v jakém došlo ke snížení hodnoty věci ke dni dodání zboží (proporcionální metoda).¹⁸⁴ Obdobně je tomu v rakouském ABGB, který v § 932 ABGB, stejně jako Občanský zákoník, hovoří o přiměřené slevě z ceny bez kritérií pro stanovení její výše. Dle rakouské komentářové literatury se při výpočtu použije tzv. relativní metoda výpočtu (*die relative Berechnungsmethode*), přičemž při jejím užití je explicitně odkazováno na proporcionální metodu dle Úmluvy CISG.¹⁸⁵ Pro obě metody je možné uvést následující vzorec pro výpočet snížené (kupní) ceny:

$$\text{snížená cena věci} = \frac{\text{hodnota vadné věci}}{\text{hodnota bezvadné věci}} \times \text{sjednaná cena věci.}^{186}$$

Rozdíl mezi relativní metodou dle ABGB a proporcionální metodou dle Úmluvy CISG spočívá v rozhodném okamžiku pro určení výše slevy. V případě Úmluvy CISG je rozhodným okamžikem dodání zboží¹⁸⁷ a u relativní metody dle ABGB již okamžik uzavření smlouvy.¹⁸⁸ Na rozdíl od

¹⁸² V českém právním řádu před 1. 1. 2014 existovala dvojkolejnost úpravy závazkového práva, a to obchodního a občanského. Úpravu odpovědnosti za vady kromě Obchodního zákoníku obsahoval také Starý občanský zákoník, který stejně jako dnes stanovil v § 507 odst. 1 či § 597 odst. 1 pouze právo na přiměřenou slevu z ceny bez další specifikace konkrétních hledisek pro její určení.

¹⁸³ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 173,174. (§ 2106 OZ), nebo TICHÝ, L. in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kolektiv. op. cit. sub. 129. s. 820. (§ 2106 OZ).

¹⁸⁴ UNCITRAL. *Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods* [online]. Uncitral.org. 2016 [cit. 23. 11. 2020]. s. 237. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf.

¹⁸⁵ OFNER, H. in KODEK, G. E., SCHWIMANN, M. ed. *ABGB: Praxiskommentar. Band 4. §§ 859-1089 ABGB*. 4. Auflage. Wien: LexisNexis, 2012. Kommentar. s. 1062. ISBN 978-3-7007-5719-1. (§ 932 ABGB)

¹⁸⁶ BACH, I. in KRÖLL, S., MISTELIS, L. A., PERALES VISCASILLAS, P., ed. *UN convention on contracts for the International Sale of Goods (CISG): a commentary*. Second edition. München: C.H. Beck, 2018. s. 739. ISBN 978-3-406-71455-9. (Article 50)

¹⁸⁷ TICHÝ, L. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. s. 240. ISBN 978-80-7400-649-4. (Článek 50)

¹⁸⁸ OFNER, H. in KODEK, G. E., SCHWIMANN, M. ed. op. cit. sub. 185. s. 1062. (§ 932 ABGB).

§ 439 odst. 1 Obchodního zákoníku, Občanský zákoník výslovně tento rozhodný okamžik nestanoví. Nicméně jsem toho názoru, že lze navázat na právní úpravu v Obchodním zákoníku a rozhodným okamžikem pro výpočet slevy bude stále moment, kdy mělo dojít k řádnému plnění, tj. kdy se stal nabyvatel vlastníkem podílu či akcií a mohl s nimi nakládat. Od tohoto okamžiku běží reklamační lhůty, zejména první lhůta pro provedení prohlídky věci. Z tohoto důvodu se mi jeví vhodnější vázat výpočet slevy na okamžik plnění než na uzavření smlouvy. Určení tohoto okamžiku může být stěžejní, neboť hodnota podílu či akcií v době uzavření smlouvy se může od hodnoty v době uskutečnění plnění značně lišit.

Lze souhlasit, že zapojení subjektivního kritéria (sjednané ceny) do výpočtu slevy z ceny dochází k zachování ujednané výhody převodu (koupě) a domnělé vůle stran¹⁸⁹ a sleva tak naplňuje stanovené kritérium přiměřenosti. Je tedy zachována vůle ohledně toho, jakou (kupní) cenu by si strany s ohledem na vadu smlouvy sjednaly, pokud by jim byla známa při uzavírání smlouvy.

Vzhledem k tomu, že podíl či akcie jsou považovány až na výjimečné případy za jedinečné předměty právních poměrů, je vždy nutné jejich hodnotu určit na základě použité oceňovací metody.¹⁹⁰ Jinými slovy řečeno, při zjišťování hodnoty podílu či akcií s vadou a bez vad je potřeba respektovat kritéria (metodu ocenění), která byla použita při sjednání ceny převáděného podílu či akcie. Hodnotu podílu či akcií si strany mohou určit např. na základě konkrétních položek účetní závěrky (např. zisku), tržeb dané obchodní korporace nebo kombinací různých hledisek.

Jednodušší výpočet slevy z (kupní) ceny nám nabízí ustálená judikatura v případě, kdy byla (kupní) cena sjednána s ohledem na stav hodnot uvedených v účetní závěrce předmětné obchodní korporace, resp. obchodního závodu. Nejvyšší soud ve svém rozsudku, sp. zn. 23 Cdo 2563/2012, ze dne 24. 1 2013 dovedl, že v případě, že byla cena sjednána na základě údajů o jmění v účetních záznamech převáděného obchodního závodu (dříve podniku) a jeho vadou je skutečnost, že na kupujícího nepřešly nemovitosti, které přejít dle účetní evidence měly, tak se při stanovení výše slevy nevychází z hodnoty nemovitostí dle znaleckého posudku, ale z jejich hodnoty uvedené v účetní evidenci. Tento způsob výpočtu slevy lze také nazvat tzv. doplněním účetní bilance.¹⁹¹ V případě převodu obchodního závodu je tento výpočet slevy z (kupní) ceny nepochybný, neboť Občanský zákoník v § 2176 (dříve v § 482 Obchodního zákoníku) stanoví vyvratitelnou domněnku sjednání kupní ceny obchodního závodu (dříve podniku) na základě údajů o převáděném jmění v účetních záznamech o prodávaném závodu a ve

¹⁸⁹ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 6.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Tamtéž.

smlouvě ke dni uzavření smlouvy. Lze se domnívat, že daný způsob výpočtu slevy z (kupní) ceny lze použít také při převodu podílu či akcií za předpokladu, že smlouva obsahuje prohlášení převodce (prodávajícího) o bilanční garanci a některá z položek, která vstupovala do výpočtu (kupní) ceny, ve skutečnosti nedosahovala garantované výše. Nicméně, jak dále uvedl Nejvyšší soud, jedná se o specifický případ výpočtu slevy, který bude možné použít jen ve výjimečných případech, neboť v praxi při sjednávání ceny podílu či akcie vstupují i jiná hlediska než hodnoty položek v účetní závěrce.¹⁹² V takovém případě bude potřeba využít výše zmíněnou proporční metodu.

S ohledem na složitost daného případu bude výše slevy podle zmíněných metod zpravidla stanovena na základě znaleckého posudku (popř. odborného vyjádření). Podmínkami pro vznik potřeby vypracování znaleckého posudku jsou: neexistence dohody mezi stranami ohledně výše slevy, náklady na jeho vypracování nejsou neúměrně vysoké a určení výše slevy znalcem musí být možné.¹⁹³ Nutno zdůraznit, že zjištění výše slevy je otázkou právní, nikoliv znaleckou.¹⁹⁴ Co když ale není možné zjistit metodu, dle které byla sjednána cena podílu či akcií, a nelze tak vypočítat slevu dle proporční metody? V takovém případě je namístě výši slevy z ceny určit na základě volné úvahy soudu podle § 136 Občanského soudního řádu.¹⁹⁵ Nicméně dle ustálené judikatury nesmí jít o svévolné jednání soudu, neboť soud své úvahy musí opřít o konkrétní a přezkoumatelná hlediska týkající se skutkových okolností, které soud kvantitativně zhodnotí a na základě souvislostí vyčíslí požadovaný nárok.¹⁹⁶ Nesmí se tedy jednat pouze o početní operaci („*hru s čísly*“), která logicky nenavazuje na skutkový stav případu a soud by při stanovení výše slevy měl z okolností konkrétního případu vycházet.¹⁹⁷ Důkazní břemeno v takovém případě nese žalobce (nabyvatel), který má soudu poskytnout daná vodítka pro určení výše nároku podle § 136 Občanského soudního řádu.¹⁹⁸ Tímto způsobem by měla být nabyvateli podílu či akcií přiznána alespoň minimální výše slevy z (kupní) ceny a nevyjde se svým nárokem naprázdno.

Určení metody výpočtu (kupní) ceny podílu či akcií je tedy klíčové. Co když se ale žalobce (nabyvatel podílu či akcií) dostane do důkazní nouze a nemůže soudu poskytnout konkrétní vodítka pro výpočet slevy z (kupní) ceny dle § 136 Občanského soudního řádu? Pokud byla součástí smlouvy bilanční garance (prohlášení převodce o správnosti účetní závěrky) je podle P.

¹⁹² Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 2563/2012, ze dne 24. 1. 2013.

¹⁹³ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 1299/2008, ze dne 26. 5. 2010.

¹⁹⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Odo 557/2004, ze dne 14.3.2006.

¹⁹⁵ § 136 Občanského soudního řádu: „*Lze-li výši nároků zjistit jen s nepoměrnými obtížemi nebo nelze-li ji zjistit vůbec, určí ji soud podle své úvahy.*“

¹⁹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 28 Cdo 4238/2011, ze dne 16. 5. 2012.

¹⁹⁷ Tamtéž.

¹⁹⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 1677/2009, ze dne 28. 2. 2011, nebo usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 464/2016, ze dne 20. 7. 2016.

Čecha a J. Flídra¹⁹⁹ vhodné se inspirovat v německé judikatuře²⁰⁰ a je tak namístě opět s ohledem na význam účetnictví v právu obchodních korporací žádoucí užít doplnění účetní bilance pro výpočet slevy z (kupní) ceny soudem dle § 136 Občanského soudního řádu. Zároveň by dle jejich názoru bylo vhodné, aby důkazní břemeno v daném případě stíhalo původního vlastníka podílu či akcií (prodávajícího).²⁰¹ S danými závěry se ztotožňuji. Jak již bylo výše zmíněno, účetní závěrka představuje stěžejní dokument při výkonu práv společníků či akcionářů (např. stanovení výše podílu na zisku či vypořádacího podílu). Jeví se tak užití doplnění účetní bilance vzhledem k prohlášení prodávajícího více než vhodné. Navíc domněnku stanovení kupní ceny dle údajů o jmění v účetních záznamech podle § 2176 Občanského zákoníku by bylo dle mého názoru vhodné, vzhledem k tomu, že se v některých případech převod podílu či akcií blíží převodu obchodního závodu, *per analogiam* užít též na převod podílu či akcií. Navrhované obrácení důkazního břemene k tíži převodce (bývalého společníka či akcionáře) se za daných okolností jeví jako žádoucí, neboť nabyvatel podílu by se většinou mohl dostat do situace, kdy nebude mít žádné důkazy, popř. důkazy nedostatečné k tomu, aby prokázal, že soud při stanovení slevy z (kupní) ceny má vyjít z rozdílu mezi údaji v garantované (tj. s nesprávnými údaji) a správně sestavené účetní závěrce. Oproti tomu zcizitel (převodce) jakožto (bývalý) společník měl před uskutečněním převodu možnost v rámci svého práva na informace nahlížet do účetních knih, popř. vyžádat si informace od statutárního orgánu ohledně správnosti účetní závěrky. Má tedy možnost získat si dostatek důkazního materiálu pro to, aby prokázal, že hodnota podílu či akcie s vadou a bez vad neodpovídá rozdílu hodnot v garantované (tj. s nesprávnými údaji) a správně sestavené účetní závěrce. Otázkou zůstává, zda je možné obrácení důkazního břemene generalizovat pro všechny případy. Například právo menšinového akcionáře na vysvětlení není, s ohledem na užší rozsah jeho povinnosti loajality vůči společnosti, tak široké jako právo na informace v případě společníka společnosti s ručením omezeným. Z toho důvodu se může také ocitnout v důkazní nouzi pro prokázání daných skutečností. Případně jak společníkovi, tak akcionáři nemusí být poskytnuty pravdivé informace ze strany obchodní korporace (i když by měly). Důkazní břemeno by mohlo být převráceno například v případě, kdy převodce měl možnost právně a fakticky ovládat společnost prostřednictvím podílu zajišťující prostou či kvalifikovanou většinu na valné hromadě.

Na základě výše uvedeného rozboru určení výše slevy z (kupní) ceny v případě převodu podílu či akcií je patrné, že v případě nemožného konsenzu mezi stranami ohledně její výše, se jedná o složitý proces výpočtu a dokazování před soudem. Strany se tak mohou soudnímu řízení

¹⁹⁹ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 8,9.

²⁰⁰ Rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, sp. zn. 26 U 35/12, ze dne 7. 5. 2015.

²⁰¹ ČECH, P., FLÍDR, J. op. cit. sub. 79. s. 8.

vyvarovat stanovením výše slevy z (kupní) ceny ve smlouvě.

3.6.1.1 Přiměřená sleva z ceny vs. předsmulvní odpovědnost

Je možné si také položit otázku, jak by se před soudem posoudila následující situace. Převodce garantoval ve smlouvě o převodu podílu či akcií určitou výši položky účetní závěrky. Po převodu vyšlo najevo, že výše této položky je nesprávná. Žalobce (nabyvatel podílu či akcií) sice před soudem prokázal, jaká oceňovací metoda byla použita pro zjištění hodnoty podílu či akcií, ale daná položka do výpočtu ceny podílu či akcií použita nebyla. Převodce (zcizitel) by měl být za nesprávnost takové prohlášení odpovědný. Otázkou ale zůstává, zda nabyvateli vznikají práva z vadného plnění, resp. právo na přiměřenou slevu (kupní) z ceny, nebo právo na náhradu škody vyplývající z předsmulvní odpovědnosti (*culpa in contrahendo*). Střetu nároků z práv z vadného plnění a náhrady škody bude věnována kapitola 3.7.1.

Komentářová literatura k nesprávným účetním údajům uvádí, že „*jako vadu nelze bez dalšího považovat, pokud nemají vliv na schopnost závodu provozovat podnikatelskou činnost a nejsou dlouhodobější vlastností závodu. Odpovědnost za nesprávné údaje by však byla dána, pokud by prodávající kupujícího ve smlouvě výslovně ujistil, že kupovaný závod má dané vlastnosti (obrat, výnosy apod.). Odpovědnost za vady u prodávajícího si lze představit i v případě, že hodnota a cena závodu byly zcela stanoveny právě a převážně na základě nesprávných údajů o obratech a výnosech.*“²⁰² Lze tak dospět k závěru, že v případě, že ve smlouvě převodce (prodávající) garantoval výši určité položky v účetní závěrce, vznikají práva z vadného plnění. I když se jedná o nesprávné údaje vztahující se k obchodnímu závodu, zprostředkovaně lze tyto úvahy vztáhnout také na podíl či akcie. Tuto skutečnost lze dovést i z ustálené judikatury Nejvyššího soudu, dle které takové prohlášení o obchodním jmění se stává vlastností podílu či akcie.²⁰³

Rozhodující pro určení, zda se v daném případě vznikají nabyvateli práva z vadného plnění nebo právo na náhradu škody, bude také formulace daného ujednání. Pokud by se jednalo o objektivní bilanční garanci, šlo by o vadu podílu či akcie a nabyvatel by se musel domáhat svého nároku skrze práva z vadného plnění. V opačném případě, tj. při ujednání subjektivní bilanční garance, ve kterém zcizitel nabyvatel ujistil, že je účetní závěrka v souladu s právními předpisy, by tato práva nevznikala. Jednalo by se tak o porušení ustanovení o předsmulvní informační povinnosti podle § 1728 odst. 2 Občanského zákoníku, v důsledku čehož by bylo možné se domáhat náhrady škody dle § 2913 Občanského zákoníku. Pokud by se jednalo o ujednání, které

²⁰² HAVEL, B. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 31. s. 478. (§ 2179 OZ).

²⁰³ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 1 Odon 150/97, ze dne 22. 4. 1998.

výslovně zaručuje, že daná položka účetní závěrky dosahuje konkrétní výše, nelze na základě výše uvedeného dospět k jinému závěru než, že vznikají práva z vadného plnění.

Nicméně, nutno zmínit, že právo na slevu z (kupní) ceny a náhrada škody jsou si velmi podobné. Jejich rozdíl spočívá především v lhůtách a postupu pro jejich uplatnění. Jak bylo uvedeno výše, v případě práv z vadného plnění je délka lhůt závislá na povaze vadného plnění, které lze ve vztahu k náhradě škody považovat za velmi krátké, i když v případě podílu či akcie mohou trvat i několik měsíců. Oproti tomu náhrada škody se promlčuje ve standardní tříleté subjektivní promlčecí lhůtě dle § 629 odst. 1 Občanského zákoníku. Náhrada škody a práva z vadného plnění mají také mnoho společných znaků. Jedná se o následky porušení smluvních povinností, jejichž funkcí je motivovat dlužníka k řádnému plnění a v případě porušení této povinnosti odčinit vzniklou újmu. Vzhledem k tomu, že (relutární) náhrada škody a sleva z (kupní) ceny, resp. všechna práva z vadného plnění (s výjimkou odstoupení od smlouvy) jsou funkčně i principiálně podobné, lze dospět k závěru, že při výpočtu náhrady škody budou moci být použity metody uvedené v kapitole 3.6.1.

Lze shrnout, že v závislosti na formulaci ujednání ohledně garance dané položky účetní závěrky budou vznikat práva z vadného plnění nebo právo na náhradu škody z předmluvní odpovědnosti. Jak u přiměřené slevy z (kupní) ceny, tak u náhrady škody lze použít stejné metody jejich výpočtu.

3.6.2 Odstoupení od smlouvy

Stejně jako přiměřená sleva z (kupní) ceny je odstoupení od smlouvy jednostranným projevem vůle nabyvatele (kupujícího) s konstitutivními účinky.²⁰⁴ Nicméně svou povahou se odstoupení od smlouvy značně odlišuje od ostatních práv z vadného plnění, a to především tím, že nesměruje k nápravě či kompenzaci vadného plnění, ale jeho výkonem dochází k zániku závazku od počátku (*ex tunc*), dle něhož došlo k převodu vlastnického práva k podílu či akciím a obnovuje se původní stav.²⁰⁵

Stejně jako u převodu podílu či akcie musí být splněny formální náležitosti pro odstoupení od smlouvy. Tím se zabýval Nejvyšší soud ve svém usnesení, sp. zn. 29 Cdo 970/2005, ze dne 7. 2. 2006, ve kterém uvedl, že odstoupení od smlouvy je právním jednáním, kterým dochází ke změně společníků, tj. ke změně společnosti, proto je i pro odstoupení od smlouvy nutná písemná forma s úředně ověřenými podpisy. Použití těchto judikатурních závěrů po změně právní úpravy

²⁰⁴ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 174. (§ 2106 OZ).

²⁰⁵ Např. usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1295/2010, ze dne 27. 7. 2011.

od 1. 1. 2014 potvrdil Vrchní soud v Praze.²⁰⁶ Obdobné závěry byly dovozeny taku u odstoupení od smlouvy při převodu listinných akcií na jméno, avšak k nabytí vlastnického práva původním vlastníkem (prodávajícím) není potřeba učinit znovu rubopis a akcie mu předat.²⁰⁷

Dále na rozdíl od ostatních práv z vadného plnění není možná změna volby toho nároku a v případě opožděného oznámení vady prodávajícímu se právo na odstoupení od smlouvy prekluduje (§ 2111 Občanského zákoníku).²⁰⁸ Navíc odstoupení od smlouvy je vedle přiměřené slevy z kupní ceny též sekundárním nástrojem ochrany kupujícího v případě, že prodávající oznámí, že vadu neodstraní nebo tak neučiní v přiměřené lhůtě (§ 2107 odst. 3 Občanského zákoníku). Pokud by se na převod podílu či akcií uplatnila zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě, bylo by možné odstoupit pro výskyt většího počtu vad bez dalšího dle § 2169 odst. 2 Občanského zákoníku.

Strany si často ve smlouvách o převodu podílu či akcií stanoví, která prohlášení a ujištění v případě jejich porušení zakládají právo od smlouvy odstoupit. Zpravidla se bude jednat o statusová prohlášení či prohlášení o vlastnostech, která jsou pro nabyvatele významná. Zároveň dochází ve smlouvách ke stanovení období, ve kterém odstoupit nelze. Půjde se zejména o období od uzavření smlouvy o převodu podílu či akcií do dne vypořádání stanoveného ve smlouvě.

3.7 SOUBĚH ČI KONKURENCE S JINÝMI PROSTŘEDKY PRÁVNÍ OCHRANY

3.7.1 Náhrada škody

Povinnost k náhradě škody je univerzálním následkem porušení právní povinnosti. Jedná se o reparační nástroj ve vztahu k porušení smluvní povinnosti zakotvený Občanským zákoníkem v § 2913 odst. 1, který je stejně jako odpovědnost za vady založen na objektivní odpovědnosti. Smlouva o převodu podílu či akcií tak nemusí obsahovat žádné ujednání, že na náhradu škody má nabyvatel právo. Nicméně může v mezích obecných limitů stanovených Občanským zákoníkem v § 2898 (např. úmysl, hrubá nedbalost, omezení práv slabší strany) právo na náhradu škody omezit či vyloučit.

Klíčovým ustanovením pro vymezení vztahu práva náhradu škody a odpovědnosti za vady je ustanovení § 1925 Občanského zákoníku. Toto ustanovení výslovně připouští náhradu škody při vadném plnění, ale stanoví, že to, čeho je možné se domáhat prostřednictvím práv z vadného plnění, nelze vymáhat z jiného právního důvodu. Náhradu škody v daném případě je tedy nutné chápat jako sekundární nárok vzniklý v příčinné souvislosti s poskytnutím (a přijetím)

²⁰⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 14 Cmo 61/2019, ze dne 10. 4. 2019.

²⁰⁷ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1443/2011, ze dne 15. 6. 2011.

²⁰⁸ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 174,175. (§ 2106 OZ).

vadného plnění.²⁰⁹ Poměr mezi oběma instituty lze považovat za vztah exkluzivity ve prospěch práv z vadného plnění. Jinými slovy řečeno, nelze se domáhat kompenzace vady v rámci náhrady škody, pokud je nebo bylo možné využít práv z vadného plnění. Účelem je tak odčinit újmu, která je kauzálním následkem vady a nelze ji nahradit v rámci odpovědnosti za vady převodce (prodávajícího). Půjde tak typicky o následnou škodu vzniklou v důsledku vady (např. snížení podílu na zisku (ušlý zisk) v důsledku neexistence strojů pro výrobu, které převodce garantoval ve smlouvě). Dále náhradu nákladů spojených s uplatněním práv z vadného plnění, zmařených výdajů, náhradu nákladů na minimalizaci škod či náhradu rozdílu mezi smluvní cenou a cenou dohodnutou při pořízení náhradní věci.²¹⁰ Pokud jsou splněna výše uvedená kritéria, je možné jak práva z vadného plnění, tak kauzální náhradu škody uplatnit u převodce kumulativně.

3.7.2 Omyl

V případě vadného podílu či akcií by strany měly brát zřetel i na právní úpravu omylu (*error in qualitate*) dle § 583 a násl. Občanského zákoníku. Omylem u vadného podílu se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozsudku, sp. zn. 1 Odon 150/97, ze dne 22. 4. 1998, v němž konstatoval, že omyl týkající se vlastností podílu je nutné považovat za omyl v předmětu právního jednání.

Pro určení nároků bude rozhodující, zda se bude jednat o podstatný omyl či nikoliv. O podstatný omyl půjde, pokud se bude jednat o vadu ve vlastnostech podílu či akcií, která byla pro uzavření smlouvy o převodu rozhodující. Jinými slovy řečeno, pokud nabyvatel o dané vadě věděl, nikdy by danou smlouvu neuzavřel, nebo za značně odlišných podmínek.²¹¹ V případě podstatného omylu bude smlouva o převodu podílu či akcií stižena relativní neplatností ve smyslu § 586 Občanského zákoníku a zároveň nabyvateli vzniká právo na náhradu škody, která by byla způsobena v důsledku neplatnosti této smlouvy, podle § 579 odst. 2 Občanského zákoníku.²¹²

Nepodstatný omyl vyvolaný převodcem, tedy omyl týkající se vedlejších vlastností podílu či akcie, které nebyly pro nabyvatele pro učinění dané transakce rozhodující, nezpůsobuje neplatnost dané smlouvy, ale vznik práva na přiměřenou náhradu ve smyslu § 584 odst. 1 Občanského zákoníku. Přiměřenou náhradu nelze ztotožňovat s náhradou škody, neboť nepodstatný omyl nezpůsobuje neplatnost ujednání.²¹³ Účelem přiměřené náhrady je nastolit rovnováhu a vyrovnat rozdíl mezi plněním, které bylo poskytnuto, a plněním, které by bylo

²⁰⁹ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 176. (§ 2106 OZ).

²¹⁰ TICHÝ, L. PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. 2014. op. cit. sub. 33. s. 177,178. (§ 2106 OZ).

²¹¹ HANDLAR, J. in LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9. s. 2105. ISBN 978-80-7400-529-9. (§ 583 OZ).

²¹² Tamtéž. s. 2108, 2109. (§ 583 OZ).

²¹³ HANDLAR, J. in LAVICKÝ, P. a kol. op. cit. sub. 211. s. 2114. (§ 584 OZ).

pravděpodobně sjednáno, pokud by nabyvatel nebyl omylu vystaven.²¹⁴ Obdobné závěry ohledně přiměřené náhrady u nepodstatného omylu můžeme nalézt v rakouské právní doktríně,²¹⁵ neboť ustanovení § 872 ABGB je velmi podobné ustanovení § 584 odst. 1 Občanského zákoníku. A Riedler²¹⁶ také uvádí, že se relativní metoda (*die relative Berechnungsmethode*) užitá při výpočtu přiměřené slevy z (kupní) ceny použije také u přiměřené náhrady v případě nepodstatného omylu. S tím lze souhlasit, neboť tato metoda adekvátně zohledňuje hypotetickou vůli stran ohledně určení ceny, pokud by k omylu nedošlo.

V případě, že by omyl byl vyvolán lstí, tj. vědomě či zatajením určitých skutečností, a to o okolnosti, která je právně významná,²¹⁷ lze se vždy dovolávat relativní neplatnosti dle § 584 odst. 2 Občanského zákoníku.

V právní teorii nepadá shoda na tom, jaký je vztah mezi nároky vzniklými z omylu a právy z vadného plnění ve vztahu k vlastnostem předmětu koupě.²¹⁸ Občanský zákoník na rozdíl od náhrady škody tento vztah neupravuje. Vzhledem k podobnosti ustanovení v ABGB ohledně omylu je možné se inspirovat v rakouské právní doktríně, která dovozuje vztah plné konkurence (také nazývaný vztah souběhu či vztah alternativy), přičemž je na oprávněném (nabyvateli podílu či akcie), zda se bude domáhat práv z omylu či práv z vadného plnění.²¹⁹ Dle mého názoru vztah alternativy mezi odpovědností za vady a institutem omylu ohledně vlastností není ve všech případech vhodný, neboť odpovědnost za vady by v důsledku možnosti uplatnění námítky relativní neplatnosti nepřiměřeně zasahovala do zásady *pacta sunt servanda*. Navíc by také možnost dovolat se neplatnosti popírala smysl (možného) ujednání o vyloučení či omezení odpovědnosti za vady, čímž se budu zabývat v kapitole 4.

J. Šilhán²²⁰ například zastává názor, že práva z vadného plnění jsou ve vztahu speciality k nárokům plynoucím z úpravy omylu. Vhodné a logické řešení nastiňuje V. Kolmačka²²¹ který uvádí, že u podstatného omylu o vlastnostech je nutné uplatnit vztah exkluzivity ve prospěch práv z vadného plnění. Pokud tedy podíl či akcie nebudou mít takové vlastnosti, které byly rozhodující pro učinění transakce, resp. by za daných podmínek nabyvatel smlouvu neuzavřel, nemůže se dovolávat neplatnosti smlouvy z důvodu omylu, ale musí uplatnit svá práva z vadného plnění. U nepodstatného omylu, resp. práva na přiměřenou náhradu dle § 584 odst. 1 Občanského zákoníku

²¹⁴ Tamtéž.

²¹⁵ RIEDLER, A. in KODEK, G. E., SCHWIMANN, M. ed. op. cit. sub. 185. s. 304. (§ 872 ABGB).

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ LAVICKÝ, P. a kol. op. cit. sub. 211. s. 2114, 2115. (§ 584 OZ).

²¹⁸ KOLMAČKA, V. *Ke vztahu práv z vadného plnění a omylu o vlastnostech předmětu koupě* [online]. Právní rozhledy. 2020 [cit. 25. 1. 2021]. č. 7. s. 229. In: Beck-online [právní informační systém].

²¹⁹ RIEDLER, A. in KODEK, G. E., SCHWIMANN, M. ed. op. cit. sub. 185. s. 300. (§ 871 ABGB).

²²⁰ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 877. (§ 1914 OZ).

²²¹ KOLMAČKA, V. op. cit. sub. 218.

lze připustit souběh (vztah alternativy) s právy z vadného plnění s výjimkami např. pro vady zřejmé, vyloučení o odpovědnosti za vady aj.²²² Nutno upozornit, že se střet odpovědnosti za vady a práva plynoucí z omylu nebude týkat všech vad spočívající v nedostatku vlastností, nýbrž pouze těch, které existovaly v době uzavření smlouvy, neboť jde o jeden z předpokladů vzniku práv z omylu dle § 583 a násl. Občanského zákoníku.²²³ Jednoznačně tak střet těchto dvou institutů bude existovat u prohlášení o vlastnostech podílu či akcií učiněných ve smlouvě.

Dále se jeví také jako vhodné na práva plynoucí z omylu *per analogiam* uplatnit reklamační lhůty, tj. možnost uplatnit je do 2 let od odevzdání věci (§ 2112 odst. 1 Občanského zákoníku) či jejího přijetí (§ 2165 odst. 1 Občanského zákoníku).²²⁴ Vzhledem k tomu, že se práva plynoucí omylu měla promlčovat ve standardních promlčecích lhůtách,²²⁵ které mohou být delší než lhůty reklamační, by připuštění vztahu alternativy těchto dvou institutů umožnil i po uplynutí lhůt pro odpovědnost za vady domáhat se práv plynoucích z omylu,²²⁶ což nelze považovat za spravedlivé. Připuštění alternativy těchto lhůt by opět popíralo význam a účel práv z vadného plnění.

Vzhledem k tomu, že nepanuje shoda ohledně vztahu nároků vyplývajících z omylu a odpovědnosti za vady a vzhledem k tomu, že může být také problematické určit, zda se jedná o podstatný omyl či nikoliv, jeví se jako žádoucí ve smlouvě o převodu podílu či akcií smluvně upravit vztah k § 583 a násl. Občanského zákoníku.

Souběžně se zákonnou odpovědností za vady může existovat také záruka za jakost. Vzhledem k tomu, že se jedná o (spíše) smluvní institut, bude blíže představen v kapitole 4.2.

²²² KOLMAČKA, V. op. cit. sub. 218.

²²³ Tamtéž.

²²⁴ Tamtéž.

²²⁵ LAVICKÝ, P. a kol. op. cit. sub. 211. s. 2108. (§ 583 OZ).

²²⁶ KOLMAČKA, V. op. cit. sub. 218.

4 SMLUVNÍ ODPOVĚDNOST ZA VADY PODÍLU ČI AKCIÍ

Dle poznatků získaných v rámci kapitoly 2 a 3 lze dospět k závěru, že zákonná odpovědnost za vady a postup uplatňování práv z ní vyplývající (reklamační proces) je značně komplikovaný, dbá na přísné dodržení zákonných lhůt a přináší řadu úskalí, zejména v souvislosti s vymezením některých vlastností podílu či akcií. Takováto úprava je v mnohých případech pro smluvní strany nevyhovující, proto v zájmu nastolení právní jistoty dochází k modifikaci odpovědnosti ve smlouvě o převodu podílu či akcií. V následující kapitole bude nejprve věnována pozornost právní prověrce tzv. *due diligence*, která je v praxi v případě významných transakcí hojně využívána. Následně se budu zabývat zárukou za jakost, omezení či vyloučení odpovědnosti převodce se zaměřením na podobu těchto omezení v praxi a úpravou smluvních nároků za porušení prohlášení a ujištění.

4.1 DUE DILLIGENCE

V praxi se pro zjištění případných vad podílu či akcií ještě před samotným uzavřením smlouvy často u významných transakcí aplikuje metoda prověření obchodní korporace tzv. *due diligence*. Tento pojem pocházející z amerického práva²²⁷ lze definovat jako hloubkovou kontrolu cílové obchodní korporace, jejíž účelem je získat klíčové informace pro přípravu převodu daného podílu či akcií. Cílem této kontroly je obecně snížit informační nerovnost mezi stranami²²⁸ a snížit či vyloučit možná rizika před daným převodem, nejčastěji ztrátu vlastnictví k podílu či akciím, ztrátu aktiv v dané obchodní korporaci či práv duševního vlastnictví.²²⁹ Dále pak slouží k zajištění podkladů pro vyjednávání o (kupní) ceně a ochraně nabyvatele (investora) v tom smyslu, že mu poskytuje podrobný vhled do obchodní korporace pro učinění (správného) rozhodnutí, zda danou transakci uskutečnit či nikoliv.²³⁰ Na základě rizik zjištěných v rámci této kontroly dochází k formulaci obsahu smlouvy o převodu podílu či akcií, zejména stanovení již několikrát zmíněných prohlášení a ujištění a skutečností, které by vedly k ukončení smlouvy či vyjednávání o jejím uzavření (tzv. *deal breakers*).²³¹

Due diligence se neprovádí pouze u převodu podílu či akcií (*share deal*), ale i u převodu obchodního závodu (*asset deal*), vstupu do společného podniku (*joint venture*), fúzi obchodních

²²⁷ V překladu *due diligence* znamená „naplnění řádné péče při uzavírání obchodních transakce“.

²²⁸ TSCHÖPL, R. *Due diligence* [online]. Právní rozhledy. 2000 [cit. 13. 2. 2021]. č. 12. s. 550. In: Beck-online [právní informační systém].

²²⁹ DVOŘÁČEK, J., BOUKAL, P., KLEČKA, J. MIKAN, P. *Due diligence: podstata, postupy, použití*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. s. 14. ISBN 978-80-7478-596-2.

²³⁰ Tamtéž. s. 17.

²³¹ TSCHÖPL, R. op. cit. sub. 228.

korporací nebo při uzavírání významných obchodních transakcí.²³²

Zaměření, resp. obsah *due diligence* závisí na: (1) okolnostech převodu a potřebách stran, (2) velikosti dané obchodní korporace a (3) právním odvětví, do kterého činnost obchodní korporace spadá.²³³ Menší obchodní korporace nebude potřeba prověřovat ve všech oblastech, popř. rozsah *due diligence* nebude tak obsáhlý. Tuto skutečnost ale nelze generalizovat. Větší rozsah péče při *due diligence* menších obchodních korporací bude potřeba, pokud se například ukáže, že chybějí podklady pro její provedení či účetnictví nebylo vedeno odbornými osami apod.²³⁴ Za základní oblasti, ve kterých je prováděna *due diligence*, lze považovat právní, finanční a obchodní oblast.²³⁵ S ohledem na odvětví, ve kterém vykonává obchodní korporace svou činnost, je pak obchodní korporaci vhodné prověřit také z ekologického, provozního či technického hlediska. Dále pak se její žádoucí provést např. *due diligence* informačních systému a technologií či ochrany a zpracování osobních údajů. Pro posouzení vad a odpovědnosti za tyto vady bude relevantní především právní *due diligence*, při které dochází k prověření výpisů z obchodního rejstříku, rozhodnutí valných hromad, uzavřených smluv ze strany obchodní korporace aj.,²³⁶ a finanční *due diligence* prověřující především účetní výkazy dané obchodní korporace.²³⁷

Na obsah a podobu *due diligence* bude mít také vliv, zda je realizována ze strany převodce (*vendor due diligence*) nebo budoucího nabyvatele, resp. zájemce o podíl či akcie (*buyer due diligence*). Výhodou *vendor due diligence* je především skutečnost, že s ohledem na přístup k informacím by mohla být provedena rychleji.²³⁸ Nevýhody je možné spatřit v tom, že nemusí být ze strany zájemců považována *due diligence* za objektivní a její obsah a rozsah nemusí odpovídat kritériím ze strany potenciálních zájemců.²³⁹ V praxi se tak častěji můžeme setkat s *buyer due diligence*.

Due diligence nemusí proběhnout pouze před uzavřením smlouvy ohledně daného převodu, ale také např. po podpisu smlouvy před jejím naplněním – jedná se o tzv. *closing (post completion due diligence)* nebo po uplynutí nějaké doby od uzavření smlouvy (*post aquisition due diligence*).²⁴⁰

Na základě (především právní a finanční) *due diligence* tak bude možné (1) zjistit případné vady podílu či akcií, (2) stanovit, které skutečnosti jsou považovány za jejich vlastnosti,

²³² DVOŘÁČEK, J., BOUKAL, P., KLEČKA, J. MIKAN, P. op. cit. sub. 229. s. 13,14.

²³³ TSCHÖPL, R. op. cit. sub. 228.

²³⁴ Tamtéž.

²³⁵ DVOŘÁČEK, J., BOUKAL, P., KLEČKA, J. MIKAN, P. op. cit. sub. 229. s. 15.

²³⁶ Tamtéž.

²³⁷ Tamtéž.

²³⁸ Tamtéž. s. 138.

²³⁹ Tamtéž.

²⁴⁰ TSCHÖPL, R. op. cit. sub. 228.

(3) stanovit (kupní) cenu podílu či akcií a (4) upravit si odpovědnost převodce (prodávajícího) takovým způsobem, který bude vyhovovat zájmům obou stran. Mají ale strany zákonnou povinnost provádět *due diligence*?

4.1.1 Povinnost provést *due diligence*

Povinnost provést *due diligence* z českého právního řádu výslovně nevyplývá. Jak bylo již blíže rozebráno v kapitole 3.4 zabývající se identifikací vad, již při uzavírání smlouvy je od nabyvatele vyžadována obvyklá pozornost pro zjištění zjevných vad. Dále pak dle Nejvyššího správního soudu je povinností kupujícího (nabyvatele) si v obvyklých případech před uzavřením smlouvy ověřit hospodářskou situaci dané obchodní korporace a jiných dalších skutečností.²⁴¹ Lze tedy z povinnosti ověřit hospodářskou situaci cílové obchodní korporace a z požadavku obvyklé pozornosti dle § 2103 Občanského zákoníku dovodit povinnost provést *due diligence*?

Ustanovení § 2103 Občanského zákoníku vyžaduje obvyklou pozornost ve vztahu k vadám zjevným (zřejmým). To jsou takové vady, kterých si lze při běžné opatrnosti všimnout bez větších obtíží, přičemž míra vyžadované pozornosti se liší v závislosti na postavení kupujícího, tj. především, zda se jedná o podnikatele či nikoliv. Míra obvyklé pozornosti byla blíže specifikována v kapitole 3.4. Rozsah *due diligence* je tak dle mého názoru poměrně širší než prohlídka věci s obvyklou pozorností, která má sloužit ke zjištění zjevných vad, neboť při *due diligence* by mohlo dojít i ke zjištění vad skrytých či jiných stěžejních skutečností. K podobě prohlídky věci před uzavřením smlouvy ve vztahu ke koupi akcií Vrchní soud v Praze ve svém rozsudku, sp. zn. 5 Cmo 319/2014, ze dne 18. 11. 2014, uvedl, že je nutné po kupujícím požadovat pouze rámcové seznámení se stavem obchodního závodu (dříve podniku) a i když některé nedostatky vyžadují podrobnější analýzu a nejsou zjevné, nelze po kupujícím ihned požadovat, aby „*prováděl zevrubné zkoumání stavu podniku, jehož kvalitativní znaky jsou součástí garantované jakosti akcií.*“²⁴² Z těchto závěrů lze dovodit, že hloubková prověrka cílové obchodní korporace, jejíž podíl či akcie jsou převáděny, není od kupujícího (nabyvatele) vyžadována, tzn. není jeho povinností *due diligence* provádět. I když se dané rozhodnutí zabývá převodem akcií, lze mít za to, že to samé se uplatní u převodu podílu nevtěleného do cenného papíru.

V praxi se ve všech případech při převodu podílu či akcií *due diligence* neprovádí. Z tohoto důvodu také nelze dovodit, že by povinnost ji provádět byla obchodní zvyklostí dle § 582 odst. 2 Občanského zákoníku, pokud by se jednalo o smlouvu uzavřenou mezi podnikateli.

²⁴¹ Rozsudek Nejvyššího správní soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

²⁴² Rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 5 Cmo 319/2014, ze dne 18. 11. 2014, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 4/2015, s. 139.

K povinnosti provést *due diligence* lze dospět dle mého názoru v některých případech, ve kterých kupujícím (nabyvatelem) podílu či akcií bude obchodní korporace. Základní povinností statutárního orgánu obchodní korporace je jednat s péčí řádného hospodáře, jehož součástí je jednat s nezbytnou loajalitou, informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace (tzv. pravidlo podnikatelského úsudku) ve smyslu § 51 odst. 1 Zákona o obchodních korporacích. Pro učinění podnikatelského rozhodnutí v podobě nabytí podílu či akcií v jiné obchodní korporaci se jeví jako vhodné či nezbytné v některých případech provést *due diligence* pro naplnění požadavku jednat informovaně. Statutární orgán tak může zhodnotit veškerá rizika, která jsou či budou spojena s danou transakcí a bude moci učinit rozhodnutí, které bude v souladu s péčí řádného hospodáře. Pro posouzení, zda je nutné provést *due diligence* s ohledem na péči řádného hospodáře, bude potřeba zvážit řadu kritérií – velikost cílové obchodní korporace, znalosti statutárního orgánu aj. Minimálně by tedy měl statutární orgán zvážit, zda je *due diligence* v konkrétním případě potřebná. Obdobné závěry můžeme najít v německé judikatuře.²⁴³ Ke stejným závěrům dospěla také S. Slezáková.²⁴⁴

Závěrem lze shrnout, že bez dalšího z českého právního řádu nevyplývá povinnost provádět hloubkovou prověrku cílové obchodní korporace, jejíž podíl či akcie mají být předmětem převodu. V některých případech, ve kterých je nabyvatelem obchodní korporace, může být pro naplnění péče řádného hospodáře *due diligence* vyžadována. Nicméně lze uzavřít, že hloubkovou prověrku obchodní korporace v případě převodu podílu či akcií lze považovat za vhodný nástroj nejen ke zjištění případných nedostatků (vad), ale také k nastolení vhodného právní úpravy odpovědnosti za vady včetně definování příslušných prohlášení a ujištění ve smlouvě o převodu podílu či akcií dle okolností konkrétního případu.

4.2 ZÁRUKA ZA JAKOST

Odpovědnost převodce (prodávajícího) za vady je možné také rozšířit nad rámec zákona, a to právě například zárukou za jakost²⁴⁵ ve smyslu § 1919, resp. 2113 Občanského zákoníku. Jedná se o další doplňující závazek převodce (prodávajícího) zaručující, že si podíl či akcie zachovají určité vlastnosti či bude použitelné k určitému účelu do budoucna. Jinými slovy řečeno,

²⁴³ Např. rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, sp. zn. 3/11 O 44/96, ze dne 7. 10. 1997, nebo rozhodnutí Zemského soudu v Hannoveru, sp. zn. 1 O.123/75, ze dne 23. 2. 1977.

²⁴⁴ SLEZÁKOVÁ, S. *Péče řádného hospodáře při akvizicích v České republice a SRN* [online]. 2017 [cit. 21. 2. 2021]. Diplomová práce. Karlova univerzita, Právnická fakulta. s. 33-35. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/179346>.

²⁴⁵ Pojem „záruka za jakost“ není přesný, neboť není poskytována jen ve vztahu k jakosti (kvalitativním vlastnostem), ale také k dalším vlastnostem, které souvisí s funkcí předmětu. (srov. TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 205. (§ 2113 OZ).

zcizitel zárukou za jakost garantuje, že se stav podílu či akcií po určité době nezhorší.²⁴⁶ Nutno upozornit, že záruka nemusí být poskytnuta pouze převodcem, ale také ze strany třetí osoby, což potvrzuje jak odborná literatura,²⁴⁷ tak ustálená rozhodovací praxe.²⁴⁸ Lze si tak představit, že například záruku za vlastnosti obchodního závodu ve vztahu k podílu či akciím poskytne nikoliv převodce (společník či akcionář), ale právě například cílová obchodní korporace.

Záruku je potřeba důsledně odlišovat od odpovědnosti za vady, neboť na rozdíl od zákonné odpovědnosti nevzniká společně s uzavřením smlouvy o převodu podílu nebo akcií bez dalšího, ale musí být zcizitelem (převodcem) či osobou poskytující záruku převzata, a to buď smluvním ujednáním mezi stranami nebo jednostranným prohlášením v záručním listě, na obalu nebo v reklamě. U převodu podílu či akcií se s ohledem na jeho povahu bude existence záruky odvíjet zejména od smluvního ujednání. Existence záruky je tak nezávislá na zákonné odpovědnosti za vady a jedná se o 2 instituty stojící vedle se sebe na rozdíl od úpravy ve Starém občanském zákoníku, v němž tyto pojmy byly zaměňovány.²⁴⁹ Od (zjevných a skrytých) vad, které lze reklamovat v rámci zákonné odpovědnosti je nutné odlišit právě vady záruční, které v době přechodu nebezpečí na škody nemusí existovat a vzniknou až v průběhu poskytnuté garance.²⁵⁰ Fakticky vzato záruka za jakost pouze posouvá období vzniku vad u garantovaných vlastností, ale nároky z vadného plnění a reklamační proces jsou totožné.²⁵¹

Stejně jako u zákonné odpovědnosti za vady můžeme systém úpravy záruky rozdělit do 3 úrovní, a to (1) obecná úprava v § 1919 a § 1922 odst. 2 Občanského zákoníku, (2) zvláštní úprava koupě v § 2113 až § 2117 Občanského zákoníku, a (3) zvláštní úprava prodeje zboží v obchodě v § 2165 odst. 2 Občanského zákoníku.²⁵² Záruku je tak možné použít jak u koupě, tak u jiných pojmenovaných či inominátních závazků. Ačkoliv koupě má vlastní úpravu záruky za jakost, úprava není komplexní a použijí se u ní některá obecná ustanovení o záruce, zejména ustanovení o stavění záruční doby podle § 1922 odst. 2 Občanského zákoníku.²⁵³

Pro všechny úrovně je však společné, že si mohou strany sjednat relativně libovolný rozsah a obsah záruky, čímž je myšleno stanovení vlastností krytých zárukou a vymezení záruční doby.

²⁴⁶ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 896. (§ 1919 OZ).

²⁴⁷ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 205. (§ 2113 OZ).

²⁴⁸ Např. rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 2214/2017, ze dne 24. 4. 2019.

²⁴⁹ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 207. (§ 2114 OZ).

²⁵⁰ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 494.

²⁵¹ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 218. (§ 2117 OZ).

²⁵² Ustanovení § 2165 odst. 2 OZ pouze odkazuje na úpravu záruky za jakost u koupě. Úprava záruky za jakost u prodeje zboží v obchodě je nedostatečná, neboť nedošlo k řádné transpozici článku 6 Směrnice 1999/44/ES. Je tak potřeba aplikovat na úpravu záruky v daném případě čl. 6 Směrnice 1999/44/ES dle zásady nepřímý účinku a prodávající je povinen splnit povinnosti týkající se obsahu i formálních náležitostí záruky (srov. TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 412,413. (§ 2165 OZ).

²⁵³ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 214. (§ 2116 OZ).

Postup vymezení vlastností krytých zárukou je shodný s vymezením vlastností podílu či akcií, které mají být předmětem převodu, přičemž s ohledem na nepanující shodu ohledně obvyklých vlastností či účelu podílu či akcií je v zájmu právní jistoty vhodné dané vlastnosti či účel užití ve smluvním ujednání či jednostranném prohlášení stanovit. Obvyklým vlastnostem podílu či akcií je blíže věnována kapitola 2.1.1 této diplomové práce.

Rozhodujícím kritériem u záruky je určení záruční doby, která stanoví časový úsek trvání této garance. Záruční doba samozřejmě nesmí být nulová a může trvat od několika dní až desítky let, přičemž počíná běžet odevzdání věci nabyvateli (kupujícímu). Strany by při sjednání příliš dlouhé či krátké záruční doby měly být obezřetné, neboť takové ujednání by mohlo být považováno za neplatně sjednané, popř. nicotné s ohledem na dobré mravy, zásadu poctivosti či ochranu slabší strany.²⁵⁴ Dále při sjednání dlouhodobé záruky by měl být brán ohled na změnu okolností (*clausula rebus sic stantibus*) dle § 1765 až § 1766 Občanského zákoníku, neboť právní úprava záruky za jakost použití těchto ustanovení nevylučuje.²⁵⁵

Záruka může být sjednána ve formě samostatné záruky, při které je stanovena odpovědnost nad rámec odpovědnosti za vady (např. odpovědnost za vady jinak z odpovědnosti vyloučené), či nesamostatné záruky, která pouze rozšiřuje odpovědnost za vady (např. založení odpovědnosti za vady i po uplynutí zákonné lhůty).²⁵⁶

Vznik práv ze záruky je možné navázat na splnění určité podmínky (např. zaplacení poplatku) s výjimkou případů, kdy se uplatní úprava ochrany spotřebitele či prodeje zboží v obchodě.²⁵⁷ Jinými slovy řečeno, podmíněný vznik práv ze záruky nebude zpravidla možné sjednat v případech, kdy bude nabyvatel považován za spotřebitele či osobu nepodnikající ve vztahu k převodci, který by měl postavení podnikatele.

Na závěr lze shrnout, že si strany ve smlouvě o převodu podílu či akcií, popř. jednostranným prohlášením převodce či třetí osoby mohou udržení některých vlastností podílu či akcií po určitou dobu garantovat prostřednictvím záruky za jakost a rozšířit tak odpovědnost převodce za vady, přičemž s ohledem na obtížné stanovení obvyklých vlastností či účelu je u podílu či akcií vhodnější přesně specifikovat účel jejich užití či vymežit konkrétní vlastnosti, pro které je záruka garantována.

²⁵⁴ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 208. (§ 2114 OZ).

²⁵⁵ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 898. (§ 1919 OZ).

²⁵⁶ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 205. (§ 2113 OZ).

²⁵⁷ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 896. (§ 1919 OZ).

4.3 VYLOUČENÍ ČI OMEZENÍ ODPOVĚDNOSTI ZA VADY

Jak již bylo výše zmíněno, zákonná odpovědnost za vady je značně komplikovaná a potýká se s řadou úskalí, v jejichž důsledku by se mohl kupující (nabyvatel) ocitnout v důkazní nouzi a nemusel by tak být při vymáhání svých práv z vadného plnění úspěšný. Zároveň převodce (prodávající) má zájem na tom, aby jeho odpovědnost byla co možná nejužší. Je tedy v zájmu obou smluvních stran odpovědnost za vady modifikovat.

Soukromé právo ovládané zásadami autonomie vůle a smluvní svobody umožňuje zákonnou odpovědnost za vady ve smlouvě upravit odlišně, nicméně tato modifikace není bezbřehá. Všeobecná ustanovení o závazcích obsahují ustanovení § 1916 odst. 2 Občanského zákoníku, které zakazuje převodci (zciziteli) jednostranně předem omezit rozsah své odpovědnosti za vady pod sankcí zdánlivosti takového ujednání. Zároveň toto ustanovení nabyvateli umožňuje jednostranně se vzdát těchto práv v písemné formě. Strany si tedy v obecné rovině mohou jednostranným prohlášením věřitele (nabyvatele) či se smluvně dohodnout na vyloučení či limitaci práv z vadného plnění. I když se jedná o problematickou otázku, lze souhlasit, že ustanovení § 1916 odst. 2 Občanského zákoníku se použije jen v případech, kdy právní úprava daného závazku neobsahuje vlastní úpravu práv z vadného plnění.²⁵⁸ Typicky půjde o inominátní smlouvy. Úprava koupě věcí movitých v Občanském zákoníku má vlastní právní úpravu, která ale obdobné pravidlo jako § 1916 odst. 2 Občanskému zákoníku neobsahuje. Vzhledem k tomu, že jde o úpravu dispozitivní, smluvní strany si mohou odpovědnost modifikovat či vyloučit před i po uzavření smlouvy za dodržení určitých předpokladů. Dovolena jsou taková ujednání, která se nacházejí v mezích základních korektivů soukromého práva, a to zejména dobrých mravů, dobré víry či poctivosti.²⁵⁹ Například právní teorie uvádí, že nelze za žádných okolností vyloučit odpovědnost za vady, které jsou spojeny se zlým úmyslem.²⁶⁰ S tím lze jednoznačně souhlasit. Jde o vady, které prodávající (zcizitel) úmyslně způsobil, zatajil či lstivě zastřel.²⁶¹ U takových vad nelze dospět k závěru, že jednal převodce (zcizitel) poctivě a lze se tak domáhat neplatnosti takového ujednání omezující či vylučující odpovědnost za tyto vady.²⁶² ²⁶³ Od vad se zlým úmyslem je potřeba odlišit vědomé vady, o kterých mohl zcizitel vědět či musel vědět, ale nezpůsobil je úmyslně. Korektiv dobrých mravů se u vědomých vad neuplatní a je možné smluvně

²⁵⁸ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 884. (§ 1916 OZ)

²⁵⁹ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 123.

²⁶⁰ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 885. (§ 1916 OZ), nebo BÁNYAIOVÁ, A., in ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kolektiv. 2014. op. cit. sub. 129. s. 390. (§ 1916 OZ)

²⁶¹ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 885. (§ 1916 OZ)

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Právní teorie připouští platné sjednání takového ujednání za předpokladu, že bude možné se domáhat náhrady škody ve smyslu § 2909 OZ. (srov. ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 885. (§ 1916 OZ)

odpovědnost vůči těmto vadám upravit.²⁶⁴

Limitace smluvních svobody může být v některých případech přísnější. V rámci kapitoly 3.2.1 bylo zjištěno, že za určitých podmínek může být společník obchodní korporace považován za spotřebitele se všemi následky s tím spojenými. Právě u úpravy spotřebitelských smluv jsou jednání omezující či vylučující práva z vadného plnění zakázána po sankci zdánlivosti ve smyslu § 1814 písm. a) ve spojení s § 1815 Občanského zákoníku. Obdobně je tomu u prodeje zboží v obchodě, u něž ustanovení § 2174 Občanského zákoníku zakazuje ujednat si omezení či zánik práv z vadného plnění před jejich uplatněním.

Modifikaci odpovědnosti za vady může také limitovat generální klauzule ochrany slabší strany ve smyslu § 433 odst. 1 Občanského zákoníku. Dle vyvratitelné domněnky podle § 433 odst. 2 Občanského zákoníku se za slabší stranu považuje fyzická či právnická osoba vystupující vůči podnikateli mimo souvislost s vlastním podnikáním. Nicméně za určitých předpokladů může být za slabší stranu považován i podnikatel.²⁶⁵ V důsledku ujednání omezující práva z vadného plnění v rozporu s ochranou slabší smluvní strany by bylo možné domáhat se neplatnosti takového smluvního ujednání.

Lze se setkat v právní teorii se závěry, že se nelze vzdát práv z vadného plnění v případě ujištění o určitých vlastnostech.²⁶⁶ S tím nelze souhlasit. Účelem smluvní modifikace odpovědnosti za vady je právě nastavení vlastních nároků s ohledem na vymíněné vlastnosti. Pokud by byl připuštěn zákaz takové modifikace ve vztahu k ujištění o vlastnostech, a to právě v případě podílu či akcií, postrádala by smluvní modifikace smysl.

Následující kapitoly budou věnovány způsobům omezení odpovědnosti převodce (prodávajícího) ve smlouvách o převodu podílu či akcií, přičemž tyto způsoby omezení lze použít nejen ve vztahu k vadám v podobě nedostatků vlastností podílu či akcií, ale i v případech, kdy se některé prohlášení či ujištění, které se nutně nemusí týkat vlastností podílu či akcií, učiněné ve smlouvě ukáže jako nepravdivé.

4.3.1 Smluvní způsoby omezení odpovědnosti

4.3.1.1 Klauzule *de minimis*

Ujednání o klauzuli *de minimis*, v německém právu nazývané jako *Freibetrags* či *die Bagatellklausel*,²⁶⁷ navazuje na zásadu *de minimis non curat praetor*, které byla také rozebrána v kapitole 2.2. Dle této zásady nelze zanedbatelné nedostatky předmětu plnění považovat za vadu,

²⁶⁴ ŠILHÁN, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 886. (§ 1916 OZ).

²⁶⁵ LASÁK, J. in LAVICKÝ, P. a kol. 2014. op. cit. sub. 211. s. 1653. (§ 433 OZ).

²⁶⁶ TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. op. cit. sub. 33. s. 123.

²⁶⁷ BEISEL, D., KLUMPP, H. op. cit. sub. 89. § 16. marg.č. 112.

práva z vadného plnění nevznikají a tyto nedostatky jdou k tíži nabyvatele. Ujednáním o klauzuli *de minimis* si strany ve smlouvě o převodu podílu či akcií stanoví, které vady jsou považovány za marginální nebo si stanoví částku, kterou hodnota dané vady musí překročit, aby práva z vadného plnění vznikla.²⁶⁸ Klíčovým parametrem je právě částka stanovená ve smlouvě, která by měla odpovídat požadavku banálnosti daného nedostatku.²⁶⁹ V opačném případě by dané ujednání mohlo být neplatné pro rozpor s dobrými mravy dle § 580 Občanského zákoníku a převodce by tak mohl být za tyto vady odpovědný.

4.3.1.2 Baskets

Ujednání o tzv. *baskets* neboli košících se do určité míry podobá klauzuli *de minimis*. Ujednání o košících spočívá v tom, že ve smlouvě dojde k definování skupiny (souboru) jednotlivých vlastností podílu či akcií či jiných skutečností a v případě, že se ukážou jako vadné, musí jejich souhrnná hodnota překročit smluvně stanovenou částku, jinak práva z vadného plnění nelze uplatnit.²⁷⁰ Zpravidla při překročení daného limitu lze u jednotlivého košíku ve smlouvě stanovit, že má nabyvatel právo na slevu z ceny, jejíž výše může být ve smlouvě také stanovena.

Košíky mohou být odečitatelné (*deductible baskets*) nebo neodečitatelné (*tipping baskets*).²⁷¹ V případě sjednání odečitatelného košíku je převodce odpovědný pouze za hodnotu, která překročila částku (limit) košíku stanovenou ve smlouvě.²⁷² Jinými slovy řečeno, hodnota košíku se do slevy nezapočítává, resp. se hodnota košíku od slevy odečítá. Oproti tomu při sjednání neodečitatelného košíku se hodnota košíku od slevy neodečítá a nabyvatel má právo na slevu z ceny v plné výši, tj. v součtu všech nároků z jednotlivých vad, které jsou do daného košíku zařazeny.²⁷³ Je možné také sjednat maximální částku, kterou lze v daném košíku uplatnit.

Je také možné ujednání o košících současně použít s klauzulí *de minimis*, a to tak, že se u každé jednotlivé vady v košíku stanoví její minimální výše, která zakládá práva z vadného plnění, a zároveň souhrnná výše uplatňovaných nároků musí dosahovat smlouvou stanoveného limitu. Dalo by se říct, že tímto ujednáním dochází k paušalizaci rizik u „běžných“ vad, aby se mezi stranami případně řešily pouze vady podstatné.²⁷⁴ Košíky (a také klauzule *de minimis*) jsou také užitečné pro snížení nákladů, které se pojí s uplatněním práv z vadného plnění (např. vypracování znaleckého posudku, náklady za právní zastoupení) či vytvoření rezerv pro budoucí řešení

²⁶⁸ Tamtéž.

²⁶⁹ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 116.

²⁷⁰ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 44,45.

²⁷¹ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 45.

²⁷² Tamtéž.

²⁷³ Tamtéž.

²⁷⁴ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 45.

vadného plnění.²⁷⁵

4.3.1.3 *Cap*

V praxi se lze také setkat s ujednáním o horních stropích (tzv. *caps*). V německém právu se takové ujednání nazývá *Cap-Klauseln*,²⁷⁶ které omezuje odpovědnost převodce způsobem, že stanoví maximální přesnou částku či procento z ceny, které lze v souhrnu požadovat v případě vzniku práv z odpovědnosti za vady včetně porušení prohlášení a ujištění.²⁷⁷ Převodce tak je již při uzavření smlouvy o převodu podílu či akcií srozuměn s maximální částkou, kterou může potenciálně vynaložit na uplatnění práv z vadného plnění. Může si tak také učinit rezervy, pokud by vady byly případně uplatněny.

4.3.1.4 *Časové limity*

U odpovědnosti převodce za vady je možné smluvně prodloužit či zkrátit časové období, po jehož uplynutí nebude možné nároky z ní plynoucí uplatnit, resp. při uplatnění oprávněné námitky před soudem nebudou práva nabyvateli přiznána. Pro různé vady či prohlášení a ujištění mohou být stanovena odlišná časová období. Počátek časového období je zpravidla stanoven na den uzavření smlouvy či den vypořádání. Časová limitace opět není neomezená a při odchýlení se od zákonné limitace, která činí u koupě 2 roky (24 měsíců) dle § 2112 odst. 1 či § 2165 odst. 1 Občanského zákoníku, je nutné dodržet korektivy v podobě dobrých mravů, zásady poctivosti či ochrany slabší strany. Zejména pak v případě uplatnění ustanovení o prodeji zboží v obchodě je limitace výslovně omezena tak, že dle § 2168 Občanského zákoníku je tuto dobu možné zkrátit pouze na polovinu, tzn. na 1 rok. Smluvní strany by při sjednávání časového limitu měly být obezřetné, neboť tím, že dojde k modifikaci objektivní reklamační lhůty nedochází současně k modifikaci ostatních reklamačních lhůt (např. lhůty k oznámení vady).²⁷⁸

4.4 SMLUVNÍ NÁROKY ZA PORUŠENÍ PROHLÁŠENÍ A UJIŠTĚNÍ

Jak již bylo blíže popsáno výše, prohlášení a ujištění jsou specifická ujednání ve smlouvách o převodu podílu a akcií, která obsahují nejen ujednání o jejich vlastnostech, ale také jiných skutečnostech, které mohou mít zásadní význam pro učinění rozhodnutí danou transakci uskutečnit. Je proto vhodné ve smlouvě řádně nastavit nároky dle konkrétních okolností pro

²⁷⁵ Tamtéž.

²⁷⁶ BEISEL, D., KLUMPP, H. op. cit. sub. 89. § 16. marg.č. 113.

²⁷⁷ ACHOUR, G., FRÖHLICHOVÁ, T. op. cit. sub. 101. s. 107.

²⁷⁸ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1109/2015, ze dne 9. 9. 2015.

případ, že by se tato prohlášení a ujištění ukázala jako nepravdivá. Nároky z prohlášení a ujištění můžeme rozdělit do v zásadě do tří skupin.

Za první skupinu můžeme označit zákonnou odpovědnost za vady, jejíž přímé použití v případě prohlášení týkající se vlastností podílu či akcií, a to i ve vztahu k vymíněným vlastnostem obchodního závodu cílové obchodní korporace, bylo několikrát potvrzeno Nejvyšším soudem. V zájmu právní jistoty a z důvodu poměrně přísného a zdoluhavého reklamačního procesu dochází ve smlouvách k její částečné modifikaci či ke konstrukci jiných nároků. U některých prohlášení a ujištění, které se netýkají vlastností podílu či akcií (např. statusová prohlášení), je též konstruována samostatná větev nároků.

Do druhé skupiny lze zařadit právě částečnou modifikaci zákonné odpovědnosti za vady, u které ve smlouvách dochází především k úpravě lhůt stanovených v rámci reklamačního procesu a úpravě nároků z vadného plnění. Za příklad takové modifikace lze uvést případ řešený Nejvyšším soudem v jeho usnesení, sp, zn. 29 Odo 564/2006, ze dne 4. 12. 2007, v němž ve smlouvě o převodu zaknihovaných akcií bylo ujednáno, že v případě, že se prohlášení prodávajících o závazcích obchodní korporace ukáže jako nepravdivé, vzniká kupujícímu právo na slevu z kupní ceny, která byla ve smlouvě přesně stanovena. Nejvyšší soud ve svém usnesení k tomuto ujednání konstatoval, že mezi stranami došlo k vypořádání práv z odpovědnosti za vady odchylně od zákonné úpravy, čímž vyloučili právo kupujícího od smlouvy odstoupit.²⁷⁹

Poslední třetí možností smluvních stran je úplné vyloučení zákonné odpovědnosti za vady a její nahrazení samostatnými a nezávislými smluvními nároky. Mezi takové nároky budou zpravidla spadat různé druhy peněžitých kompenzací v případech, ve kterých se prohlášení či ujištění ukáže nepravdivé. Dále se čím dál častěji v praxi využívá institut pojištění prohlášení a ujištění či možnost jejich zajištění prostřednictvím prostředků na vázaných účtech nebo zachování účasti převodce (prodávajícího) v obchodní korporaci.²⁸⁰

U modifikace či nezávislých smluvních nároků by strany měly pamatovat na kogentní ustanovení Občanského zákoníku zejména v případech, kdy by nabyvatel podílu či akcií měl postavení spotřebitele či osoby vystupující mimo vlastní podnikání, a uplatnila by se na něj úprava ochrany spotřebitele, popř. zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě. Pozornost by také měla být věnována možné neplatnosti z důvodu omylu ve vztahu k nepravdivým prohlášením, která byla blíže rozebrána v kapitole 3.7.2, nebo vadám učiněným se zlým úmyslem, u nichž nelze omezit zákonnou odpovědnost za vady.

²⁷⁹ Usnesení Nejvyššího soudu, sp, zn. 29 Odo 564/2006, ze dne 4. 12. 2007.

²⁸⁰ KRATOCHVÍLOVÁ, K. *Nákupů firem výrazně přibýlo, ruku v ruce s tím přibývá i práce pro právníky* [online]. 2016 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: <http://pravnicradce.ihned.cz/c1-65557600-nakupu-firem-vyrazne-pribylo-ruku-v-ruce-s-tim-pribyva-i-prace-pro-pravniky>.

4.4.1 Smluvní pokuta

Za jeden z nejčastěji v praxi využívaných nástrojů pro utvrzení dluhu (splnění smluvní povinnosti) lze považovat smluvní pokutu upravenou v ustanoveních § 2048 až § 2052 Občanského zákoníku. Její podstata spočívá ve smluvním ujednání, které stanoví, že v případě porušení smluvní povinnosti má věřitel právo požadovat určité plnění, zpravidla peněžitou částku, přičemž není rozhodující, zda vznikla škoda nebo zda šlo o zaviněné porušení smluvní povinnosti či nikoliv. Dle ustálené judikatury smluvní pokuta může mít zajišťovací, kompenzační či sankční funkci.²⁸¹ Jakou funkci bude smluvní pokuta plnit záleží na vůli stran, neboť úprava smluvní pokuty v Občanském zákoníku je převážně dispozitivní.²⁸² Za výhodu smluvní pokuty lze považovat její snadnější vymahatelnost oproti náhradě škody nebo nároků z vadného plnění, neboť není potřeba prokázat a vyčíslit danou újmu či slevu z ceny, není nutné dodržet striktní reklamační proces aj.²⁸³ Na druhou stranu smluvní pokuta nebude vhodná jako zajišťovací nástroj ve všech případech. Například u nesolventního dlužníka může ztrácet na významu.

Zajištěním ujednání o vlastnostech či jiného prohlášení ve smlouvě o převodu podílu či akcií smluvní pokutou se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozsudku, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015. V daném případě byla ve smlouvě o převodu akcií učiněna řada prohlášení vztahující se k majtkovým a právním poměrům cílové obchodní korporace (vymíněné vlastnosti akcií) a pro případ, že by se daná prohlášení ukázala jako nepravdivá, byla sjednána smluvní pokuta. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud dospěl k závěru, že takové prohlášení je nutné považovat za právní povinnost stanovenou ve smlouvě, nenašel „žádný důvod, pro nějž by smluvní pokuta nemohla být sjednána též jako následek porušení (smluvní) povinnosti převodce spočívající v závazku převést na nabyvatele akcie mající deklarovanou „vlastnost.“²⁸⁴ Není důvod pro to, aby dané závěry nemohly být použity též na podíl nevtělený do cenného papíru.

Při sjednávání smluvní pokuty je potřeba také pamatovat na náležitosti, které musí být naplněny, aby bylo ujednání platné. V první řadě musí dojít k dostatečně určité identifikaci právní povinnosti. Není možné zajistit smluvní pokutou povinnost znějící „pokud podstatně poruší své smluvní závazky“²⁸⁵ nebo povinnost „poskytnout veškerou dostupnou dokumentaci“ bez

²⁸¹ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 3682/2008, ze dne 27. 1. 2011.

²⁸² ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 391.

²⁸³ Tamtéž.

²⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015.

²⁸⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 2 Odon 90/97, ze dne 29. 4. 1998, publikovaný v HORÁK, P. Přehled judikatury ve věcech smluvní pokuty: (s přihlédnutím k novému občanskému zákoníku). Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Judikatura. s. 66-68. ISBN 978-80-7478-330-2.

specifikace konkrétních dokumentů.²⁸⁶ Je tak potřeba vlastnosti podílu či akcií, popř. jiné povinnosti stanovené v prohlášení přesně a konkrétně specifikovat. Nutno doplnit, že vztah smluvní pokuty a dané smluvní povinnosti je považován za akcesorický.²⁸⁷ Dále jen nutné smluvní pokutu vázat na porušení této povinnosti, přičemž podoba porušení je na volbě stran.²⁸⁸ V případě prohlášení o vlastnostech podílu či akcií půjde o porušení v podobě vadného splnění. Poslední náležitostí je stanovení výše či způsobu určení výše smluvní pokuty, která může mít podobu peněžitou i nepeněžitou, jednorázovou či opakující se plnění do chvíle, než dojde ke splnění dané povinnosti.²⁸⁹ Důležité je také hledisko přiměřenosti smluvní pokuty, přičemž u tohoto kritéria nelze vycházet z její výše, ale ze zvláštních okolností konkrétního případu doprovázející sjednání smluvní pokuty, tak aby byla považována za spravedlivou.²⁹⁰ Skutečnost, že je smluvní pokuta nepřiměřená nezpůsobuje bez dalšího neplatnost takového ujednání, ale umožňuje využití moderačního práva soudu ve smyslu § 2051 Občanského zákoníku.²⁹¹

Závěrem lze shrnout, ve smlouvě o převodu podílu či akcií lze sjednat smluvní pokutu pro případ, že prohlášení o vlastnostech podílu či akcií, popř. prohlášení o jiných skutečnostech nebudou odpovídat skutečnosti a lze ji považovat za vhodný nástroj k zajištění této povinnosti. Nicméně vzhledem k tomu, že smluvní pokuta je dalším doplňujícím závazkem mezi převodcem a nabyvatelem, její sjednání automaticky nevylučuje nároky plynoucí z odpovědnosti za vady.²⁹² V případě, že strany nemají zájem na tom, aby nabyvatel podílu či akcií mohl kromě smluvní pokuty požadovat i práva z vadného plnění, měly by použití zákonné odpovědnosti za vady ve smlouvě (v dovoleném rozsahu) vyloučit.

4.5 SPECIFICKÁ ODŠKODNĚNÍ (INDEMNITIES)

Od prohlášení a ujištění je potřeba odlišit specifický nástroj tzv. „*Indemnities*“ (také v německém právu nazývané *Freistellungsverpflichtung*).²⁹³ Lze je definovat jako smluvní ujednání o příslibu náhrady škody v případě, že bude porušeno prohlášení uvedené ve smlouvě,²⁹⁴

²⁸⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 1038/2000, ze dne 21. 2. 2002.

²⁸⁷ LASÁK, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 1282. (§ 2048 OZ).

²⁸⁸ ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 401.

²⁸⁹ LASÁK, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 1283. (§ 2048 OZ).

²⁹⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 1432/2010, ze dne 30. 3. 2011.

²⁹¹ LASÁK, J. in HULMÁK, M. (ed) a kol. op. cit. sub. 46. s. 1282. (§ 2048 OZ), nebo rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 1432/2010, ze dne 30. 3. 2011.

²⁹² ŠILHÁN, J. op. cit. sub. 24. s. 429.

²⁹³ BEISEL, D., KLUMPP, H. op. cit. sub. 89. § 16. marg.č. 112.

²⁹⁴ AGNEW, D. *Warranties and indemnities: what's the difference?* [online]. The In-House Lawyer. 2010 [cit. 24. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.inhouselawyer.co.uk/legal-briefing/warranties-and-indemnities-whats-the-difference/>.

přičemž tato prohlášení se zpravidla týkají nezanedbatelných rizik ohledně cílové obchodní korporace a jejichž rozsah nelze přesně materializovat, např. v oblasti životního prostředí, daní nebo soudních sporů.²⁹⁵ Tyto rizika bývají obvykle zjištěna v rámci *due diligence* a nemusí být zohledněna při určování výše kupní ceny podílu či akcií.²⁹⁶ Jde o režim nároků odlišný od nároků plynoucích z porušení prohlášení a ujištění a od zákonné odpovědnosti za vady.

4.6 ŘEŠENÍ SPORŮ

Převodce (prodávající) nemusí s nároky plynoucích ať již ze zákonné, či smluvní odpovědnosti za vady, které byly uplatněny ze strany nabyvatele podílu či akcií (kupujícího) souhlasit. Vždy je v daném případě možné obrátit se ihned na soud, který daný spor postaví najisto. Nicméně ve smlouvách o převodu podílu či akcií jsou v praxi často stanoveny různé mimosmluvní instituty řešení daného sporu. V první řadě je zpravidla smluvně stanovena určitá lhůta pro uzavření dohody (narovnání) mezi stranami. Dále dochází například ke sjednání přesně určeného eskalačního procesu řešení daného sporu na různých úrovních (např. na úrovni managementu, následně na úrovni právních poradců apod.), vypracování znaleckého posudku pro ověření sporné vady či jiné skutečnosti, nebo provedení mediačního řízení k dosažení smíru.²⁹⁷ V případě, že tyto instituty nebudou úspěšné ve vyřešení sporu, je na místě právě již výše zmíněné soudní řízení, popř. (někdy vhodnější) rozhodčí řízení, pokud se na něm strany dohodnou. Při řešení sporů je vždy potřeba brát ohled lhůty stanovené v rámci reklamačního procesu či na promlčení práv nabyvatele.

²⁹⁵ ACHOUR, G., FRÖHLICHOVÁ, T., op. cit. sub. 101. s. 108.

²⁹⁶ Tamtéž.

²⁹⁷ HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. op. cit. sub. 41. s. 45,46.

ZÁVĚR

Tato diplomové práce si kladla za cíl zanalyzovat zákonnou a smluvní odpovědnost za vady podílu či akcií se zaměřením na úpravu kupní smlouvy a vymezit, jaké vlastnosti, resp. vady může podíl či akcie mít s důrazem na vady faktické. Níže shrnuji odpovědi na následující výzkumné otázky: Je možné na podíl či akcie použít odpovědnost za vady upravenou v Občanském zákoníku? Mohou mít podíl či akcie obvyklé vlastnosti či obvyklý účel užití? Jaké druhy a konkrétní vlastnosti či vady mohou mít podíl či akcie? Mohou být vlastností podílu či akcií také vlastnosti obchodního závodu, popř. za jakých podmínek? Může být společník považován za spotřebitele se všemi důsledky s tím spojenými? Jaké nároky v případě vad podílu či akcií jsou ve smlouvách o jejich převodu sjednávány?

V důsledku toho, že za účinnosti Starého občanského zákoníku a Obchodního zákoníku byla smlouva o převodu (obchodní) podílu považována za samostatný smluvní typ a analogicky se na ní použila ustanovení kupní či darovací smlouvy, a to v rozsahu, který nebyl v rozporu s povahou (obchodního) podílu, nebo nestanovil-li zákon jinak. Nyní je podíl bez ohledu na jeho vtělení do cenného papíru dle většinového názoru považován za věc ve smyslu § 489 Občanského zákoníku, smlouva o jeho převodu není samostatným smluvním typem a lze na ní dle většinového názoru přímo aplikovat právní úpravu koupě, darování či směny upravené v Občanském zákoníku včetně odpovědnosti za vady s výjimkou ustanovení neslučitelných s jeho povahou.

Hledisko obvyklých vlastností či obvyklého účelu užití je rozhodující pro určení vlastností předmětu plnění v případě, že vlastnosti nebyly vymíněny ve smlouvě či účel užití není patrný ze smlouvy. Dle ustálené judikatury podíl či akcie slouží především jako prostředek k řízení této obchodní korporace a k uplatňování práv společníka či akcionáře ve vztahu k obchodní korporaci. I když se lze setkat s rozdílnými názory, dle mých závěrů podíl či akcie má obvyklé vlastnosti ve smyslu kvantitativní a (z části) kvalitativní stránky podílu v širším smyslu. Ve zbytku lze podíl či akcie považovat za natolik specifické předměty právních poměrů, jejichž vlastnosti nelze až na výjimky generalizovat a nelze tak stanovit, jejich obvyklý účel či jeho obvyklé vlastnosti.

V rámci kapitoly 2 byly představeny faktické a právní vady, zjevné a skryté vady, kvalitativní a kvantitativní vady či podstatné a nepodstatné vady. Důraz byl kladen především na faktické vady podílu či akcií. Představena byla i zásada *de minimis non curat praetor*, dle které marginální nedostatky nejsou považovány za vadu. V návaznosti na výše uvedené závěry bylo dovozeno, že kromě „běžných“ vlastností (vad) podílu či akcie, jako je jeho hodnota, velikost, jmenovitá hodnota akcie či vlastnosti týkající se hmotného substrátu cenného papíru, do kterého je podíl vtělen, musí být dle ustálené judikatury v mnohých případech vlastnosti sjednány ve

smlouvě. Jedná se například o ručení převodce za závazky cílové korporace, odstoupení od smlouvy o společném podniku nebo změnu zakladatelského právního jednání. Blíže pojednávám o změně zakladatelského právního jednání jako vadě podílu či akcie podobě redukce počtu hlasů spojených s podílem či akciemi či změně většiny potřebné k rozhodnutí valné hromady. V dané problematice se ztotožňuji s judikaturními závěry, dle kterých změnu zakladatelského právního jednání nelze považovat za vadu podílu či akcie přímo ze zákona, neboť se nejedná o jejich obvyklé vlastnosti.

Vzhledem k tomu, že důvodem získávání účasti v obchodní korporaci jsou především předměty či práva, která jsou součástí obchodního závodu cílové obchodní korporace, je mezi odbornou veřejností velmi diskutována otázka, zda nedostatky ohledně obchodního závodu způsobují vadnost podílu či akcií. Za staré právní úpravy účinné do 31. 12. 2013 bylo dle ustálené rozhodovací praxe nutné vlastnosti obchodního závodu (dříve podniku) výslovně vymínit ve smlouvě o převodu podílu či akcií, jinak nebyl převodce za tyto vady odpovědný. Dle převažující části odborné veřejnosti a Vrchního soudu v Olomouci²⁹⁸ se dané závěry uplatní i nyní za účinnosti Občanského zákoníku. Nicméně na základě závěrů z německé, a především rakouské právní doktríny a judikatury, která je českému právnímu řádu blízká, je možné se prostřednictvím odpovědnosti za dobytost při postoupení pohledávky dle ustanovení § 1885 odst. 1 Občanského zákoníku dovolávat těchto nedostatků přímo ze zákona. Není pochyb, že tyto závěry nelze generalizovat na všechny převody podílu či akcií, neboť to nelze považovat za spravedlivé, a to především ve vztahu k menšinovým společníkům či akcionářům. Rakouská a německá právní doktrína a judikatura tak stanoví hranice velikosti podílu (v širším smyslu), za níž by odpovědnost za vady obchodního závodu u převodu podílu či akcií vznikla. Lze shrnout, že by se mělo jednat o většinový podíl, tj. alespoň o 50% podíl. V českém právním prostředí je možné např. uvažovat o hranici 2/3 všech hlasů společníků na valné hromadě v případě společnosti s ručením omezeným. K dané otázce se po účinnosti nové úpravy nevyjádřil Nejvyšší soud, proto je zde stále otevřený prostor pro odklonění se od těchto judikaturních závěrů vztahující se k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013.

V důsledku výše uvedených závěrů bývají vlastnosti podílu či akcií sjednávány ve smlouvě, a to podle anglosaského vzoru ve formě tzv. prohlášení a ujištění (*Representations and warranties*), které dle ustálené judikatury představují právní povinnost se všemi důsledky s tím spojenými. Významná jsou především prohlášení týkající se účetní závěrky cílové obchodní korporace, přičemž rozsah odpovědnosti by podle vzoru nastoleném německou doktrínou mohl

²⁹⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. 8 Cmo 137/2018, ze dne 23. 1. 2019, publikováno ve Výběru rozhodnutí vrchních soudů č. 222/2019 (VRVS 222/2019).

odvíjet dle formulace daného prohlášení (objektivní a subjektivní bilanční garance).

Pro úpravu odpovědnosti za vady je také stěžejní otázka, zda lze společníka obchodní korporace považovat za spotřebitele. Soudní dvůr EU dovozuje, že v případě profesionálních vazeb společníka na obchodní korporaci v podobě jednatelství či většinového podílu nesleduje při převodu podílu či akcie soukromý účel a nelze jej považovat za spotřebitele. K tomu se přiklání i část české právní doktríny. Nejvyšší soud ve svých rozhodnutích opakovaně dospěl k závěru, že účast fyzické osoby v obchodní korporaci z něj bez dalšího nečiní podnikatele. Následně se Nejvyšší soud ve svém rozsudku, sp. zn. 33 Cdo 7/2014, odklonil od judikatury Soudního dvora a posoudil smlouvu uzavřenou společníkem, který byl zároveň jednatelem dané společnosti, jako smlouvu spotřebitelskou. Dospívám k závěru, že i smlouva o převodu podílu či akcií může být považována ze spotřebitelskou smlouvu. V praxi se v současné době na postavení společníka jako spotřebitele nebere v mnohých případech ohled, proto je vhodné na tuto skutečnost upozornit. Vzhledem k tomu, že dle ustálené judikatury nelze považovat bez dalšího společníka obchodní korporace za podnikatele, není žádný důvod, aby se na smlouvu o převodu podílu či akcií neuplatnila zvláštní ustanovení o prodeji zboží v obchodě, která poskytují zvýšenou ochranu kupujícímu, který vystupuje mimo souvislost s vlastním podnikáním (není podnikatelem).

V rámci analýzy zákonné odpovědnosti za vady byl popsán reklamační proces, rozebrána práva plynoucí z vadného podílu či akcie, zejména možnost odstoupení od smlouvy a přiměřená sleva z (kupní) ceny. Byly podrobně popsány metody výpočtu slevy z (kupní) ceny, a to zejména proporční metoda či metoda doplnění účetní bilance ve vztahu k prohlášení o položkách účetní závěrky, které se ve smlouvách o převodu podílu či akcií často objevují. Ve vztahu ke slevě z (kupní) ceny byla nastíněna úprava jejího výpočtu s ohledem na specifika podílu či akcií v rakouském právním řádu či v Úmluvě CISG.

Nutno také pamatovat na instituty sbíhající se nebo konkurující s odpovědností za vady, a to zejména náhradu škody, záruku za jakost a nároky vyplývající z omylu ve vztahu k prohlášení o vlastnostech podílu či akcie ve smyslu § 583 a násl. Občanského zákoníku. V právní teorii nepanuje shoda ohledně vztahu nároků vyplývajících z omylu a právy z vadného plnění. Jako vhodné se v českém právním řádu jeví řešení, že v případě podstatného omylu ohledně vlastností podílu či akcií by měl být dán vztah exkluzivity ve prospěch práv z vadného plnění a v případě nepodstatného omylu by bylo možné alternativně volit mezi těmi nároky, přičemž by měly být stanoveny výjimky, u kterých by opět převládla exkluzivita ve prospěch práv z vadného plnění. Vzhledem k tomu, že strany zpravidla nebudou mít zájem na tom, aby smlouva byla stížena neplatností, měly by si ve smlouvě vztah k § 583 a násl. Občanského zákoníku upravit.

Na základě analýzy zákonné odpovědnosti za vady bylo zjištěno, že reklamační proces

upravený v Občanském zákoníku je příliš striktní ve vztahu lhůtám a nabyvatel podílu či akcií se může ocitnout v důkazní nouzi pro prokázání jeho práv z vadného plnění. Strany si tak ve smlouvě o převodu podílu či akcií mohou zákonnou odpovědnost za vady modifikovat či ji v dovoleném rozsahu vyloučit a upravit si vlastní nároky v případě vadného plnění či nepravdivého prohlášení. V rámci kapitoly 4 byly představeny podmínky omezení či vyloučení odpovědnosti za vady. Dále jednotlivé smluvní způsoby omezení odpovědnosti objevující se ve smlouvách o převodu podílu či akcií, a to klauzule *de minimis*, odečitatelné a neodečitatelné košíky (tzv. *baskets*), horní stropy (tzv. *caps*) nebo časové limity. Následně byly blíže popsány smluvní nároky z porušení prohlášení a ujištění se zaměřením na možnost použití smluvní pokuty. Smluvní pokuta je dle mého názoru vzhledem ke své snadnější vymahatelnosti vhodným nástrojem pro zajištění povinnosti plnit řádně, tj. bez vad. Nutné je ale brát ohled na skutečnost, že sjednání smluvní pokuty samo o sobě nevylučuje užití odpovědnosti za vady upravené v Občanském zákoníku.

Samotnému uzavření smlouvy o převodu podílu či akcií zpravidla předchází hloubková prověrka cílové obchodní korporace tzv. *due diligence*. Pozornost je dána skutečnosti, zda mají strany zákonnou povinnost ji provádět, zejména zda ji lze ztotožňovat s prohlídkou věci po jejím převzetí, která je prvním krokem řádného reklamačního procesu. Závěr je takový, že bez dalšího povinnost provést *due diligence* nevyplývá. Nicméně v některých případech, ve kterých bude nabyvatelem (kupujícím) obchodní korporace, lze o povinnosti provést *due diligence* uvažovat s ohledem na povinnost statutárního orgánu jednat s péčí řádného hospodáře.

V závěru diplomové práce jsou pak představena specifická odškodnění tzv. *indemnities*, které je potřeba odlišit od nároků z odpovědnosti za vady, a možná řešení sporů vzniklých v důsledku uplatnění práv z vadného plnění.

SEZNAM ZKRATEK

ABGB	JGS Nr. 946/1811, Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů.
BGB	RGBL. S. 195, Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů.
CISG	Sdělení č. 160/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, ve znění pozdějších předpisů.
Nejvyšší soud	Nejvyšší soud České republiky
Občanský soudní řád	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
Občanský zákoník, OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
Obchodní zákoník, ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění od 1. 7. 2013 do 31. 12. 2013.
Směrnice 1999/44/ES	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.
Starý občanský zákoník, SOZ	Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013.

Zákon o cenných papírech

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění účinném od 30. 6. 2013 do 31. 12. 2013.

Zákon o obchodních korporacích, ZOK

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. Učebnice

ČERNÁ, S., ŠTENGLOVÁ, I., PELIKÁNOVÁ, I. a kol. *Právo obchodních korporací*. 2. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978-80-7598-991-8.

DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., a ZUKLÍNOVÁ, M., et al. *Občanské právo hmotné*. 2., aktualizované a doplněné vydání. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7552-187-3.

HURYCHOVÁ, K., TOMÁŠEK, P. a ZVÁRA, M. *Obchodní korporace v judikatuře českých a zahraničních soudů*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3500-2.

RABAN, P. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm, 2013. ISBN 978-80-87713-10-5.

2. Monografie

BEISEL, D., KLUMPP, H. *Der Unternehmenskauf* [online]. 7. vydání. München: C.H.Beck, 2016 [cit. 12. 2. 2021]. ISBN 978-3-406-66509-7. In: Beck-online [právní informační systém]. Dostupné z: https://beck-online.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%5Ckomm%5Cbeiselklumpphdbuntkauf_6%5Cbuch%5Ccont%5Cbeiselklumpphdbuntkauf.htm

ČECH, P., ŠUK, P. *Právo obchodních společností: v praxi a pro praxi (nejen soudní)*. Vydání I. Praha: Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, 2016. ISBN 978-80-7273-177-0.

DVOŘÁČEK, J., BOUKAL, P., KLEČKA, J. MIKAN, P. *Due diligence: podstata, postupy, použití*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-596-2.

FILIP, V., FYRBACH, D. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-231-3.

HORÁK, P. *Přehled judikatury ve věcech smluvní pokuty: (s přihlédnutím k novému občanskému zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Judikatura. ISBN 978-80-7478-330-2.

CHITTY, J., BEALE, H. G., ed. *Chitty on contracts. Volume I. General Principles*. 33. vydání. London: Sweet and Maxwell. Thomson Reuters, 2018. s. 1030. ISBN 978-04-1406-513-0.

SCHMIDT, K. *Handelsrecht. I., Unternehmensrecht*. 6. Auflage. Köln: Carl Heymanns, 2014-. ISBN 978-3-452-27796-1.

ŠILHÁN, J. *Právní následky porušení smlouvy v novém občanském zákoníku*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Právní instituty. ISBN 978-80-7400-544-2.

TREITEL, G. H. *The law of contract*. 10th ed. London: Sweet and Maxwell, 1999. ISBN 0-421-63460-X.

3. Komentáře

HULMÁK, M. (ed) a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.

HULMÁK, M. (ed) a kol. *Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-287-8.

KLANG, H., FENYVES, A., KERSCHNER, F., a VONKILCH, A., ed. *Kommentar zum Allgemeinen Bürgerlichen Gesetzbuch: ABGB (§§ 1375 bis 1410)*. 3. Auflage. Wien: Verlag Österreich, 2011. ISBN 978-3-7046-5567-7.

KODEK, G. E., SCHWIMANN, M. ed. *ABGB: Praxiskommentar. Band 4. §§ 859-1089 ABGB*. 4. Auflage. Wien: LexisNexis, 2012. Kommentar. ISBN 978-3-7007-5719-1.

KRÖLL, S., MISTELIS, L., PERALES VISCASILLAS, M., ed. *UN convention on contracts for the International Sale of Goods (CISG): a commentary*. Second edition. München: C.H. Beck, 2018. ISBN 978-3-406-71455-9.

LASÁK, J., POKORNÁ, J., ČÁP, Z., DOLEŽIL, T. a kol. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. I. díl. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-537-5.

LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014. ISBN 978-80-7400-529-9.

SCHWIMANN, M. ed. *ABGB: Praxiskommentar. Band 6. §§ 1293-1502 ABGB*. 3. Auflage. Wien: LexisNexis, 2012. Kommentar. ISBN 978-370-0734-086.

ŠTENGLOVÁ, I., HAVEL, B., CILEČEK, F., KUHN, P., ŠUK, P. *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. 3. vydání. Praha: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-799-6.

ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kolektiv. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2014. ISBN 978-80-7478-638-9.

TICHÝ, L. *CISG (Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží): komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-649-4.

TICHÝ, L., PIPKOVÁ, P. J., BALARIN, J. *Kupní smlouva v novém občanském zákoníku: komentář: [§ 2079-2183]*. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-521-3.

4. Periodika

ACHOUR, G., FRÖHLICHOVÁ, T. *Prohlášení a ujištění v akvizičních transakcích*. EPRAVO.CZ MAGAZINE. 2017, roč. 11, č. 1, s. 103-108. ISSN 1802-1492.

ČECH, P. *K některým úskalím převodu obchodního podílu I*. Právní rádce. 2007, roč. 15, č. 5, s. 16-22. ISSN 1210-4817.

ČECH, P. *K některým úskalím převodu obchodního podílu II*. Právní rádce. 2007, roč. 15, č. 6, s. 23-29. ISSN 1210-4817.

ČECH, P. *K převodu obchodního podílu*. Právní rádce. 2007, roč. 15, č. 11, s. 31-33. ISSN 1210-4817.

ČECH, P. *K určitosti dohody o smluvní pokutě*. Právní rádce. 2008, roč. 16, č. 3, s. 11-22. ISSN 1210-4817.

ČECH, P., FLÍDR, J. *Garance účetní závěrky při převodu podílu ve společnosti*. Soukromé právo. 2017, č. 5, s. 2-10. ISSN 2533-4239.

HULMÁK, M. *Společenská smlouva jako spotřebitelský kontrakt, společník jako spotřebitel?* Právní obzor. 2014, roč. 97, č. 4, s. 397-404. ISSN 0032-6984.

HUSTÁK, Z., MAREK, K. *Koupě obchodního závodu – k některým předpokladům uplatnění práv z vadného plnění*. Bulletin advokacie. 2015, roč. 22, č. 5, s. 28-32. ISSN 1210-6348.

HUSTÁK, Z., SEDLÁČEK, T. *Poznámky k uplatňování práv z vad při koupi podílu obchodní korporace z pohledu právní praxe*. Obchodněprávní revue. 2016, roč. 8, č. 2, s. 39-46. ISSN 1803-6554.

JANOŠEK, V. *Společník, akcionář a člen družstva jako spotřebitel*. Právní rádce. 2018, roč. 97, č. 4, s. 32-33. ISSN 1210-4817.

KOLMAČKA, V. *Ke vztahu práv z vadného plnění a omylu o vlastnostech předmětu koupě* [online]. Právní rozhledy. 2020 [cit. 25. 1. 2021]. č. 7. s. 229. In: Beck-online [právní informační systém].

Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembsgbpxa4s7g5pxgxzsgi4q&groupIndex=0&rowIndex=0>.

KÖNIG, K., GIEBELMANN, T. C. *Zur Haftung beim Unternehmenskauf – Voraussetzungen und Schadensbegriff bei der objektiven und der subjektiven Bilanzgarantie* [online]. Gesellschafts – und Wirtschaftsrecht. 2016 [cit. 23. 2. 2020]. s. 155. In: Beck-online [právní informační systém]. Dostupné z: <https://beck-online.beck.de/Dokument?vpath=bibdata%5Czeits%5Cgwr%5C2016%5Ccont%5Cgwr.2016.155.1.htm>.

PAVELKA, J., FILIPOVÁ, V. *Obchodní podíl a jeho pojetí podle stávající a nové právní úpravy* [online]. Rekodifikační novinky. 2012 [cit. 23. 2. 2020]. č. 7 s. 6. In: Beck-online [právní informační systém].

Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrgjp3s7g5pxgxzw&groupIndex=0&rowIndex=0>.

REICH-ROHRWIG, J., THIERY, G. *Gewährleistungsfragen beim Anteilskauf Zugleich Anmerkung zu 6 Ob 564/90*. ecolex 1991, s. 89.

TSCHÖPL, R. *Due diligence* [online]. Právní rozhledy. 2000 [cit. 13. 2. 2021]. č. 12. s. 550. In: Beck-online [právní informační systém].

Dostupné z: <https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembqgbpxa4s7gezf6427gu2ta&groupIndex=0&rowIndex=0>.

5. Internetové zdroje

AGNEW, D. *Warranties and indemnities: what's the difference?* [online]. The In-House Lawyer. 2010 [cit. 24. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.inhouselawyer.co.uk/legal-briefing/warranties-and-indemnities-whats-the-difference/>.

EY M&A Barometr: *V České republice se v roce 2019 uzavřelo celkem 282 transakcí, nejčastěji na trhu s nemovitostmi* [online]. 2020 [cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.ey.com/cs_cz/news/2020-press-releases/04/ey-m-a-barometr-v-ceske-republice-se-v-roce-2019-uzavrelo-celkem.

CHALUPA, I. *Odpovědnost za vady podílu v obchodní společnosti*. [online]. 2017 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://pravnicaradce.ihned.cz/c1-65714730-odpovednost-za-vady-podilu-v-obchodni-spolecnosti>.

JANOŠEK, V. *Odpovědnost za vady podílu podle právní úpravy účinné od 1. 1. 2014* [online]. 2019 [cit. 23. 2. 2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-za-vady-podilu-podle-pravni-upravy-ucinne-od-1-1-2014-109126.html>.

KRAMÁŘ, M., KYKAL, V. *Odpovědnost při prodeji podílu v obchodní společnosti* [online]. 2016 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/odpovednost-pri-prodeji-podilu-v-obchodni-spolecnosti-103978.html>.

KRATOCHVÍLOVÁ, K. *Nákupů firem výrazně přibylo, ruku v ruce s tím přibývá i práce pro právníky* [online]. 2016 [cit. 29. 12. 2020]. Dostupné z: <http://pravniciradce.ihned.cz/c1-65557600-nakupu-firem-vyrazne-pribylo-ruku-v-ruce-s-tim-pribyva-i-prace-pro-pravniky>.

SLEZÁKOVÁ, S. *Péče řádného hospodáře při akvizicích v České republice a SRN* [online]. 2017 [cit. 21. 2. 2021]. Diplomová práce. Karlova univerzita, Právnická fakulta. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/179346>.

UNCITRAL. *Digest of Case Law on the United Nations Convention on the International Sale of Goods* [online]. Uncitral.org. 2016 [cit. 23. 11. 2020]. Dostupné z: http://www.uncitral.org/pdf/english/clout/CISG_Digest_2016.pdf.

WILLIAMSON, N. *Representations and Warranties What's the Difference?* [online]. 2019. [cit. 23. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.emlaw.co.uk/contract-law/representations-warranties/>.

6. Právní předpisy

Právní předpisy České republiky

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění od 1. 7. 2013 do 31. 12. 2013.

Zákon č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění od 30. 6. 2013 do 31. 12. 2013.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy Rakouské republiky

Zákon č. 946/1811 s. z. s. Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Všeobecný občanský zákoník – ABGB).

Právní předpisy Spolkové republiky Německo

RGBl. S. 195, Bürgerliches Gesetzbuch, ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy Evropské unie

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES ze dne 25. května 1999 o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/65/ES ze dne 23. září 2002 o uvádění finančních služeb pro spotřebitele na trh na dálku a o změně směrnice Rady 90/619/EHS a směrnic 97/7/ES a 98/27/ES.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů, kterou se mění směrnice Rady 93/13/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/44/ES a zrušuje směrnice Rady 85/577/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES.

7. Důvodové zprávy

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

8. Mezinárodní smlouvy

Sdělení čl. 160/1991 Sb., federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy

OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží, ve znění pozdějších předpisů.

9. **Judikatura**

Ústavní soud

Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. II. ÚS 2146/2014, ze dne 14. 4. 2015.

Nejvyšší soud

Stanovisko Nejvyššího soudu, sp. zn. Cpjn 50/93, ze dne z 15. 7. 1993.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 2 Cdon 1652/97, ze dne 16. 4. 1998, publikovaný v Soudní judikatura č. 12/1998, s. 275.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 2 Odon 90/97, ze dne 29. 4. 1998, publikovaný v HORÁK, P. *Přehled judikatury ve věcech smluvní pokuty: (s přihlédnutím k novému občanskému zákoníku)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. Judikatura. s. 66-68. ISBN 978-80-7478-330-2.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 1 Odon 150/97, ze dne 22. 4. 1998.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 25 Cdo 1038/2000, ze dne 21. 2. 2002.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 440/2004, ze dne 14. 12. 2005.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 1007/2005, ze dne 31. 1. 2006.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 970/2005, ze dne 7. 2. 2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Odo 557/2004, ze dne 14. 3. 2006.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 221/2005, ze dne 5. 4. 2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Odo 1314/2015, ze dne 27. 7. 2006.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 266/2005, ze dne 21. 3. 2007.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, ze dne 20. 7. 2007.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Odo 564/2006, ze dne 4. 12. 2007.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4282/2008, ze dne 27. 1. 2009.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 1299/2008, ze dne 26. 5. 2010.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26. 10. 2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 3682/2008, ze dne 27. 1. 2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 1432/2010, ze dne 30. 3. 2011.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 1677/2009, ze dne 28. 2. 2011.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1443/2011, ze dne 15. 6. 2011.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1295/2010, ze dne 27. 7. 2011.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2081/2010, ze dne 18. 10. 2011.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1335/2012, ze dne 26. 3. 2012.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 28 Cdo 4238/2011, ze dne 16. 5. 2012.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2427/2011, ze dne 15. 8. 2012.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 23 Cdo 2563/2012, ze dne 24. 1. 2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 28 Cdo 2645/2012, ze dne 23. 4. 2013.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1285/2013, ze dne 24. 10. 2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 2484/2012, ze dne 10. 12. 2013.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 938/2012, ze dne 26. 3. 2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 7/2014, ze dne 22. 7. 2014.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1365/2013, ze dne 28. 4. 2015.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 1109/2015, ze dne 9. 9. 2015.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 4380/2014, ze dne 31. 5. 2016.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 33 Cdo 2648/2016, ze dne 23. 6. 2016.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 30 Cdo 464/2016, ze dne 20. 7. 2016.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 5719/2016, ze dne 19. 9. 2017.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 29 Cdo 2706/2016, ze dne 15. 2. 2018.

Rozsudek Nejvyššího soudu, sp. zn. 32 Cdo 2214/2017, ze dne 24. 4. 2019.

Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 27 Cdo 1531/2019, ze dne 18. 9. 2019.

Nejvyšší správní soud

Rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 8 Afs 120/2005, ze dne 31. 7. 2007.

Vrchní soudy

Rozsudek Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 5 Cmo 319/2014, ze dne 18. 11. 2014, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 4/2015, s. 139.

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci, sp. zn. 8 Cmo 137/2018, ze dne 23. 1. 2019, publikováno ve Výběru rozhodnutí vrchních soudů č. 222/2019 (VRVS 222/2019).

Usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 14 Cmo 61/2019, ze dne 10. 4. 2019, publikováno ve Výběru rozhodnutí vrchních soudů č. 87/2020 (VRVS 87/2020).

Soudní dvůr EU

Rozsudek Soudního dvora EU, sp. zn. C-215/08, ve věci E. Friz GmbH vs. Carsten Heyden, ze dne 5. 5. 2008.

Rozsudek Soudního dvora EU, sp. zn. C-419/11, ve věci Česká spořitelna, a.s. v. Gerald Feichter, ze dne 14. 3. 2013.

Judikatura německých soudů

Rozhodnutí Spolkového soudního dvora, BGHZ 65, 246, 251. *in* SCHMIDT, K. *Handelsrecht*. I., Unternehmensrecht. 6. Auflage. Köln: Carl Heymanns, 2014-. s. 175. ISBN 978-3-452-27796-1.

Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Mnichově, NJW 1967, 1326.

Rozhodnutí Zemského soudu v Hannoveru, sp. zn. 1 O.123/75, ze dne 23. 2. 1977.

Rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, sp. zn. 3/11 O 44/96, ze dne 7. 10. 1997.

Rozhodnutí Vrchního zemského soudu v Mnichově, sp. zn. 7 U 4226/10, ze dne 30. 3. 2011.

Rozhodnutí spolkového soudního dvora, sp. zn. VII ZR 84/10, ze dne 6. 12. 2012.

Rozhodnutí Vrchního zemského soudu ve Frankfurtu nad Mohanem, sp. zn. 26 U 35/2012, ze dne 7. 5. 2015.

Judikatura rakouských soudů

Rozhodnutí rakouského Nejvyššího soudního dvora, sp. zn. 6 Ob 564/1990, ze dne 6. 9. 1990.

Veškerá výše uvedená soudní rozhodnutí jsou dostupná také na www.beck-online.cz nebo na www.beck-online.beck.de.

Odpovědnost za vady podílu či akcií

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá analýzou zákonné a smluvní odpovědnosti za vady podílu či akcií a vymezením jejich vlastností se zaměřením na úpravu koupě. Vzhledem k tomu, že počet provedených transakcí týkající se podílu či akcií dosahuje v České republice několik stovek ročně a český právní řád se úpravou smlouvy o jejich převodu zabývá jen okrajově, vzniká v praxi řada sporů ohledně jejich vad a odpovědnosti převodce za ně. Považuji proto téma odpovědnosti za vady podílu či akcií za aktuální a vhodné k podrobnějšímu odbornému zpracování. Výzkumné otázky byly například následující: zda mohou mít podíl či akcie obvyklé vlastnosti či obvyklý účel užití; zda mohou být vlastnosti obchodního závodu vlastnostmi podílu či akcií přímo ze zákona; nebo zda může být společník obchodní korporace považován za spotřebitele. V některých otázkách, které jsou v právní teorii sporné či nejsou v českém právním řádu řešeny či jen okrajově, je při jejich řešení využívána komparace se zahraniční právní doktrínou, zejména německou a rakouskou.

Po úvodní kapitole zabývající se právní povahou smlouvy o převodu podílu či akcií a srovnáním s právní úpravou účinnou do 31. 12. 2013, je věnována pozornost obvyklým vlastnostem podílu či akcií a jejich konkrétním vlastnostem, resp. vadám s ohledem na závěry ustálené judikatury. V diplomové práci je podrobněji rozebrána problematika, zda jsou vlastnosti obchodního závodu vlastnostmi podílu či akcií přímo ze zákona, resp. zda nedostatky obchodního závodu způsobují vadnost podílu či akcií. Řešení dané otázky je nastíněno s ohledem na závěry německé a rakouské právní doktríny a judikatury. Následně je věnována pozornost sjednávání vlastností podílu či akcií a jiných skutečností ve formě prohlášení a ujištění, přičemž důraz je kladen na prohlášení vztahující se k účetní závěrce cílové obchodní korporace.

V rámci analýzy zákonné odpovědnosti za vady je rozebrán s ohledem na specifika podílu či akcií reklamační proces včetně práv plynoucích z vadného podílu či akcií, zejména možnost odstoupení od smlouvy a přiměřená sleva z (kupní) ceny, a to včetně metod jejího výpočtu ve vztahu k prohlášení o položkách účetní závěrky. Pojednáváno je také o postavení společníka obchodní korporace jako spotřebitele a zda lze na smlouvu o převodu podílu či akcií pohlížet jako na smlouvu spotřebitelskou. Dále jsou přiblíženy instituty sbíhající se nebo konkurující odpovědnosti za vady, a to zejména náhrada škody, záruka za jakost a nároky vyplývající z omylu ve vztahu k prohlášení o vlastnostech podílu či akcií.

V závěrečné kapitole je představena hloubková prověrka *due dilligence* a povinnost ji

provádět ve vztahu k odpovědnosti za vady, smluvní způsoby omezení odpovědnosti, a to klauzule *de minimis*, *baskets*, *caps* a časové limity, a jednotlivé smluvní nároky plynoucí z porušení prohlášení a ujištění se zaměřením na užití smluvní pokuty.

KLÍČOVÁ SLOVA

odpovědnost za vady, podíl, akcie, vlastnosti

Liability for defects of a share or shares of stock

ABSTRACT

This diploma thesis deals with the analysis of legal and contractual liability for defects of a share or shares of stock and with the definition of its qualities focusing on the legislation of the purchase. Due to the fact, that the number of executed transactions concerning a share or shares of stock reaches several hundred per year in the Czech Republic and the Czech legal system deals with the legislation of the share purchase agreement marginally, the number of disputes arises regarding their defects and the transferor's liability for them in practice. Therefore, I consider the topic of liability for defects of a share or shares of stock as a topical issue and appropriate to more detailed elaboration. Several research questions were asked e.g.: if a share of shares of stock can have the usual qualities or the usual purpose of use; if the qualities of the enterprise can be also the qualities of a share or shares of stocks directly by law; or if a shareholder of the business corporation can be considered as a consumer. In some issues that are controversial in legal theory or are not solved, or only marginally in the Czech legal system, a comparison with foreign legal doctrine, especially German and Austrian, is used to find solutions.

Following the initial chapter dealing with the legal nature of the share purchase agreement and the comparison with the legislation effective until 31st December 2013, attention is paid to the usual qualities of a share or shares of stock and their specific qualities or more precisely defects regard to the conclusions of settled case law. The diploma thesis discusses in more detail the issue if the qualities of the enterprise can be also the qualities of a share or shares of stocks directly by law, or more precisely defects of the enterprise can cause defects of a share of shares of stock, in more detail. The solution of this issue is outlined regard to the conclusions of German and Austrian legal doctrine and case law. Afterwards, attention is paid to the negotiation of the qualities of a share or shares of stock and other facts in the form of representations and warranties with a focus on representations relating to the financial statements of the target business corporation.

Within the analysis of legal liability for defects, the complaint process is examined regard to the specifics of a share or shares of stock, including the rights arising from a defective share or shares, especially a possibility of withdrawal from the contract and a reasonable reduction of the (purchase) price including the methods of its calculation. The position of a shareholder of the business corporation as a consumer is also discussed and if the share purchase agreement can be considered as a consumer contract. Furthermore, the institutes converging or competing with liability for defects are introduced, particularly compensation for damage, quality guarantee and

claims arising from error concerning the representations and warranties of qualities a share or shares of stock.

In the final chapter, there are presented the due diligence and the obligation to perform it in relation to liability for defects, contractual methods of limitation of liability for defects, namely *de minimis* clause, *baskets*, *caps* and time limits, and individual contractual claims arising from breach of representations and warranties focusing on the use of contractual penalty.

KEY WORDS

liability for defects, share, shares of stock, qualities